

Hrvatski Glasnik

GLASILO HKD "NAPREDAK" - GLAVNA PODRUŽNICA TUZLA

GODINA XVIII

Broj 194-195

TUZLA, LIPANJ/SRPANJ 2010.

Cijena, 2 KM, 8 Kn ISSN 1840-1260

Otvorena Galerija "Šimun"

Dragi čitatelji Hrvatskog Glasnika

Vaš i naš Glasnik izlazi evo već sedamnestu godinu. U ovih šesnaest godina prošli smo zajedno mnogo toga. Od samih početaka kada je u prostorima Franjevačkog samostana u Tuzli, za Božić 1992. godine, u teško ratno vrijeme, počeo izlaziti Glasnik, kada je ovo glasilo bilo najpotrebnije našem narodu i svim građanima našega grada, a ostao je dosljedan i dostojanstven, principijelan i argumentiran, pa sve do današnjih dana. Glasnik je svojim porukama utjecao na konsolidiranje hrvatske zajednice, na ostanak na ovim prostorima, na snošljivost i razumijevanje i suživot svih naroda koji žive u BiH, na kulturno zbližavanje i na suradnju kulturnih društava naroda BiH, na promicanje kulture i tradicije hrvatskoga i drugih naroda, na značaj i ulogu međunarodnih organizacija u Tuzli i u Bosni i Hercegovini.

Hrvatski Glasnik, glasilo Hrvatskoga kulturnog društva "Napredak" Glavne podružnice Tuzla, glas je hrvatskoga naroda ovog kraja. To je kulturni informativno-politički i poučni list. U Glasniku se objavljuju članci iz kulture, povijesti, duhovnosti, politike, odgoja, gospodarstva, školstva, zdravstva, znanosti i drugo. Glasnik prati aktivnosti hrvatskih društava i organizacija, rimokatoličkih župa i važna zbivanja u gradu Tuzli, Tuzlanskoj županiji, Bosni i Hercegovini i Republici Hrvatskoj. List je svestran, otvoren za svakoga, tko zna i želi u njemu surađivati pod uvjetom da piše istinito i da nikoga ne vrijeđa. Bio je i ostao neovisno glasilo.

Glasnik nema profesionalnih novinara niti uposlenih djelatnika. Ima mnogo suradnika i do danas je u njemu objavilo radove – članke oko 160 autora. Tu rade volonteri... Novinari, volonteri, amateri, stvarali su tijekom prošlih godina jednu novinu, koja je postigla zavidan ugled ne samo u Tuzli i BiH, nego i šire. Jedni su odlazili, drugi dolazili, vremena su se mijenjala, ali koncepcija lista je u svojoj suštini, do danas ostala ista.

Hrvatski Glasnik nema niti stalnih izvora financiranja. Financira se od sredstava reklame, dotiranim sredstvima, i uz potporu Općine Tuzla, Tuzlanskog kantona i Republike Hrvatske.

Kako bi Vaš i naš Glasnik došao i do najudaljenijih krajeva gdje žive ljudi koji su iz bilo kojeg razloga morali otići i napustiti svoju zemlju, mi smo se potrudili da se svi oni kroz Glasnik osjećaju bliže svojoj rodnoj grudi, da ne zaborave svoje korijene i svoju tradiciju. Naime, Hrvatski Glasnik se od samog početka šalje na preko 300 adresa širom Bosne i Hercegovine, Hrvatske, Europe i cijeloga svijeta. Kroz sve ove godine dobili smo zahvale mnogih ljudi da se kroz Glasnik osjećaju bliže svome kraju i ljudima i da uvijek s velikim nestrpljenjem očekuju novi broj. Često je bilo teško, međutim, uvijek se smoglo snage i umijeća da se iznađu sredstva kako bi novi broj izašao i ugledao svjetlo dana. Često smo trpjeli i kritike i oko tekstova i oko autora, ali uvijek smo se vodili mišlju da radimo nešto što ne ostaje za trenutak nego će trajati puno dulje. Najbolja potvrda toga su Glasnici koji su nastali u nesretno ratno doba i čija se kroničarska i analitička vrijednost tek danas može spoznati, a budući naraštaji će ih još više cijeniti.

Ali došlo je vrijeme kada se i mi moramo obratiti svojim čitateljima za pomoć. U prvom redu onima koji nas već sedamnaest godina prate i kojima redovito šaljemo Glasnik. Naši se izdaci za slanje Glasnika na adrese širom Europe i svijeta iz broja u broj povećavaju i sve smo teže u mogućnosti da ga šaljemo na sve adrese kao do sada. U tu svrhu upućujemo molbu svima onima koji su do sada primali Glasnik, da u skladu sa svojim mogućnostima pomognu da Glasnik nastavimo redovito slati na njihove adrese. Bilo kakav vid pomoći u ovom trenutku bi nam umnogome pomogao kako bi i u narednim godinama bili još kvalitetniji i bolji.

Do sljedećeg broja!

Uredništvo

Kazan mahala 2/II
75 000 Tuzla, Bosna i Hercegovina
Tel/fax: +387/35/257-038
www.napredaktuzla.ba
hkd.napredak.tz@bih.net.ba

Transakcijski račun:
1321000310852125,
NLB Tuzlanska banka;
Identifikacijski broj: 4209424280004
Porezni broj: 03009564

Glasilo HKD "Napredak"
Glavna podružnica Tuzla
List za kulturu i društvena pitanja

OSNIVAČ I IZDAVAČ:

HKD Napredak, Glavna podružnica Tuzla

ZA IZDAVAČA:

mr. sc. Nikola Čiča, predsjednik

GLAVNI I ODGOVORNI UREDNIK:

Ivica Kovačević

LEKTOR:

Renata Jukanović

REDAKCIJA:

Zdravko Anđić, Martin Antunović, Nikola Čiča,
Ivica Kovačević, Maja Nikolić, Miroslav Petrović,
Ankica Stjepić - Čosić

UREDNIK FOTOGRAFIJE:

Fra Martin Antunović

UNOS TEKSTA:

Kata Čajić

KONTAKT:

Kazan mahala 2/II, 75000 Tuzla
Tel/fax: 035/257-038
www.napredaktuzla.ba
hkd.napredak.tz@bih.net.ba

TEHNIČKA PRIPREMA, REPRO I ŠTAMPA:

"PrintCom" d.o.o. Grafički inženjering Tuzla

RAČUN:

1321-000-31085-2125
kod NLB Tuzlanske banke d.d. Tuzla
HKD "Napredak" Glavna podružnica Tuzla
- za Glasnik

List je upisan u evidenciju javnih glasila
u Republičkom komitetu za informacije
pod rednim brojem 05/93 - 15. 03. 1993.

List izlazi mjesečno
Tekstovi i fotografije se ne vraćaju.

NASLOVNA STRANA
Otvaranje Galerije "Šimun"
Foto: Fra Martin Antunović

uvodna riječ

Dragi čitatelji,

Pozdravljam vas sa stranica još jednoga Hrvatskoga Glasnika, posljednjeg prije ljetne stanke. Konačno je stiglo vrijeme godišnjih odmora. Kažem konačno jer smo se i mi u *Napretku* pomalo umorili i zasitili rada, a u proteklome se periodu radilo jako mnogo. Dovoljno je samo prelistati četiri Glasnika koja su izašla u ovoj godini da čovjek vidi što se sve napravilo. Mnogo je toga napravljeno, a i da nije spomenuto u našem listu. Iza svega toga stoji, kao što već na početku rekoh, mnogo rada i mnogo vremena posvećena *Napretku*, a samim time i široj zajednici za koju i radimo to što radimo.

Jednu stvar, koja svakako zaslužuje poseban osvrt, nismo spominjali u Glasniku. Riječ je o studentskim tribinama koje smo organizirali svakih petnaestak dana u Galeriji „Kristian Kreković“ u suradnji s Franjevačkim samostanom u Tuzli.

Ideja o organizaciji studentskih tribina postoji još odavno. Prije nekoliko godina krenulo se u realizaciju te ideje i organiziran je niz tribina za studente i mlade, međutim nakon toga se stalo. Ove godine ponovno se krenulo u taj projekt i mogu reći da je uspješno realiziran u ljetnome semestru školske akademske godine. Studentske su tribine okupile velik broj mladih ljudi koji su imali što čuti i naučiti od uglednih predavača, ali ne samo okupile mlade, već ih i potaknule na kritičko promišljanje, brojne rasprave i diskusije na teme o kojima se razgovaralo. I na ovaj način pokušalo se odgovoriti na temeljnu zadaću *Napretka*, a to je ulaganje u mladoga čovjeka. Nastavak slijedi na jesen u zimskome semestru nove akademske godine.

Period koji je iza nas obilježila je XI. međunarodna likovna kolonija „Breške“ koja je ove godine okupila osamnaest sudionika iz BiH i još pet zemalja regije i jedan nesvakidašnji koncert organiziran večer uoči blagdana sv. Petra i Pavla zaštitnika grada Tuzle. Zašto i po čemu je ovaj koncert ponio epitet nesvakidašnjeg u nizu koncerata koje su *Napredak* i Franjevački samostan u Tuzli organizirali u proteklome periodu? Ovaj koncert je za razliku od svih prethodnih organiziran u dvorištu Franjevačkog samostana i ono što ga je učinilo nesvakidašnjim jest rijeka ljudi koja se iz grada slijevala pred Franjevački samostan potaknuta zvucima opernih arija, gudačkoga kvarteta i klavira koji su se širili ulicama našega grada. I kako je mrak sve više padao, a svjetla reflektora sve jače obasjavala improviziranu pozornicu, bilo je uistinu impresivno vidjeti ljude koji su sasvim spontano pristizali i izranjali iz mraka kako bi uživali u programu koncerta. Nešto više o ovim događajima pronaći ćete na stranicama Glasnika.

Već su uveliko započele pripreme za izbore koje će se održati u listopadu ove godine. Proteklih smo dana bili svjedoci kako su političari iz Bosne i Hercegovine pozivali glasače u inozemstvu da se registriraju i glasuju na predstojećim izborima. Tim pozivima bh političara se pridružila i Katolička crkva u Hrvatskoj, te hrvatski državni vrh budući u Republici Hrvatskoj živi velik broj Hrvata iz Bosne i Hercegovine koji su u proteklih dvadesetak godina iz različitih razloga napustili svoju domovinu. Kolikog će odjeka imati ovi pozivi vidjet ćemo već na jesen.

U prošleme sam broju na ovome istom mjestu napisao: „Nadajmo se da će u hrvatskoj politici ipak nadvladati glas razuma...“. Nažalost čini se da razum u državi u kojoj živimo rijetko tko sluša. Iako su četiri godine govorili o tome kako treba postići dogovor oko izbora hrvatskoga člana predsjedništva, lideri Kreshevske šestorke još jednom nisu uspjeli iznaći zajedničko rješenje. I ovaj će put Hrvati u utrk u predsjedništvo ući razjedinjeni. Predizborna kampanja je već davno počela, a kako će se razvijati i kako će na koncu sve završiti ostaje nam da vidimo.

Na samome kraju, svima vama koji još niste iskoristili godišnje odmore bilo da planirate ići negdje na odmor, bilo da ostajete kući želimo da unatoč vrućinama, ugodno provedete naredne dane, a vama koji ste se već vratili uspješan nastavak rada na vašim svakodnevnim poslovima i obvezama.

Iako sam na početku ustvrdio da smo i mi u *Napretku* umorni i da nam je potreban odmor još nas jednom želim podsjetiti na slogan nedavno održane Glavne skupštine HKD „Napredak“ koji kaže „*Nemojmo se umoriti činiti dobro*“. Odmor nam je svima potreban, ali nastavimo svi zajedno činiti dobro u obitelji, u društvu, u zajednicama u kojima živimo, u našoj domovini Bosni i Hercegovini.

Svako vam dobro do narednoga broja!

I. K.

Bukinje – život u mjestu između dva šljakišta

Na zapadnom izlazu iz Tuzle, tik uz magistralni put Tuzla – Doboj, smješteno je naselje Bukinje. Nekada je ovo bilo vrlo popularno izletišta, kako zbog svoje blizine gradu, tako i zbog prekrasne prirode. Slika se počela drastično mijenjati razvojem industrije prije pedesetak godina, te je Bukinje danas mjesto iz kojeg bi svi najradije pobjegli. Uz termoelektranu, šljaki-

Pogled sa šljakišta na termoelektranu u pozadini

šta, pjeskaru, blizinu kemijske industrije, Bukinje se svrstavaju u najzagađenije mjesto u kome teško opstaju mnoge biljke. Zdravlje ljudi je ugroženo, a mještani nam kažu da je zbog teških oboljenja, česta rana smrtnost. Iako sve u Bukinju izgleda crno, ovdašnji mještani ne odustaju od cilja da podignu razinu ekološke slike u mjestu, te ga učine mjestom lijepog življenja i budućih generacija.

Zemlja oduzeta od predaka ugrožava potomke

Problemi u Bukinju kao i okolnim mjestima Šićki Brod i Husino, započinju s industrijskim razvojem. Izgradnjom Termoelektrane Tuzla prije pedeset godina počela je i izgradnja šljakišta, mjesta na koje se odlaze otpad od sagorenog ugljena. Jedno je napravljeno u Gornjim Divkovićima, a kroz izvjesno vrijeme i drugo na Hudeču tako da je Bukinje sada locirano između njih. Kako godine prolaze, otpadne prašine je sve više te su brane na šljakištima dosegle daleko iznad naselja. Stanovništvo ničim nije zaštićeno i svakodnevno provodi život u prašini. Koliko je zrak koji oni udišu prljav, može se vidjeti u zimskim danima kada u Bukinju padaju crni snjegovi. Crno i prašnjavo je i tijekom ljetnih dana jer se jezera na šljakištu isušuje, a vjetar raznosi tone i tone prašine. Ono što posebno zabrinjava mještane Bukinja je to što je ta prašina kako kažu vrlo opasna po zdravlje. Tomo Divković, član Vijeća Mjesne zajednice Bukinje kaže da mještani svakodnevno pokušavaju alarmirati nadležne institucije kako bi nešto poduzeli po ovom pitanju. Velikog zanimanja za sada kažu da nema, no oni ne odustaju. Obraćaju se na sve adrese i traže pomoć. „Svakodnevno vršimo ogroman pritisak na nadležne kako bi nešto promijenili i šljakišta uredili po ekološkim

standardima. Prije par dana imali smo i posjet Sloveniji, točnije TE Šoštanj u Velenju. Posjet je organiziran od strane Sektora za pripremu i izgradnju TE, a uz građane iz ove i susjednih MZ, bili su i predstavnici Općine Tuzla. Cilj tog posjeta bio je da se поближе upoznamo sa rješenjima zaštite okoliša koja su realizirana u TE Šoštanj, a koja bi bila slična onima koje Slovenci namje-

ravaju ugraditi u projekt prilikom izgradnje bloka 7 u TE Tuzla. Ono što smo mi vidjeli nije ni slično onome što je ovdje. Njihova šljakišta su potpuno ekološka, nalaze se skoro u samom gradu. Prostor uz njih je iskorišten za sportske terene, zabavišta, jezera. Za ne povjerovati. Od nadležnih u TE smo odmah tražili da takva rješenja uvedu i kod nas.“

Prašina sa šljakišta nije jedini problem s kojim se susreću stanovnici Bukinja. Naime, tu je dugogodišnji problem naplate oduzetog zemljišta i zapošljavanja. „Zemlja na kojoj se nalaze šljakišta pripadala je našim roditeljima i djedovima. Kada je oduzimana bilo je riječi o zapošljavanju naše djece, međutim, danas je u TE Tuzla od ukupno uposlenih 750, iz MZ Bukinje samo njih 20. Također, veliki broj naših ljudi nije uspio naplatiti oduzetu zemlju jer ona nije bila 1/1 na tim ljudima. Proces prijevoda je predug, tako da je upitno kada će to i hoće li uopće biti naplaćeno“, kaže Tomo.

Njegovi susjedi Marica i Božo Divković s ogorčenjem nam govore da je zdravlje ljudi zbog utjecanja prašine i čađi dobrano narušeno. „Zadnjih godina posebno je povećan broj oboljelih od karcinoma, a u prvom redu tu je karcinom pluća. Imamo grobove koji svjedoče da je smrtnost u četrdesetim i pedesetim godinama života vrlo česta“, kaže Božo. Njegova supruga Marica kaže da od prašine ne može živjeti. Fasade na kućama kao i dvorišta uvijek su prljava, robu je nemoguće sušiti vani, a krovovi kuća i oluci su vrlo kratkim vijekom trajanja. Od voća i povrća rijetko što uspijeva, a ono i što opstane, uopće nije zdravo. „Ne možete ni zamisliti kako izgleda kupus ili zelena salata. To uopće nije za upotrebu. I ostalo voće i povrće također, a ne možemo sve kupiti, vremena su teška“, kaže Marica. Od naših sugovornika saznajemo da su prije

određenog vremena stručnjaci iz Engleske vršili ispitivanja utjecaja šljake na biljni svijet. Prema tim istraživanjima i rezultatima do kojih su došli, na širem pojasu uz šljakišta može uspjeti jedino bagrem, a istraživanje je pokazalo da trava u krugu od čak 5 km nije preporučljiva za stoku.

Kulturni i sportski razvoj unaprjeđuju životnu sredinu

Mjesna zajednica Bukinje sastoji se od 5 podružnica – Šikara, Rapače, Bukinje, Hudeč, i Divkovići. Prije rata živjelo je oko 2.500 stanovnika, a sada je oko 2.000 od kojih je većinom, 75% hrvatski živalj. Uz sve probleme, ovdašnje stanovništvo nastoji živjeti normalno, raditi, razvijati se kulturno i u sportskom pogledu, njegovati tradiciju i običaje. U Bukinju se odvijaju mnoge kulturne i sportske aktivnosti, a održavaju se i brojne manifestacije.

Udruženje građana „Rad“ u Rapačama okuplja ljude koji se žele družiti, ali i unaprijediti životne uvjete u svojim sredinama. Franjo Šimić, član UO ove udruge navodi samo neke od ciljeva koji su do sada realizirani, a to su prije svega izgradnja Društvenog doma na prostorima Sportskog centra u Rapačama, razvijanje kulture i sporta kroz organiziranje kulturnih i sportskih manifestacija, briga za starije članove udruge, pružanje pravne i fizičke pomoći, zaštita životne okoline itd. „Otvoreni smo i spremni za svaku suradnju svim dobronamjernim ljudima. Na dobrim idejama i projektima pokušavamo život u našoj zajednici učiniti boljim“, kaže Franjo. Prema njegovim riječima, članovi udruge su uglavnom srednjih godina, ali ima i onih nešto mlađih. Oni se više interesiraju za Sportski centar koji su građani izgradili prije 30 godina. Taj objekt je još uvijek u izgradnji i on ponekad ne može odgovoriti manifestacijama koje žele organizirati. „Zato smo formirali Odbor za izgradnju koji se bavi prikupljanjem sredstava kako bi prostor bio još bolji i adekvatniji. S tim ciljem mi organiziramo i susrete sa našim građanima koji žive u inozemstvu dva puta godišnje, te uz njihovu pomoć dajemo sve od sebe kako bi naša sredina bila interesantno mjesto življenja.“ U sklopu Sportskog centra izgrađen je suvremen stadion, postavljene su sjedalice, a stavljen je u funkciju i kontejner za potrebe nogometaša. U narednom periodu planiraju obnoviti asfaltnu podlogu na košarkaškom terenu, izgraditi teren za tenis i odbojku što bi Sportski centar učinilo kompletnim.

Osim društvenog, kulturnog i sportskog, mještani Bukinja imaju mogućnost i za prakticiranje vjerskog života. Pripadaju župi sv. Franje u Šikari. Smatraju da čovjek koji život temelji na vjerskim načelima sigurno dobro živi i nikada se ne pita je li nešto trebao drugačije napraviti. Stoga je kako kažu poželjna veća privrženost vjeri, a posebice mladih koji su se na neki način otuđili i žive u nekom svom svijetu.

Ankica Stjepić Čosić

Čovjek koji je uvijek branio svaki atom HKD „Napredak“

Jedan od najboljih poznavatelja obnove rada HKD „Napredak“ Tuzla je gospodin Franjo Mott koji je prije dvadeset godina bio od prvih ljudi koji su ušli u obnovu Napretkova rada. Franjo Mott povijesni je izvor tog vremena, kada se nekolicina ljudi entuzijasta osobno i potpuno zalagala da bi Napredak ponovno zaživio i u Tuzli.

Odrastao skromno uz istinske životne vrijednosti

Franjo Mott je rođen u Tuzli 1940. godine. Osnovnu i srednju Učiteljsku školu završio je u Tuzli. Kao dječak odrastao je u patrijarhalnoj obitelji i danas rado priča o svom djetinjstvu koje nije bilo nimalo lagano, odrastanju uz roditelje koji su njega i njegovog brata odvijek podučavali i usmjeravali na prave životne vrijednosti. Jedno vrijeme radio je kao učitelj, zatim kao gospodarstvenik u Tvornici transportnih uređaja, a nakon toga u komercijalnoj službi Tvornice. Mirovinu je stekao u jednom poduzeću u Zagrebu gdje je radio kao komercijalist – revizor 24 godine. Prisjećajući se vremena kada je odrastao u onom vremenu nakon II. svjetskog rata, Franjo Mott nam priča kako je ono bilo veoma teško. U početku se, kaže on, jako lijepo živjelo, jer je otac bio trgovac, ali 1948. godine oduzeli su im sve kada je na snagu došao zakon o nacionalizaciji. Tada se njegov otac morao preorijentirati i počeo je privatno raditi zidarske poslove. Uz oca je radio i Franjo Mott kao maleni dječak od osam godina, pomagao je noseći cement. „Otac je bio jako načitan i govorio je četiri strana jezika. Uvijek je govorio i usadivao meni i bratu ljubav prema prirodi. Također nam je govorio da je rad najvažniji u životu i mi smo se toga uvijek držali.“

Franjo Mott je pripadao jednoj od posljednjih generacija koje su pohađale Kloster časnih sestara. „Čak i danas u Hrvatskom domu stoji slika nas djece s časnom sestrom u školi. Taj Kloster mi je ostao u jako lijepoj uspomeni. Časne sestre su imale predivno ophođenje s djecom i mi smo ih jako voljeli. U toj istoj školi ja sam završio i Učiteljsku školu. Danas mi je drago kada vidim i čujem da je današnji KŠC postigao neki uspjeh. Ja se onda osjećam tako sretnim i zadovoljnim kao da je to neki moj osobni uspjeh“, prisjeća se Mott.

Godine 1966. Franjo Mott zasniva svoju obitelj i danas su ponosni roditelji sina i kćerke. Kćerka Olja je sretno udana na Korčuli, a sin Oliver je poznati pijanist u Italiji. Franjo Mott je oduvijek bio predodređen za kulturno umjetnički rad, a svi u obitelji Mott bili su veliki poklonici glazbe.

Od prvog dana u Napretku i uz Napredak

Ipak, neke od najljepših uspomena vežu ga upravo za Napredak. „Kada je počelo dolaziti neko novo vrijeme i kada se vidjelo da stari režim polako propada, Drago Pavić je poslao po mene jednog čovjeka. Rekao mi je da se razgovaralo da se formira HKD „Napredak“. Ja sam odmah pristao iako su mi i tada u firmi rekli da radim

oprezno i da se baš puno ne ističem. Ipak, ja sam radio i pomagao sam što god sam mogao. U Napredak je bila uključena cijela moja obitelj“, priča Franjo Mott.

Svi koji su se tada okupili u HKD „Napredak“ Tuzla bili su pod rukovodstvom fra Zvonimira Bošnjakovića. Franjo Mott priča kako su entuzijasti tada hrabro ulazili u obnovu tog vrijednog projekta i nikada se ničega nisu bojali. Jedno vrijeme i sam je bio predlagan za predsjednika HKD „Napredak“ Tuzla. Ipak, tada je za predsjednika izabran Veno Jerković, jer Franjo Mott je smatrao da je red da na čelu Napretka stoji čovjek s prvim hrvatskim imenom i prezimenom, a Franjo Mott bio je dopredsjednik. „Trudili smo se da damo sve od sebe, mi smo se istinski zalagali i nadam se da smo te prve korake obnove Napretka uspješno proveli“, kaže Franjo Mott.

Idejni tvorac Hrvatskog Glasnika

Upravo zahvaljujući njemu nastao je jedinstven i jedan od vodećih projekata Napretka list koji upravo drži u svojim rukama – Hrvatski Glasnik. „Čim je Napredak krenuo uspješno sa svojim radom, ja sam predložio fra Petru Matanoviću koji je tada bio jedan od čelnih ljudi Napretka da pokrenemo jedan list. Uvjeravao sam ga u tu ideju, a on je u početku pomalo bio skeptičan da mi to nećemo moći. Ja sam stalno tvrdio da ćemo uspjeti, uvjeravao sam i njega. Odmah sam razgovarao s nekoliko tuzlanskih novinara i oni su pristali pisati za Glasnik. Teme smo odmah dogovorili“. Iako je i dalje bilo opiranja, jer se smatralo da se uzima krupan zalagaj, ipak je održan sastanak na kojem je bila razmatrana ta ideja. „Bilo je opiranja, smatralo se da se treba čekati, da se trebaju vršiti pripreme. Ja sam im odmah rekao da prvi broj lista treba izaći do 23. prosinca. To je značilo za nekih dvadesetak dana. Oni su svi rekli da je to nemoguće jer nema papira. Odmah sam im rekao da će dobiti i papir i ploče i boje, ja idem u Zagreb“, vrlo emotivno nam priča Mott i pokazuje kako ga jeza hvata od uspomena na to vrijeme. „Ja sam sjeo u autobus za Zagreb i otišao u Vjesnik. Ravnatelj Vjesnika me jako cijenio i zato sam se

njemu i obratio za pomoć. Rekao sam mu da mi treba papira i on je odmah osigurao tonu papira za Hrvatski Glasnik. Nakon toga otišao sam u Večernji list i tražio kalendare, trebalo mi je 3 tisuće kalendara. Odbili su, ali nakon mog upornog insistiranja i uvjeravanja da će to biti jedini kalendari koji će doći u Tuzlu ipak sam dobio 4 tisuće komada“, priča Mott i govori kako put nazad do Tuzle nije bio nimalo lagan. „Kada sam uzeo kalendare to je bilo 5 sati ujutro, a u 6 sati je autobus. Ja sam stigao na kolodvor, a autobus za Tuzlu je već krenuo. Stao sam na sred ceste, digao ruke i zaustavio autobus. Ljudi su me gledali u čudu. Vozač mi govori da nema kud s mojim kalendarama jer su prtljažnici puni, a ja sam ušao u autobus i ljude molio da mi pomognu da kalendari moraju doći do Tuzle. Jedan čovjek je sve stavio pod svoje noge i nekako je to sve uspjelo doći u Tuzlu“, prisjeća se Franjo Mott. Upravo zahvaljujući njegovom entuzijazmu, trudu i zalaganju, kao i vjeri da Hrvatski Glasnik može doživjeti svjetlo dana, danas je Hrvatski Glasnik jedan od najprepoznatljivijih projekata HKD „Napredak“. Tko zna, da tada nije došao papir iz Zagreba i da upornost i vjera nisu nadvladali pesimizam i nepovjerenje, bi li uopće i bilo Glasnika.

Dvadeset godina poslije....

Gospodin Mott kaže da u početku kada je Napredak osnivan nije bilo lako. „Nekada mi se činilo da smo malo i lutali. Bilo nam je nepoznato voditi politiku Napretka, nismo baš znali odrediti dugoročne ciljeve i uglavnom smo radili po nahođenju naših instinkta“, kaže Mott. On je uvijek vodio računa o tome da Napredak oko sebe ima jake i dobre kadrove, ljude koji će znati naslijediti istinsku ideju Napretka. „Mi smo u jako kratkom vremenu izgubili dvojicu veoma jakih ljudi, Miroslava Petrovića i Juraja Novosela. To je za mene bio veliki šok, ali sam uvijek branio svaki atom Napretka i vjerovao sam da ima pravih nasljednika“, govori Franjo Mott. Nakon dvadeset godina, Franjo Mott je ponosan na rad ovog velikog hrvatskog kulturnog društva. „Danas kada vidim kako ovi mladi ljudi na čelu s Nikolom Čičom vode Napredak ja sam presretan. Presretan sam jer su se ostvarili ideali Napretka. Ja mislim da ću sretan umrijeti što sam dočekao neke stvari koje sam oduvijek priželjkivao. Neka mladi idu naprijed“, poručuje Franjo Mott koji na kraju našeg razgovora dodaje da je on osobno za Napredak učinio onoliko koliko je mogao. Sretan je što je tuzlanski Napredak izrastao u Glavnu podružnicu i što je ona respektabilna ne samo u Tuzli, nego širom zemlje i regije. Ljudi danas cijene HKD „Napredak“ Tuzla, o njemu govore s velikim zadovoljstvom i uvažavanjem. Zbog ovih činjenica ostaje velika zahvalnost ljudima koji su pristali uključiti se u projekt obnove rada Napretka prije dvadeset godina. Ta zahvalnost velikim dijelom pripada upravo Franji Mottu.

Maja Nikolić

FRA STJEPAN PAVIĆ OSNIVAČ LIKOVNE GALERIJE ŠIMUN

GALE RIJA

DAR ZEMLJI BOSNI I HERCEGOVINI I NJEZINIM LJUDIMA

Susreo sam mnogo divnih, nesebičnih ljudi. Znali su da kao fratar radim za javno dobro, da ne tražim materijalnu dobit, da će njihova djela biti na javnome mjestu, dostupna svakome tko ih želi vidjeti i u njima uživati

Fra Stjepan Pavić klasični filolog i veliki ljubitelj likovne umjetnosti i pisane riječi u intervjuu za Hrvatski Glasnik govori o svom pedesetogodišnjem prikupljanju vrijednih likovnih umjetnina i trnovitom, ali neopivo dragom putu posljednjih godina stvaranja Galerije Šimun u Dubravama kod Brčkog. Kaže da je za ostanak na svojoj baštini čovjeku potreban krov nad glavom, posao, škola za dijete, zdravstvena usluga i puno toga još. Ali, nemalu ulogu pri tome igra i činjenica da netko ima svoje kulturno društvo, svoju bogomolju, svoje kulturne ustanove, pa tako i muzej i galeriju.

HG: Otkud uopće zanimanje za umjetnost i kako je nastala zbirka smještena u Galeriji Šimun?

Pavić: Imao sam sreću da su mi likovnu umjetnost predavali profesori koji su, ili svoj život posvetili umjetnosti poput slikara Seada Hasanefendića i Mevludina Ekmečića u nižoj gimnaziji u Brčkom, ili tako vrstan povjesničar umjetnosti kao što je bio dr. fra Ignacije Gavran u Franjevačkoj klasičnoj gimnaziji u Visokom. Posrećilo se, k tome, da se u vrijeme moga teološkog studija u Franjevačkoj provinciji Bosni Srebrenoj razvio čitav pokret obnove odnosa arhitekture i ostalih likovnih umjetnosti u crkvama i samostanima, a motor movens toga pokreta bio je naš profesor dr. fra Vjeko Jarak. Sedamdesetih godina prošloga stoljeća i osobno sam sudjelovao u uređenju jedne od najljepših crkava u Bosni, one Svetoga Mihovila u Ovčarevu kraj Travnika. Kontakti i prijateljstva s umjetnicima osobito su pridonijeli rastu moje zbirke.

HG: Koliko je značenje Galerije za Bosnu i Hercegovinu?

Pavić: Ne poznajem dobro fundus galerija u Mostaru, Širokom Brijegu i Banjoj Luci, jer mi nije poznato da su ga na jednom mjestu obradili cjelovito kao mi svoj u monografiji Galerije Šimun koja je tiskana u lipnju ove godine uz otvorenje novog postava Galerije. Znam da značajnije kolekcije imaju tuzlanska Međunarodna galerija portreta i Umjetnička galerija Bosne i Hercegovine. Zbog relativno mala prostora, mi smo se ograničili na likovne stvaratelje iz Hrvatske i Bosne i Hercegovine. Dr. Željka Čorak i akademik Tonko Maroević, vrsni povjesničari umjetnosti i suradnici u stvaranju i prezentiranju Galerije, sma-

traju kako se, recimo, povijest hrvatske umjetnosti 20. stoljeća ne može napisati bez Galerije Šimun i da je ona njezin najbolji i najcjelovitiji reprezentant u Bosni i Hercegovini. Galerija bi, prema tome, morala značiti velik doprinos umjetničkom blagu naše zem-

lje. Drugo, Galeriju ne smatram franjevačkom u smislu nekog vlasničkog tutorstva. Ova je galerija dar zemlji Bosni i Hercegovini i njezinim ljudima, dar koji im želi pružiti malo ljepote, duha i nade, da im duša ne usahne u beznađu gospodarske, društvene i političke pustoši u kojoj žive, i to ponajmanje vlastitom krivnjom. Ovo je, nadalje, malo uzdarje franjevacu narodu s kojim već više od sedam stoljeća na ovim prostorima dijele dobro i zlo.

⇒ **HG: U vrijeme kad se gase kulturne institucije i kad sve manje vremena imamo za duhovnost, kolika je uloga i značenje kulture?**

Pavić: Život ima svoj pragmatične ciljeve i mnogi se oko njih veoma trude. Ti su ciljevi, međutim, često problematični, nestalni su i promjenljivi. Postignuća na polju kulture, naprotiv, s vremenom samo dobivaju na važnosti. Tako se cijele izumrle drevne civilizacije i danas pamte prvenstveno zbog njihovih kulturnih ostvarenja. kultura kao sastavni dio naše duhovnosti i u najsušnijim godinama u ljudi uzgaja nadu i podiže moral.

HG: Hoće li biti teško održavati Galeriju Šimun i što smatrate njezinom najvećom vrijednošću?

Pavić: Ove ćemo godine, nadam se, osnovati i mali etnografski muzej, da očuvamo od nestanka spomen na život ljudi ovoga kraja. Već se sastavljaju stalaže za knjižnicu, jer sam skupio preko 12 000 tisuća knjiga, uglavnom beletristike, ali tu su djela i drugih humanističkih znanosti, posebice monografije i katalogi svih umjetnika zastupljenih u našem fundusu. Jednako kao Galerija, i muzej i knjižnica namijenjeni su javnosti, trebaju služiti cijeloj lokalnoj zajednici. Opisujući te tri institucije neće biti lako, jer nemamo školovanih ljudi za te discipline niti možemo fratra odvojiti za taj posao. Zbog općeg stanja u društvu, koje se reflektira i na našu zajednicu, nismo u stanju uposliti stručnu osobu za ovu zadaću. Rješenje bi bilo da lokalna zajednica prepozna vlastiti interes i preuzme brigu o našim zbirkama. Galeriji je, inače, namijenjena i pedagoška uloga, da za likovnost odgaja prvenstveno mlade ljude koji se inače nemaju prilike susretati sa sličnim sadržajima. Smatrao sam kako ona može pripremiti naše vjernike, da danas-sutra u oblikovanju svoje crkve prihvate djela suvremenih umjetnika, jer nam je uzaludno osvrnuti se za djelima minulih epoha: možemo prihvatiti svoje suvremenike ili se umjetnosti posve odreći.

HG: Uloga franjevacu za kulturu uopće i za umjetnost oduvijek je velika, u nekim slučajevima i presudna. Otkud ta ljubav i osjećaj za umjetnost?

Pavić: Od svetoga Luke Evanđelista, kojemu se pripisuje slikarsko umijeće i prva slika Bogorodice, u sakralnim se prostorima njeguje umjetnost. Jedno su vrijeme oslikani zidovi u crkvama nazivani Biblijom nepismenih. Moć slike velika je i neposredna. Premda je danas, Bogu hvala, mnogo manje nepismenih ljudi, slika u globalnoj civilizaciji sve više dobiva na važnosti. Likovno predočavanje vjerskih sadržaja zauzima i dalje važno mjesto. Franjevci su, u tradiciji svetoga Franje, rezimirali život u živim slikama (jaslice, križni put), a i danas održavaju taj odnos umjetnosti i života. Ne treba smetnuti s uma kako Crkva svojim narudžbama pomaže umjetnicima, posebno kako na taj način podupire među njima one talentirane, a neafirmirane.

HG: Koliko Galerija i njoj slične institucije pomažu u opstanku naroda na njegovu ognjištu?

Pavić: Kad sam se 1996. sa svojom gimnazijom iz progonstva vraćao u Visoko, građani su nas dočekali

sa suzama radosnicama, smatrajući kako će u njihovu mjestu biti života kad se i fratri vraćaju. Znam da je za ostanak na svojoj baštini čovjeku potreban krov nad glavom, posao, škola za dijete, zdravstvena usluga i puno toga još, ali nemalu ulogu pri tome igra i činjenica da netko ima svoje kulturno društvo, svoju bogomolju, svoje kulturne ustanove, pa tako i muzej i galeriju. Čovjek ne živi samo od kruha, nego i od ponosa, da parafraziram Bibliju.

HG: Jednom ste prilikom naglasili kako su Vam ljudi znali reći: Lako je Vama, Vi ste franjevac. Vaš je odgovor glasio: Ako je ikada i bilo lako, danas ni franjevac u Bosni nije lako biti. Kako je uistinu danas biti franjevac u Bosni?

Pavić: Već sam spomenuo pragmu. A u njoj se svatko brine prvenstveno za sebe, ne osvrćući se oko sebe i ne pitajući se je li možda kome gore od njega. Kad sam zagovarao povratak i ostanak na svojim ognjištima, ljudi su mi znali reći: «Lako je tebi, ti si fratar.» Moj odgovor je bio kako nisam tražio gdje je lakše, jer inače ne bih sigurno bio u Bosni. A ni fratar danas nije lako biti, ako je ikada i bilo. Govori mi moje iskustvo, a dosta sam star da mu povjerujem, kako je u Bosni najteže biti fratar, ali i najljepše, i ne bih se mijenjao ni s jednim fratrom iz drugih krajeva svijeta.

HG: Povijest Bosne gotovo da se i ne može napisati bez franjevacu jer su oni, kako je poznato, svemu u ovoj zemlji udarali temelje. Kakav je danas odnos društva, politike i akademске zajednice prema franjevcima?

Pavić: Teško je reći tko predstavlja društvo, jer je politika sama preuzela gotovo sve funkcije društva ili ih bitno određuje. A, političari su uvijek govorili, a i danas govore, kako se vjerski službenici ne bi smjeli miješati u politiku. Taj je njihov stav, međutim, licemjeren, jer oni dobro paze je li vjerski službenik koji se miješa u politiku njima sklon ili protivan. Naravno, ako im se suprotstavlja, ako ih i dobronamjerno kritizira, odmah je miješanje u politiku nepoželjno. Ako ih podupire, onda je to miješanje i te kako poželjno. Takvom se miješanju nijedna politika nikada nije protivila. Što se pak vjerskih službenika tiče, oni ne bi smjeli pristajati ni uz jednu političku opciju, morali bi kao humanisti i vjernici prema bilo kojoj političkoj opciji biti kritični. Što se akademске zajednice tiče, premda su i mnogi franjevci njezin dio, može se reći da ta struktura općenito daje suviše popusta crkvenim ljudima. Bojim se da je to znak općeg pada kriterija.

HG: Vi ste marljivo skupljali umjetnine proteklih gotovo pedeset godina. Što Vas je u tome pothvatu najviše oduševljavalo?

Pavić: Susreo sam mnogo divnih, nesebičnih ljudi. Znali su da kao fratar radim za javno dobro, da ne tražim materijalnu dobit, da će njihova djela biti na javnome mjestu, dostupna svakome tko ih želi vidjeti i u njima uživati. Da nisam fratar, zbirka bi mi zasigurno bila manja i manje vrijedna. Ako je obična kupovina, za velika se djela traži velik novac, koji ja doista nisam imao.

HG: Koliko je rat utjecao na Vašu zbirku i njezin rast?

Pavić: Prvotno mi je zbirka bila izložena u samostanu u Dubravama 1983. Kad je ondje 1992. buknuo rat, raspršili su se fratri, a skupa sa župnom crkvom i samostanom ugrožena je bila i galerija. Tada je jedan čovjek iz obližnjeg sela, danas pokojni Matija Lamešić, prenio slike i skulpture u svoju kuću, malo dalje od bojišnice i tako ih spasio. Nakon rata, uz pomoć i stručni savjet dr. Željke Čorak, zbirka je višestruko i osobito kvalitetom porasla.

HG: Opći je dojam kako su vlasti danas malo zainteresirane za kulturna događanja i stvaranje novih kulturnih institucija, kako su štoviše dopustile da neke kulturne institucije propadnu. Jeste li tijekom stvaranja zbirke i izgradnje zgrade za Galeriju imali nekih teškoća?

Pavić: Glavna je teškoća bila u tome što sam se u taj pothvat upustio sam. Od župne i samostanske zajednice nisam mogao očekivati pomoć, jer ne mogu završiti ni prije osam godina započetu crkvu. Provincija Bosna Srebrena također jedva može uzdržavati svoje odgojne zavode, gimnaziju i bogosloviju. Zahvalnost dugujem Vladi Distrikta Brčko, koja je pomogla gradnji zgrade Galerije. Uzalud sam se nadao da će priskočiti u pomoć barem Federacija. Neko se govorilo kako Bosna i Hercegovina nije ni muslimanska, ni srpska, ni hrvatska, nego i muslimanska i srpska i hrvatska. Dvije vlade se opravdavaju kako Distrikt nije njihov, a naš je slučaj pokazao kako da ga ne prizna ne država Bosna i Hercegovina, a ni on nju.

HG: Jedna od kulturnih institucija koja ustrajno promovira kulturu općenito i likovnu umjetnost jest HKD Napredak. Kako Vi gledate na rad ove kulturne institucije?

Pavić: Napredak je krovna hrvatska kulturna ustanova u Bosni i Hercegovini. Moram priznati, nisam se u tom društvu ničim angažirao, jer smatram da treba što više mjesta dati laicima. Ima u nas dovoljno i kompetentnih i voljnih ljudi.

HG: Kad razmišljate o Galeriji, koju ste zapravo Vi stvorili, kako vidite njezinu budućnost, odnosno kakvu biste joj budućnost poželjeli?

Pavić: Jedna ovakva ustanova može živjeti na dva načina. Jedan je da je ljudi posjećuju i tako potvrđuju njezin smisao. Sve škole u svome programu imaju godišnje jedan posjet muzeju, galeriji ili nekoj sličnoj kulturnoj ustanovi. Od Tuzle sjeverno do Orašja i od Bijeljine zapadno do Banje Luke nema se što kvalitetnije vidjeti od Galerije Šimun, da budem skroman u zemljopisu. Naravno, takvi će posjeti zavisiti od volje ravnatelja škola, nastavnika i profesora likovnog odgoja. Drugi vid života jest da se Galerija cijela ili nekim svojim djelima predstavi u drugim mjestima naše zemlje ili u kojoj susjednoj državi. Nadam se da će biti gostovanja i jedne i druge vrste.

Razgovarala: Maja Nikolić

KOGA ĆE GRAĐANI NAŠE ZEMLJE OVE GODINE BIRATI NA IZBORIMA

Hrvati će člana Predsjedništva birati između četiri političara

Za hrvatskog člana Predsjedništva kandidirala su se četiri političara, s tim da SDP-ovog Željka Komšića ostale hrvatske stranke i ne smatraju hrvatskim

Građani naše zemlje na listopadskim općim izborima birat će članove Predsjedništva između 19 kandidata. Za hrvatskog člana Predsjedništva kandidirala su se četiri političara, s tim da SDP-ovog Željka Komšića ostale hrvatske stranke i ne smatraju hrvatskim. Iako je Komšić na prošlim izborima hrvatske kandidate potpuno porazio, hrvatski političari ni ove se godine

U borbu za srpskog člana Predsjedništva ide i Mladen Ivanić koji zastupa koaliciju PDP-a, SDS-a i Srpske radikalne stranke. Treći u utrci s područja RS-a je kandidat Saveza za demokratsku Srpsku (SzDS) Rajko Papović, no njemu su, kako stvari stoje, šanse još i manje. S druge strane, bošnjačka komponenta prepuna je naboja koji svaki trenutak prijete da prijedbu u otvoreni rat među pojedinim kandidatima. Tako je jedan od kandidata ispred SDA Bakir Izetbegović, sin Alije Izetbegovića, zatim ispred SBiH-a Haris Silajdžić, koji u utrcu ulazi s nešto oslabljenom potporom na terenu. No, da bi stvar bila zanimljivija, u utrcu se vrlo vjerojatno uključuje i kandidat Saveza za bolju budućnost BiH, stranke koja bilježi golem porast popularnosti među bošnjačkim biračima.

No, za bošnjačkog člana Predsjedništva kandidiralo se još nekoliko osoba poput Ibrahima Đedovića, predsjednika Glavnog odbora DNZ-a BiH, te Sefera Halilovića, predsjednika BPS-a. Pored njih tu su i Džemaludin Latić ispred A-SDA te kandidati BOSS-a i GDS-a. U utrcu za Predsjedništvo ide i četvero neovisnih kandidata Aida Jusić, Mile Kutle, Pero Galić i Ferdo Galić.

KANDIDATI HDZ-a 1990

Pored članova za Predsjedništvo, građani će na ovim razinama birati i predstavnike na nižim razinama vlasti. Liste su predane u Središnje izborno povjerenstvo te je sada već poznato tko su kandidati. Hrvati će imati zasigurno velik izbor te će se najveća bitka voditi između koalicije na čelu s HDZ-om BiH i one na čelu s HDZ-om 1990 te općenito između ove dvije stranke na onim razinama vlasti gdje nastupaju samostalno.

HDZ 1990 će tako, pored koalicijskog nastupa s HSP-om BiH na federalnoj i državnoj listi, samostalno nastupiti u pet županija i to u HNŽ-u, ZHŽ-u, HBŽ-u, Posavskoj županiji te USŽ-u. Na državnoj i federalnoj razini vlasti, HDZ 1990 će, iako je u koaliciji s HSP-om BiH, imati više zajamčenih mjesta za pojedine izborne jedinice, kako za državni, tako i za federalni Parlament. Državnu listu za jedinicu 2 (HNŽ - ZHŽ) predvodi predsjednik stranke Božo Ljubić, dok će u jedinici broj 1 (HBŽ - USŽ) nositelj biti Filip Andrić, bivši zastupnik u Parlamentu BiH. Iz izborne jedinice koja pokriva središnju Bosnu za Parlament BiH borit će se aktualni ministar prometa i veza Rudo Vidović, dok je nositelj liste iz izborne jedinice Sarajevo Dražen Gagulić. Osim činjenice kako je prvo ime na listi za federalni Parlament ispred ZHŽ-a pripalo HSP-u BiH, u ostalim županijama glavnu riječ uglavnom

vode kadrovi HDZ-a 1990. Tako je, primjerice, prvo mjesto na listi iz HBŽ-a za federalni Parlament pripalo Bori Krišti, predsjedniku Županijskog odbora HDZ-a 1990. HBŽ-a, a ista je situacija i u središnjoj Bosni u kojoj Slavica Josipović nosi listu ispred ove županije. Aktualni premijer HNŽ-a Srećko Boras ovaj put cilja na federalni Parlament te se nalazi prvi na listi. U Posavskoj županiji nositelj liste za federalni Parlament je Perica Jelečević, a u Sarajevskoj županiji Davor Selak.

KANDIDATI HDZ-a BiH

Predsjednik HDZ BiH Dragan Čović predao je kandidacijske liste Središnjem izbornom povjerenstvu BiH za sve razine vlasti na predstojećim Općim izborima.

"Predali smo naše kandidacijske liste za sve razine vlasti. Ponudili smo najjače kandidate koje HDZ BiH danas ima", rekao je predsjednik HDZ BiH dr. Dragan Čović pri čemu je istaknuo kako je posebno osvježenje na predstojećim Općim izborima veliki broj mladih ljudi na listama ove stranke kao i žena u politici. HDZ BiH na ovim općim izborima nastupa s 431 kandidatom na županijskoj, entitetskoj i državnoj razini. "Novina u HDZ-u BiH jest što vjerujem kako možemo na tragu političkih rješenja, uređenja socijalne i ekonomske politike dati jedno novo ozračje BiH. Izborni cilj nam je osvojiti 130.000 glasova. Vjerujemo kako HDZ BiH ima potporu sedam političkih stranaka iz reda hrvatskog naroda što će biti dovoljno za izbornu pobjedu. Bez HDZ-a BiH neće se moći uspostaviti vlast", kazao je Čović pri čemu je također iskazao zadovoljstvo kandidaturom Borjane Krišto, koja je kao žena po prvi put istaknuta kao kandidat jedne političke stranke za člana Predsjedništva BiH.

ČOVIĆ NOSI DRŽAVNU LISTU

Kandidat HDZ-a BiH za dopredsjednika RS-a je gospodarstvenik Ivo Kamenjašević, dok su nositelji listi za Parlamentarnu skupštinu BiH ispred HNŽ-a i ZHŽ-a predsjednik stranke Dragan Čović, ispred Hercegbosanske i Unsko-sanske županije Mato Franjčević, ispred Posavske i Tuzlanske, te Distrikta Brčko Slavko Matić. Nositelj liste za federalni Parlament iz HNŽ-a i ZHŽ-a je doktor Mladen Bošković. Iz SBŽ-a prvi na listi je Marinko Čavara, dok listu iz Zeničko-dobojske županije nosi Slaven Katičić. Sarajevsku listu za federalni Parlament nosi Anton Riš, a listu TŽ-a Damjan Nišandžić. Listu za županijsku Skupštinu HNŽ-a će nosi predsjednik Gradskog odbora Mostar Denis Lasić. U srednjoj Bosni listu nosi Mirko Batinić, a u ZDŽ-u Ivo Tadić-Iva. U ZHŽ-u prvi na listi HDZ-a BiH je Zdenko Čorić, a u HBŽ-u Stipe Pelivan.

A. Beus

BISKUPI:

ODLUČUJEMO HOĆE LI NAS BITI U BiH ILI NE?!

HRVATSKO POLITIČKO SLJEPILO SEBIČNJAKA U BiH

"Možda su ovo jedni od zadnjih izbora gdje mi još odlučujemo hoće li nas biti u BiH ili ne", upozorio je, uz ostalo, biskup Pero Sudar, predsjednik Komisije Iustitia et pax BK BiH

Komisije Iustitia et pax (Pravda i mir) Biskupskih konferencija Hrvatske i Bosne i Hercegovine uputile su iz Zagreba poziv svim Hrvatima, s državljanstvom Bosne i Hercegovine, gdje god živjeli, da se do 19. srpnja registriraju, a u listopadu što masovnije izidu na opće izbore u BiH ili to obave poštom, jer, kako je upozoreno, o tome doslovice ovisi daljnji opstanak Hrvata u BiH, a onda i Bosne i Hercegovine kao države. "Dvije trećine iseljenih i raseljenih Hrvata iz Bosne i Hercegovine živi u Hrvatskoj pa je broj njihovih glasova na izborima itekako važan za opstojnost Hrvata u Bosni i Hercegovini", istaknuo je biskup Pero Sudar, predsjednik Komisije Iustitia et pax Biskupske konferencije Bosne i Hercegovine. "Možda su ovo jedni od zadnjih izbora gdje mi još odlučujemo hoće li nas biti u BiH ili ne", upozorio je, uz ostalo, biskup Sudar.

BiH ne može opstati bez hrvatskog političkog subjektiviteta

"Stalno ponavljamo da od našeg opstanka u BiH ovisi budućnost te države koja će se zasigurno dobru refleksirati i na stanje u RH i u cijeloj regiji. Ako se izgubi hrvatski politički i narodni subjektivitet u Bosni i Hercegovini, ta država neće opstati, a mala je vjerojatnost da bi raspad države mogao proći mirno i bez rata", upozorava se, uz ostalo, u zajedničkom dokumentu.

Za "aktualnu dramu" hrvatskog naroda u Bosni i Hercegovini dvije komisije okrivljuju prije svega hrvatske političare u BiH i njihovo strančarenje, zatim nevolje iz Daytonskog sporazuma, te politiku Republike Hrvatske koja je, kako ističu, u početku bila iluzorna, a danas indiferentna i, na kraju, situaciju u samoj BiH.

Tragična raspršenost i rastočenost strančarenjem

"Ako se izgubi hrvatski politički i narodni subjektivitet u BiH, ta država neće moći opstati, a budući da se u ovoj državi preko leđa malih ljudi i nemoćnih naroda prelaju interesi velikih i moćnih, mala je vjerojatnost da bi taj raspad države mogao proći mirno, bez rata. Polazeći od naše odgovornosti za promicanje pravde i mira, naše dvije komisije pozivaju Hrvate podrijetlom iz BiH, koji su iz bilo kojih razloga napustili svoju domovinu, da se registriraju za glasanje u BiH, a sve koji im u tome mogu pomoći, pozivamo ih da im pomognu, od državnih institucija BiH i RH preko udruga građana koje okupljaju Hrvate", navode biskupi.

N. J. IVANOVIĆ

Ulaskom Hrvatske u EU Hrvatima će se više isplatiti živjeti u BiH nego u Hrvatskoj

Govoreći na temu bilateralnih odnosa između Hrvatske i BiH, veleposlanik Hrvatske u BiH Tonči Staničić na predavanju upriličenom u Tuzli, kazao je da je interes obiju zemalja uz dobrosusjedске odnose jačanje gospodarske situacije. Obje zemlje teže ulasku u EU i Hrvatska koja ide korak naprijed će pružiti nesebičnu pomoć BiH. Staničić je istaknuo i da će ulazak Hrvatske u EU prije svega donijeti pozitivne pomake u životu Hrvata, ali i ostalih građana BiH.

Bilateralni odnosi zemalja koje su proistekle iz jedne velike tvorevine kao što je slučaj BiH i Republike Hrvatske nastalih iz bivše Jugoslavije, nisu klasični zbog brojnih razloga. Prije svega zbog velikog broja veza koje su postojale u zajedničkoj državi i prije nje, ali u ovom slučaju i zbog činjenice na koji način je došlo do izlaska iz zajedničke države. Situacija je s jedne strane komplicirana, ali s druge takva da ipak stvara dobre uvjete za uspostavu dobrosusjedskih odnosa. Što se tiče Hrvatske i BiH, dodatni element koji utječe na razvoj bilateralnih odnosa jest činjenica da je hrvatski narod prisutan u BiH, da je on autohton i konstitutivan. Upravo tu konstitutivnost treba stavljati na prvo mjesto jer je ova zemlja i ranije kroz povijest bez obzira tko je bio na vlasti, bila zajednica triju naroda kao i danas. Gledajući još od turskih vremena Hrvati, muslimani i Srbi su imali neke svoje odnose koji su se mijenjali kroz povijest, ali ne i kroz značaj za postojanje ove zajednice. „To je jedan od argumenata na koji se ja volim pozivati kada je u pitanju položaj hrvatskog naroda u BiH. Danas svi, bili oni političari ili netko drugi, uočavamo da je hrvatski narod u BiH najugroženiji i da je status političkog čimbenika dobru poljuljan. Ako se taj status bude dalje urušavao, ne dolazi samo u pitanje položaj hrvatskog naroda, nego dolazi u pitanje budućnost države kao cjeline. Zato često govorimo o važnosti međunarodnih čimbenika prisutnih u BiH i tomu da se upravo na položaju hrvatskog naroda brani BiH kao cjelina. Na hrabrosti i sposobnosti da se obrani ravnopravnost sva tri naroda i njihova jednakopravna uloga na političkom stavu i svakodnevnom životu, dokazuje se, može li ova država ostati na svojim nogama na onaj način na koji je uvijek bila.“ Staničić naglašava da je Hrvatskoj stalo da BiH bude jaka i stabilna funkcionirajuća država, sigurna

za svoja sva tri naroda. Ne samo zato što je hrvatski narod konstitutivan, nego općenito. „Ako mi svakodnevno odnose među ljudima, narodima i državama svodimo na interese, ali u pozitivnom smislu, sve će biti lakše. Hrvatska upravo ima interes da BiH bude stabilna, sigurna funkcionirajuća država. Granica između ovih dviju država treba biti prijateljska granica“. Dotakao se i skorog ulaska Hrvatske u EU i smatra da je nezamisliva pomisao da Hrvatska izgrađuje šengen na ovoj granici. Način na koji treba riješiti problem granice je da BiH krene ubrzano putem u NATO, da se napokon dogodi liberalizacija viznog režima. „Ulazak BiH u EU čim prije predstavlja rješenje mnogih problema sadašnjih, ali i budućih. Ujedno je i rješenje položaja hrvatskog naroda u BiH“, kaže Staničić. Dodaje, da svi uvjeti koje jedna zemlja treba ispuniti za ulazak u EU, zapravo predstavljaju i rješenje svih unutarnjih problema. Kao pozitivan korak u približavanju stavova dviju zemalja pa samim tim i bilateralnih odnosa, navodi činjenicu da i jedna i druga zemlja trebaju ispunjavati iste uvjete za ulazak u EU. „Ukoliko je odlučnost obiju zemalja ići u tom pravcu, onda sigurno problema između dviju zemalja neće biti“, kaže Staničić, te dodaje da je Hrvatska zainteresirana za pomoć BiH što potvrđuje i činjenica da je našoj zemlji poklonila prijevod Pravne stečevine EU. Ta pomoć sada bi trebala biti konkretizirana u smislu da u kontaktu s državnim tijelima i entitetima načine prioritete koji su to dijelovi pravne stečevine koji bi trebali biti integrirani i inkorporirani u unutarnji pravni sustav.

Staničić dodaje da u cijeloj toj lijepoj budućnosti o kojoj je govorio, sposebnu ulogu će imati Hrvati u BiH. „Hrvati koji su najvećim dijelom i državljani RH, mogu biti most ne samo prema Hrvatskoj, nego i Europi. Hrvatima će se više isplatiti biti u BiH nego u Hrvatskoj kada Hrvatska uđe u EU. Nemjerljive su prednosti tog položaja Hrvata u BiH, biti na granici EU u situaciji kada tvoja zemlja za dogleđno vrijeme ulazi u EU. Siguran sam da će Hrvati profitirati, ali ne samo oni nego i ostali građani BiH. Uvjeran sam da je to nešto što je ostvarivo i čemu ćemo svjedočiti za tri, četiri godine“, kazao je Staničić.

A. S. Č.

Delegacija HDZ BiH u razgovoru s članovima SIP

nisu uspjeli dogovoriti o prijedlogu zajedničkog kandidata, kako bi barem malo povećali šanse za osvajanje pozicije u Predsjedništvu. Tako će na Komšića krenuti troje kandidata - Borjana Krišto ispred HDZ-a BiH, Martin Raguž ispred Koalicije HDZ 1990-HSP BiH te Jerko Ivanković Lijanović, kojeg je kandidirala Narodna stranka Radom za boljitak. Hrvatski glasovi

Koalicijski partneri HDZ 1990 i HSP Đapić - Jurišić

tako će se vjerojatno ponovno rasuti što će povećati šanse Komšiću za osvajanjem drugog mandata u Predsjedništvu. Iako je tijekom prošle i ove godine održano niz sastanaka stranaka potpisnica Kreševske deklaracije na kojoj se pokušalo doći do zajedničkog kandidata, dogovaranje je završilo uz potpuni fiasco.

SRPSKI I BOŠNJAČKI KANDIDATI

Kada se govori o srpskom članu predsjedništva, SNSD je oko sebe okupio blok manjih stranaka te su kao kandidata za Predsjedništvo predložiti i dosadašnjeg člana krovne državne institucije - Nebojšu Radmanovića.

Od Miletićeve smrti do austrougarske okupacije

(1831.-1878.)

Drugi dio

Više nego inače, u ovom je odsjeku potrebno kazati nekoliko riječi o općem stanju u Evropi i u Bosni, da bismo lakše mogli shvatiti ono što se u XIX. stoljeću događalo s katoličkim bosanskim pukom i s franjevcima.

U austrijskoj carevini Josip II., (1780. – 1790.) naučio je objediniti narode svoje prostrane države (koja se protezala od Belgije na zapadu do Galicije na istoku) i približiti ih jedne drugima namećući svima njemački jezik. Protiv toga ustali su na obranu svog jezika i Belgijanci i Mađari, pa je car morao odustati od te zamisli. Sa svoje strane, Mađari su htjeli učiniti na području zemalja ugarske krune ono isto što je pokušao Josip II., samo da ovaj put Hrvatima i Slovencima nametnu mađarski jezik. Došlo je i ovdje do otpora pa se iz toga rodio narodni pokret tridesetih godina prošlog stoljeća, nazvan od njegovog najistaknutijeg vođe kod nas ilirskim. Želio je Ljudevit Gaj time objediniti različite pokrajine, koje tada još nisu imale zajedničke narodne svijesti. Budući da se Srbi i Slovenci nisu htjeli odreći svoga imena i svoje samobitnosti, ilirski se pokret ograničio da bude hrvatski narodni pokret. On je dao Hrvatima novi pravopis, novu svijest o vlastitom biću i jeziku, novi zamah u kulturnom stvaranju (u književnosti, umjetnosti, glazbi i znanosti) i u političkom okupljanju; u socijalnom pogledu, njegovim plodom i dalekim plodom Francuske revolucije možemo smatrati što je 1848. godine ban Jelačić u Hrvatskoj ukinuo kmetstvo.

Sve je to imalo upliva i na tursku carevinu i na Bosnu. I turski sultani postali su u XIX. st. svjesni da moraju izmijeniti stanje u svojoj državi, da bi ona u novom vremenu mogla opstati. Neki od njih – Selim III. (1789. – 1808.), Mahmud II. (1808. – 1830.), Abdul-Medžid (1839. – 1861.) ugledaju se u napredne zapadne države i žele da od njih preuzmu ne samo ustrojstvo vojske nego i građansko uređenje. U tu svrhu u Carigradu su 1826. godine dokinuti janjičari, a 1839. izdan novi carski proglas, nazvan Hatt-ı Şerif od Gülhane, kojim su kršćani gotovo izjednačeni s muslimanima, i napokon, tzv. Hatt-ı Hümayun (1856.).

Školovanje bosanskih franjevačkih klerika

Već smo u prikazu prošlog razdoblja vidjeli kako su bosanski klerici prešli na školovanje u prekosavske krajeve, iako se manji broj, nakon Napoleonovih ratova i njegova pada, školovao i u Italiji. To dvojako školstvo stvaralo je u Provinciji napetost. Oni sa sjevera bili su znatno otvoreniji svijetu, upoznati s novim idejama i naprednim školstvom, a oni iz Italije polagali su više važnosti na redovničku ispravnost. Osim toga, činjenica da su bosanski klerici i u Italiji i u prekosavskim samostanima bili razvrstani na mnogo mjesta (oko 20),

pogodovala je da budu izloženi lošim utjecajima. Financijske teškoće oko izdržavanja bile su znatne: novac iz zaklade Josipa II. dotjecao je samo za tridesetak klerika; talijanski samostani primali su samo dvanaest. A kamo s ostalim, kojih je bilo još 26?

Provincija je imala već puno troška pri odgoju mladeži do novicijata i u novicijatu, koji se obavljao u Bosni. Tih kandidata bilo je oko 70. Njihov odgoj, budući da su oni bili raspodijeljeni na tri samostana, nije mogao biti kakav je trebalo da bude. Istina, Provincija je oko 1830. godine zavela sustavan oblik školovanja prema nacrtu fra Stijepe Marijanovića, ali nedostaci koji su potjecali iz rascjepkanosti i nedostatka stručnih nastavnika i odgojitelja nisu se mogli ispraviti samim „sustavom“, ma kako on u sebi bio dobar.

Stoga se kod bosanskih franjevacu rodila misao da se za bosanske klerike sagradi zasebni kolegij u Rimu, gdje bi svi oni bili na okupu pod vodstvom zajedničkog odgojitelja. Zamolili su za jedan takav kolegij Kongregaciju za raširenje vjere; ona im nije mogla pomoći jer nije imala novaca. Isti su takav neuspjeh bosanski predstavnici (fra Marijan Šunjić i fra Ilija Starčević) doživjeli u Beču. Činilo se da im se napokon nasmiješila sreća – senjski biskup obećao je dati im novac da u Senju sagrade sjemenište i da ga uzdržavaju, a grof Laval Nugent ponudio im je jednu tvrđu kraj Gornjeg Karlovca da tamo smjeste sjemenište. Ali, nakon što je biskup Barišić ocenio bosanske klerike u Rimu i Beču – da su ih ugarske škole zadobile lošim, nacionalističkim, revolucionarnim i gotovo bezvierskim duhom – austrijski kancelar Metternich, a tako i Kongregacija za raširenje vjere osjetili su se potaknutim zabraniti da se bosanski klerici školuju preko Save! Tako je primamljiva ponuda dvojice dobrotvora pala u vodu, a problem školovanja, nakon što su se 32 klerika prinudno vratila sa sjevera, postao još daleko teži.

Očajno stanje navodi na očajne korake pa su bosanski fratri sada pomislili kako bi bilo da sagrade sjemenište u Beogradu ili Carigradu. Srpska se vlada, zbog svojih tadašnjih teškoća, pokazala prema toj namjeri hladnom. U Turskoj je plan donekle već krenuo prema ostvarenju zauzimanjem fra Filipa Pašalića, koji je u tu svrhu sagradio u blizini Carigrada i kuću pomoću Poljaka Čakovskog, ali je ostalim bosanskim fratrima to rješenje izgledalo neprihvatljivo. Ostalo je, dakle, da se stisnu u svoja tri tjesna samostana. Provincija je 1849. raspisala među braćom natječaj za nastavnike i 1851. otvorila u Fojnici i Sutjesci filozofsko-teološko učilište! Bilo je to za ljutu muku ali su te dvije škole otada ipak djelovale kroz čitav ovaj period pa i kasnije.

Ipak, trebalo je tražiti i drugo rješenje. Biskup Strossmayer pokazao se 1851. spremnim primiti odre-

đeni broj bosanskih klerika u Đakovo. Fra Marijan Šunjić i fra Martin Nedić izmole onda od cara da im se obnovi iskorištavanje one zaklade Josipa II. za klerike koji bi studirali preko Save; zamolili su također Kongregaciju u Rimu da dokine zabranu studiranja preko Save. Biskup Strossmayer primio je bosanske klerike najprije u svoje sjemenište, a kasnije im pomogao izgraditi vlastitu zgradu (konvikt) za njih, time što im je dao zemljište i građu, a car im poklonio 10.000 forinti. Tamo su živjeli s vlastitim gvardijanom i odgojiteljem, a predavanja pohađali zajedno s biskupovim bogoslovima. Prve godine bilo ih je 13, a kasnije je broj porastao na 33. Uzdržavanje se plaćalo iz one zaklade Josipa II. Franjevci su pokušali prenijeti tu zakladu u Hrvatsku i uložiti je povoljnije, ali Mađari, koji su taj novac i ranije nastojali prisvojiti, nisu toga dopustili.

Ovo je bio najsređeniji period školovanja bosanskih klerika, ali je, pod konac ovog razdoblja, 1876., mađarska politika dokrajčila ovo uspješno rješenje. Mađari su smatrali da se bosanski klerici, pod okriljem biskupa Strossmayera, odgajaju suviše slavenski. Htjeli su da mlade bosanske franjevece pomadare ili ih barem učine sklonima mađarskoj politici time što će se odgajati u Mađarskoj. Svi su bosanski franjevci bili protiv toga i htjeli se čak odreći i zaklade samo da im mladež ostane u Đakovu. Ali Mađari su napravili pritisak na Kongregaciju, a ova opet na Generala Reda, koji je Provinciji postavio ultimatum: ili poslušati pa poslati mladiće u Ostrogon (na krajnjem sjeveru Mađarske) ili će Provinciji biti zabranjeno primati kandidate u novicijat. Pritisnuta o zid, Provincija je popustila. Taj mađarski pokus stajao je Provinciju teških gubitaka.

Usporedo s onima koji su se školovali u Đakovu, dio klerika je i dalje išao u Italiju a dio je, kao što je rečeno, studirao u bosanskim samostanima. Ovi studenti koji su ostajali u Bosni nikad se nisu mogli uzdignuti do većih uspjeha i zbog loših uvjeta i zato što su sposobniji kandidati odlazili na studij izvan Bosne.

Osnovno školstvo

U austrijskoj carevini bilo je zavedeno obvezatno osnovno školovanje u XVIII. stoljeću. Bosanski klerici koji su studirali preko Save mogli su na svoje oči vidjeti goleme prednosti toga propisa pa je sasvim naravno da su ga željeli provesti, koliko se dalo, i u Bosni. Vidjeli smo da je i Miletić zamislio svojim „Početkom pismenstva“ neke vrste analfabetske tečajeve, a već 1823. pojavljuje se, u blizini Slavonije – u Tolisi, prva osnovna škola u Bosni. Nju je osnovao fra Ilija Starčević i on je u njoj bio sve: i nabavljač, i predavač, i okupljač učenika. Ipak je to tada bila osamljena pojava; nakon petnaestak godina i ona je gotovo sasvim propala i bila tek g. 1843. obnovljena.

Godine 1830. uputili su fratri triju bosanskih samostana molbu sultanu da smiju otvoriti škole, ali na nju nisu dobili odgovora. Uskoro je nastupila tzv. Barišićeva afera, koja je omela rad i na tom korisnom poslu kroz čitavih petnaest godina. Najistaknutiji franjevci ovog razdoblja ujedno su i snažni borci za narodno prosvjećivanje i otvaranje škola: Jukić, Martić, Šunjić, Karaula, Nedić, Josić, Kujundžić, ali i čitav niz drugih. Sad se postupno javlja najprije 1852. šest škola, a već 1855. dvanaest odnosno trinaest škola s 550 učenika. Godine 1857. bilo je izgrađeno 17 skromnih školskih prostora, dok je škola kao ustanova bilo dvaput toliko. Godine 1868. zaključuju franjevci da otvore 18 novih škola pa su tako nakon okupacije bosanski i hercegovački fratri predali državnim vlastima ukupno 54 škole sa 2.295 katoličke djece (osim pravoslavne i židovske). Gotovo u svima predavači su bili franjevci; u tri škole poučavali su civilni učitelji. Osim što su predavali, morali su iz ničega stvoriti i kakav-takav školski namještaj i knjige za djecu, a onima najsiromašnijim priskrbiti opančice za zimu i štogod haljinice, da ne budu u školi polugoli.

Otkuda sredstva za to? Isposlovali su skromnu potporu od 1.500 forinti od austrijske vlade, kojoj su zbog toga provincijali morali slati izvještaje. Ta svota bi za jednu školu, možda i bila dovoljna, ali kod ovolikog broja, pojedine je škole zapadala tek mrvica. Franjevci su preuzimali na sebe dodatni teret – da budu u školama učitelji pa su i poučavali bez ikakve naknade (osim što bi neki istaknutiji dobili jednom godišnje neko simbolično priznanje). Dječji roditelji donijeli bi za školu drva, a ponešto bi za te škole dobili i od koje ustanove izvana.

Poučavali su po tzv. Lancasterovu sustavu, tj. uz učitelja poučavala su i naprednija djeca svoje manje napredne drugove. Sigurno je da u tim školama nije bilo česte školske boljetice: uspavanosti i nemotiviranosti. Već rano, 1854. godine, za ove škole pravljen je pravilnik („Ustanove“), koji je kasnije (1868.) bio dopunjen i usavršen.

Znatna pomoć ovom školovanju došla je kad je apostolski vikar fra Paškal Vujić uz pomoć franjevacu pa i drugih, doveo časne sestre milosrdnice najprije u Sarajevo, a onda u Dolac, Derventu, Banju Luku i Livno. Htjeli su ih imati i drugi (npr. Fojnica) ali to, u to vrijeme, nije bilo moguće.

Taj isti biskup ostvario je ono za čim je biskup Šunjić težio, a smrt ga omela: otvorio je dva sirotišta – jedno u Docu kod Travnika, a drugo kraj Banje Luke, koje su otvorili trapisti; dajući im dozvolu za samostan, stavio im je i uvjet da otvore i sirotište.

Brojčano stanje

Najznačajnija izmjena koja se dogodila u ovom razdoblju svakako je – odjeljivanje hercegovačkog područja od Bosne Srebrene, stvaranje nove, Hercegovačke zajednice. Gledano objektivno i iz udaljenosti, to je pojava sasvim prirodna, a nova hercegovačka zajednica po dinamizmom razvoju kroz koji je prošla i po plodovima koje je donijela, izaziva poštovanje. Najprije je osnovana kao neovisna kustodija stvarno 1846. a pravno

1852. godine, a onda je 1892. nastavila djelovati kao provincija.

Ipak, okolnosti pri nastanku ove nove zajednice nisu bile ni za staru, Bosansku, ni za novu, Hercegovačku, ni lake ni prijatne. Ona je nastala u teškoj krizi Bosanske provincije, kad su njezina autonomija pa i opstanak postupcima Barišića i Pootena bili ugroženi, a upravo su te neprijatne okolnosti omogućile hercegovačkom dijelu odjeljivanje. S druge strane, i hercegovačkoj braći moralo je biti teško što su nakon diobe morali početi od ničega, jer je normalno da starija provincija ustupi mlađoj dio dobara, da ova ne započne naprosto od ledine. To bi se sigurno bilo i dogodilo, da okolnosti podjele nisu bile tako nesretne, nenormalne za normalan postupak.

U ovom se razdoblju znatno povećao broj samostana: od tri na osam. Osnovani su novi samostani u Livnu, Gučoj Gori, Plehanu, Tolisi i Rami. U sretnom smpoložaju da možemo, prema službenim podacima, porediti brojčano stanje osoblja približno na početku (1836.) i na kraju ovog perioda (1877.), jer iz tih godina imamo šematizme. Godine 1836. broj župa (zajedno s hercegovačkim) 40, samostalnih kapelanija 12;

a 1877. broj župa (bez hercegovačkih) 60 i samostalnih kapelanija 22.

Što je broj župa tako znatno porastao, razlog su dvije okolnosti: povećao se i broj samostana; više nije bilo opasno, ni ekonomski ni politički, osnivati nove jedinice (samostane i župe), jer se u zadnja dva-tri desetljeća pravno stanje Katoličke crkve znatno popravilo (nije se plaćao džulus i drugi nameti).

Broj vjernika nije rastao onako kao što bi čovjek očekivao. Iako je taj broj 1806. iznosio 98.932, on i pedeset godina kasnije (1855.) iznosi tek 122.146 (prema 560.000 pravoslavnih i 400.000 muslimana). Zašto je prirast tako malen? Najprije valja odračunati hercegovačko katoličko stanovništvo, koje u Šematizam Bosne Srebrene iz 1877. nije uneseno. Već sam napomenuo da je kuga iz 1815. – 1817. strahovito smanjila broj stanovništva, a tome treba pridodati i prelazanje mnogih katolika u prekosavske krajeve zbog teških uvjeta života. Dvadeset godina kasnije (oko 1877.) broj katolika u samoj Bosni porastao je na 138.492, što treba pripisati, osim prirodnim porastu rađanjem i doseljavanju iz Hercegovine i Dalmacije.

Broj svećenika, kad se uvaži otcjepljene Hercegovine, također je znatno porastao. Godine 1836. u Provinciji ima (zajedno s Hercegovinom) 155 svećenika, 81 klerik, 2 brata, 13 novaka, a 1877. (bez Hercego-

vine) Provincija ima 204 svećenika, 59 klerika, 4 brata i 11 novaka.

Gradnje

Po prvi put, nakon nekoliko stoljeća, u ovom razdoblju dolazi do novogradnje crkava. U sukobima s bosanskim feudalcima, turska je vlada počela u XIX. stoljeću tražiti oslonca i u kršćanskoj raji. Već nakon Gradašćevičeve bune turske vlasti lakše daju dozvole za gradnju župnih stanova ili za popravak samostana i njihovih crkava. To pogotovu važi nakon Omer-paše 1853. i nakon izdavanja širokogrudnih odredbi Hatihumajuna 1856., koje dopuštaju novogradnje crkava uz normalne uvjete. Već 1853. godine vlasti su dale mig kršćanima da mogu tražiti dozvole za gradnje. Ta je vijest odjeknula poput groma po svoj Bosni pa se odjednom sve dalo na gradnju. Kroz kratko vrijeme od šest godina Šunjićeva biskupovanja sagrađeno je devet novih crkava i barem pet novih župnih stanova te započeta gradnja samostana u Livnu i Gučoj Gori, a za Plehan odlučena izgradnja. Za vrijeme fra Paškala Vujičića (15 godina) podignuto je oko 40 novih crkava i vrlo mnogo župnih stanova te preko 20 školskih učionica. Neke od tih crkava blistaju ljepotom i veličinom, a osobito crkva livanjskog samostana, svojim impozantnim masama i skladno oblikovanim prostorom, i tolička (najveća u cijeloj Bosni i Hercegovini, duga 56, a široka 20 metara).

Rijetko se gdje i rijetko kad mogla susresti tolika glad za crkvama kao u Bosni ovog vremena. Činilo se da je dugo pribivanje bogoslužju na snijegu, kiši, sunčanoj pripeci, bosanskim vjernicima udahnuo neodoljivu odlučnost da što prije dođu do zaštićenog molitvenog prostora. Uskoro su franjevci vidjeli da taj zanos valja buzdutati i da treba pri gradnji postupati oprezno, jer se crkva ne pravi za deset ili dvadeset godina nego za stoljeće ili stoljeća; stoga su izdali propise kako treba postupati pri građenju. Tako su se uskoro pravile sasvim dolične crkve, naravno prema ukusu i mogućostima onog vremena.

Odakle novac za toliku gradnju? Obratili su se dobročiniteljima izvana. Svećenstvo u Austriji skupilo je između sebe preko 20.000 forinti; znatno manja svota skupljena je od ostalih. Francuska vlada dala je 13.000 franaka (od toga – 5.000 franaka za učionice). Srpska vlada i napuljski kralj dali su po 100 dukata.

Ipak, najvažniji doprinos dali su sami bosanski vjernici, najčešće u dobrovoljnom radu (na tisuće nadnica), ali, koliko su mogli, i od svoje sirotinje. Bosanski katolički puk uvijek je bio velikodušan kad se radilo o gradnji crkava. Biskup fra Marijan Šunjić zasnovao je već 1857. godine na župama odličnu ustanovu „Kovčević za gradnju“ s dva ključa (jedan za župnika, a drugi za predstavnika puka). U njega će se skupljati milodari za gradnju, zavjeti, takse koje će se uplaćivati za oprost od ženidbenih zapreka, milostinja skupljana pod misom u određeno vrijeme i dr. Tako su crkve podignute ipak prvenstveno trudom i znojem bosanskih katolika.

Fra Ignacije Gavran, Suputnici bosanske povijesti, Svjetlo riječi, Sarajevo 1990, str. 93-107

Blagdan svetih Petra i Pavla na prigodan i svečan način proslavljen je u Tuzlanskoj župi. Sveta misa služena je u dvorištu župne crkve, a predvodio ju je fra Miro Šego, gvardijan Franjevačkog samostana na Humcu.

U koncelebriranom misnom slavlju uz svećenike iz Tuzlanskog dekanata, sudjelovali su i svećenici iz Dubrava kod Brčkog te iz Hercegovine.

Predvoditelj misnog slavlja na početku je pozdravio sve vjernike, njih nekoliko stotina koji su se okupili da zajedno proslave nebeske zaštitnike. Kazao je da su nebeski zaštitnici uvijek prilika, poziv i poticaj vjernicima da po njihovom primjeru tražimo put na koji način mi u današnjem vremenu i okolnostima možemo slijediti Krista. „Danas imamo pred očima prve apostolske. Njih koji su pošli za Kristom kada ih je zovnuo u različitim okolnostima i u različitim prilikama. Jedno ih je povezalo, a to je otvorenost prema Božjoj riječi, otvorenost prema Božjem pozivu i svjedočanstvo života. Mi smo danas ovdje okupljeni i danas nam Gospodin upućuje svoju riječ, upućuje nam svoj poziv i poručuje da ga slijedimo i pođemo za njim.“ Govoreći o današnjici, vjernicima je kazao da

na tvome životnom putu, u tvojim životnim poteškoćama, mukama i sumnjama, u svemu onome što svakodnevno doživljavaš i proživljavaš. Isus te danas susreće ovdje, živ i prisutan u ovoj svetoj misi. Želi te ohrabriti da možeš svoj kršćanski život živjeti onom snagom predanja, snagom ljubavi, a ne sa strahom, ne sa zatvorenosti ili duhom egoizma“, poručio je Šego.

Iako kroz iskustvo ljudske slabosti i ograničenosti, sv. Petar i Pavao su bili spremni izgrađivati svoj život onom snagom i milošću u kojoj su po svome pozivu bili duboko ukorijenjeni u samoga Krista. Promatrajući živote i iskustva kroz koja su prolazili dvojica apostolskih prvaka i mi danas možemo doživjeti i razumjeti kako su u oni u svom svakodnevnom životu svoja djela temeljili na svetosti života. Čovjek se uz Božju pomoć može promijeniti nabolje, a pokazatelj je toga da sve

razmislje o tome kako trebaju svoj život ukorijeniti, utemeljiti ili posvjedočiti ovome svijetu te da ne zaborave da imaju put kojega je Isus pokazao. „Ne bojte se danas u ovome svijetu i ovome životu posvjedočiti svoje kršćansko uvjerenje i svoje kršćansko dostojanstvo. Neboj se jer te Gospodin susreće svakodnevno

ljudske snage nisu ništa naspram Božje sile koja se nalazi u nama ljudima, nalazimo upravo u primjerima iz života ovih svetaca, zaštitnika našega grada i župe.

A. S. Č.

OBLAČENJE FRANJEVAČKIH NOVAKA

Pod svečanom Sv. Misom, u subotu, 10. srpnja 2010. u crkvi Sv. Franje Asiškoga u Župi Šikara, 9 mladih kandidata prvi je put obuklo svoje franjevačke habite. Misno slavlje i obred oblačenja predvodio je provincijal Franjevačke provincije Bosne Srebre, fra Lovro Gavran. Uz mnogobrojnu rodbinu, Misi i obredu prisustvovalo je i dvadesetak svećenika iz čitave Bosne.

Na početku misnog slavlja, župnik fra Marko Lovrić, pozdravio je sve nazočne, na čelu s kandidatima

za franjevački novicijat i provincijalom fra Lovrom Gavranom, te pozvao fra Lovru da predvodi misno slavlje i obred oblačenja. Nakon čitanja Evanđelja, meštri postulanata i prefekt sjemeništaraca prozvkom su, na neki način posredstvom provincijala predali kandidate na povjerenje meštru novaka. Nakon oblačenja franjevačkog habita, provincijal je u svom

nagovoru uputio riječi ohrabrenja mladim novacima. Upozorio ih je na ozbiljnost i težinu franjevačkog poziva, ali i na blagoslov koji nikada ne izostaje, te ih ohrabrio pozivajući sve prisutne da njihov rast u franjevaštvu pratimo iskrenim i svesrdnim molitvama.

Poslije Mise, gosti i rodbina su se oprostile od novaka uz malu zakusku u župnom dvorištu, te su s mešтром krenuli put Gorice, u Livnu. Tamo će provesti svoju godinu novicijata razmatrajući put sv. Franje i spremajući se za daljnje obrazovanje na putu redovničkog i svećeničkog života.

fra Dalibor Franjo Stjepanović

LUKAVAC – PROSLAVLJENA 100. OBLJETNICA ŽUPE LUKAVAC

pored njegove umjetničke vrijednosti. Međutim, njegova prava vrijednost i njegov osnovni cilj je poticati vjernike na dublju pobožnost prema Gospodinu našemu Isusu Kristu po primjeru i zagovoru sv. Ante. Kip su darovali dobročinitelji iz Italije – župa sv. Abrahama iz Cremona koja je uključena u Zakladu udruge volontera CREDO. Moto udruge CREDO koji je i utisnut u dno kipa glasi: „Solidarnost u ljubavi je jedina nada za budućnost“.

Osim kipa sv. Ante koji je blagoslovljen pod svetom misom, povodom ove proslave objavljena je i brošura koja govori o lukavačkoj župi. Sastoji se od pet tema i to: crtica iz povijesti župe, duhovna zvanja iz župe Lukavac, djelovanje časnih sestara, pregled župnika koji su djelovali u lukavačkoj župi te poglavlje o radu HKD „Napredak“. Brošura sadrži dosta po-

data i fotografija od osnutka župe 1910. godine kada je imala 336 vjernika, pa sve do danas kada je broj vjernika u odnosu na prijeratni (3238), skoro prepolovljen. Brošuru je predstavio vlč. Josip Vajdner, glavni urednik Katoličkog tjednika kazavši kako bi trebalo da bude poticaj vjernicima da zajedno sa svojim župnikom i dalje rade kako bi jednog dana napravili i veću i sveobuhvatniju knjigu koja bi sigurno u budućnosti predstavljala vrlo vrijedan dokument i doprinijela spoznaji tko smo i što smo.

Proslavu 100. obljetnice župe Lukavac potpomogli su brojni pokrovitelji, a u prvom redu njezini župljani koji su organizirali ručak za sve goste i okupljene vjernike. Sve je praćeno dobrom glazbom, a svakako bila je to prigoda i za obraćanja i čestitke. U znak sjećanja na ovu obljetnicu lukavački župnik je kardinalu Puljiću uručio prigodan dar, sliku Bistarskog jezera. Uz čestitke i zahvalnost za doprinosu životu na lukavačkom području, darove kardinalu Puljiću i dekanu Ilkiću uručio je i lukavački načelnik Dževad Mujkić.

A. S. Č.

Župa Lukavac koja za svog zaštitnika nakon sv. Anđela čuvara od 1932. godine ima sv. Antu Padovanskog, u subotu, 17. srpnja obilježila je stotu obljetnicu postojanja. Svečanu svetu misu predvodio je nadbiskup Vrhbosanske nadbiskupije Vinko kardinal Puljić uz sudjelovanje velikog broja svećenika. Pod svetom misom blagoslovljen je i kip sv. Ante, dar iz Italije, a prigodom domjenka, promovirana i brošura o lukavačkoj župi tiskana prigodom 100. obljetnice. Svečanosti u Lukavcu uz veliki broj svećenika i vjernika, nazočio je i veliki broj istaknutih ličnosti iz javnog, političkog i kulturnog života.

Na početku sv. mise nazočnim vjernicima i gostima prigodnim riječima obratio se lukavački župnik i dekan Tuzlanskog dekanata, prečasni Pero Ilkić. Uz pozdrave i dobrodošlicu, Ilkić je uputio i riječi zahvalnosti svima koji su doprinijeli proslavi ove značajne obljetnice. U svojoj propovijedi kardinal Puljić je iz-

među ostalog govorio o značaju obilježavanja obljetnice napomenuvši da one podsjećaju na ono što su naši preci životom svjedočili i prenosili na nova pokoljenja usprkos teškim, a ponekad i dramatičnim vremenima. „Obljetnica je dokaz da ljudi nisu gubili nadu, oni su ostali i opstali na ovim prostorima. Spominjati se obljetnice znači u prvom redu zahvaliti Bogu, ali i prebirati u srcu što je naša generacija dobila u zadatak ostvariti u ovo vrijeme. To su zapravo trenuci

kada svi skupa postanemo svjesni sebe okrećući se unatrag iz čega smo nikli, da stanemo stabilno kako bi kročili u budućnost“.

Nećemo zemlju u kojoj vlada pravo jačega

Prisjetio se proteklog vremena rata i mržnje među ljudima nakon kojeg je kako je kazao došao mir koji nije pravedan jer nema jednakopravnosti u ovoj zemlji. „Mi ne smijemo čekati, nego moramo učiniti da bude više jednakih prava na svim prostorima. Mi smo građani ove zemlje i ovog društva i moramo shvatiti da moramo činiti stvari koje će doprinijeti da nam svima bude bolje. Moramo činiti stvari koje će doprinijeti da dostojanstvo čovjeka bude jednako na svim prostorima. Nećemo takvu zemlju u kojoj će uvijek biti pravo jačega, nego zemlju u kojoj će svaki čovjek moći biti čovjek, imati pravo i slobodu živjeti po svojoj savjesti, ispovijedati svoju vjeru, odgajati djecu u svojoj vjeri, čuvati svoj identitet, govoriti svojim jezikom. Danas nakon 100 godina želim vas hrabriti. Neka ovo slavlje bude ponos i radost što smo vjernici, što smijemo živjeti u svojoj vjeri i što možemo poštivati drugoga i drugačijega“, kazao je kardinal te dodao da Crkva zagovara pomirenje i praštanje, ali i da se sprovede zakoni jednaki za sve i da svatko snosi svoju odgovornost. Ukoliko je netko učinio zlo, neka odgovara. Primijetivši kako smo danas izgubljeni u našoj svađi i strahu jedni od drugih, zavezao je svetoga Antu da nađemo sebe u svom korijenu, imenu i prezimenu, sebe u dostojanstvu i ponosu te da tako postojani budemo za buduća pokoljenja.

Solidarnost u ljubavi je jedina nada za budućnost

Prigodom proslave 100. obljetnice župe Lukavac blagoslovljen je kip sv. Ante. Kip je izrađen od drveta u radionici vrhunskih talijanskih majstora. U dnu kipa se nalaze moći sv. Ante što ga čini još vrijednijim

LUCIANA

Adresa: Magistralni put bb, Lukavac, BiH
Tel/fax: ++387 35 553 454, 553 453

E-mail: luciana@bih.net.ba
www.luciana.ba

Živinice – Pokažimo pravi interes za Isusa

Za zdravlje sebe i svojih bližnjih, a osobito bolesnih, molilo je na stotine vjernika iz svih župa Tuzlanskog dekanata okupljenih na proslavi blagdana sv. Ivana Krstitelja u Živinicama, župi čiji je ovaj svetac zaštitnik. Koncelebrirano misno slavlje predvodio je prečasn Ante Meštrović, kanonik Vrhbosanske nadbiskupije uz sudjelovanje desetak svećenika iz okolnih tuzlanskih župa. Nazočne kolege svećenike kao i sve vjernike na početku misnog slavlja pozdravio je živički župnik, vlč. Vlado Jagustin poručivši vjernicima da slijede sv. Ivana Krstitelja, svjedoče Isusa Krista i vjeruju da će tako sigurni smjelije moći kročiti kroza život.

Propovjednik na početku homilije podsjetio je vjernike na život sv. Ivana te zapitao se kakav je interes danas u ovom vremenu za onoga koga je Ivan navijestio i kome je put pripremio – za Krista Gospodina. Pri tome je iznio nekoliko statističkih podataka koji pokazuju da u današnjem modernom svijetu samo 10% ljudi dolazi na svetu misu, a samo jedna trećina

ljudi bismo ne samo razmišljati i čitati o Isusu, nego da On bude glavni pokretač u nama samima, da bude onaj koji nosi naš život. „Koliko je god veliki broj onih koji ljube Isusa, isto tako još veći je broj onih koji sve to osporavaju. Zato se i postavlja pitanje kakav je interes i što učiniti da se takvo što promijeni? Meštrović je podsjetio kako je Isus spasitelj za Ivana Krstitelja, za Mariju Magdalenu, za Ivana i Jakova, sv. Franju i Dominika, sv. Tereziju i tolike druge koji su živjeli stoljećima ovdje gdje mi živimo, griješimo, ali i činimo dobro. Isto tako, podsjetio je i na činjenicu da toliki vjernici su stoljećima na ovim mjestima također svojim životom posvjedočili vjeru u Isusa Krista. Bilo je kušnji, dolazili su razni propovjednici koji su puno toga obećavali, nudili puno radosti i čari na ovom svijetu u zamjenu za odricanje od onoga što nas čini onim što jesmo. „Nažalost, neki su poklekli, ali hvala Bogu veći je broj onih koji su ostali vjerni Isusu Kristu i svojoj hrvatkoj grudi. Zato je na nama svima da po uzoru na sv. Ivana Krstitelja učinimo

ljudi u tzv. naprednim civilizacijskim društvima ima kontakt s Crkvom. Isus je kako je kazao nakon pada komunizma ušao u mnoge povijesne udžbenike, u mnogim zemljama se u školama izučava vjeronauk, o njemu se pišu knjige, snimaju filmovi, a jako puno toga se o Isusu i Katoličkoj crkvi može naći i na internetu. No, je li to ono pravo? „To nije onaj pravi interes za Isusa, već nekako usput i sa strane. Mi koji vjerujemo Isusu Kristu i koji smo kršteni u njegovo ime že-

izbor za Isusa Krista, da poraste naš interes za njega i da svoj život uredimo po njegovoj riječi.“

Isto tako se trebamo zapitati i što je za buduće generacije, mlade, ali i one koji misle da je svugdje bolje nego ovdje? Da ih treba podsjećati na prave vrijednosti, ali i poticati svojim primjerom života na način da prolazeći kroz sva ovozemaljska blaga čovjek ne izgubi svoje duše – poručeno je s proslave patrona u Živinicama.

A. S. Č.

U DOKNJU PROSLAVLJEN BLAGDAN SV. ILIJE

BLAGOSLOVLJENE NOVE POSTAJE KRIŽNOGA PUTA

I ove je godine u Doknju svečano obilježen blagdan sv. Ilije proroka, zaštitnika Doknja i cijele Bosne. Za sam blagdan vjernici su se pripremili trodnevnicom u čast ovoga sveca. I trodnevnicu i misu na sam blagdan pohodili su vjernici iz raznih krajeva Tuzlanskog dekanata, kao i brojni Dokanjci koji žive u inozemstvu.

Misu uočnicu predvodio je fra Marko Lovrić u koncelecijaciji sa vlč. Marinkom Mrkonjićem, župnikom s Husina i domaćinom, fra Franjom Martinovićem. U propovijedi je fra Marko želio približiti svetog Iliju moder-

nom vremenu. Govorio je o svecu koji je po svojim postupcima čovjek za svako vrijeme. Bio je, kao i mi danas, suočen s problemima u društvu u kojem je živio. Često neshvaćen bio je ustrajan u propovijedanju o jednom Bogu, o Bogu Jahvi. Fra Marko je, također spomenuo kako je sveti Ilija međuvjerski svetac jer je zajednički muslimanima, katolicima, pravoslavnima i Židovima.

Jednako svečano bilo je i na sam blagdan ovoga velikoga sveca. Misu je predvodio tuzlanski gvardijan fra Zdravko Anđić. Fra Zdravko je u propovijedi svim vjernicima stavio svetog Iliju za primjer u našem svakodnevnom životu, a pod svetom misom su blagoslovljene i nove postaje križnoga puta, rad akademskoga slikara Mladena Ivešića, profesora na Akademiji likovnih umjetnosti na Širokome Brijegu. Nove postaje su veliko bogatstvo za Dokanj, ali i cijelu tuzlansku regiju.

Nakon mise domaćini su priredili bogatu trpezu, a sve je to pratila izvorna glazba. Uz razgovor i čašicu susret je potrajao do kasnih poslijepodnevni sati.

M. B.

SVEČANO OTVORENA GALERIJA "ŠIMUN" U FRANJEVAČKOM SAMOSTANU DUBRAVE KOD BRČKOG

Dar narodu BiH kao nada za opstanak na svojim ognjištima

Franjevci čuvaju opstojnost i daju život, moral i duhovnost svemu onom što stvore, naglasio je Željko Komšić na otvorenju galerije

Pred oko 500 posjetitelja, predstavnika vjerskog i političkog života iz cijele zemlje, u franjevačkom samostanu u Dubravama kod Brčkog, pod pokroviteljstvom člana Predsjedništva BiH Željka Komšića i Ministarstva kulture Republike Hrvatske, početkom lipnja je svečano otvorena Galerija "Šimun" u čijem je fundusu

Riječ Gvardijana

720 umjetnina najznačajnijih hrvatskih i bosansko-hercegovačkih umjetnika ili umjetnika koji su svojim djelovanjem vezani uz te krugove, otvorena je za javnost zahvaljujući velikom entuzijastu i zaljubljeniku u umjetnost prof. fra Stjepanu Paviću, utemeljitelju i donatoru Galerije "Šimun". Željko Komšić na otvorenju galerije je kazao da je izuzetno ugodno iznenađen ovom galerijom, čije će otvorenje biti upisano u povijest likovne umjetnosti u Bosni i Hercegovini.

"Za franjevce kažu da svemu udaraju temelje, međutim, može se reći da franjevci i nakon što udare teme-

lje čuvaju opstojnost i daju život, moral i duhovnost svemu onom što stvore", naglasio je Komšić na otvorenju. U ime domaćina nazočne je na otvorenju galerije pozdravio gvardijan samostan u Dubravama fra Miroslav Ikić.

Više od 500 uzvanika

Fra Stjepan Pavić, klasični filolog, ovom kraju nije darovao samo galeriju koja se, kako je naglašeno na otvorenju, može smatrati najznačajnijom likovnom galerijom ovog profila u zemlji nego može stati iz bok i galerijama u regiji, uz ovu vrijednu umjetničku zbirku, osnovao je i knjižnicu, koju je u posljednjem desetljeću opskrbio s dvanaestak tisuća knjiga te vrijednu zbirku starih sakralnih umjetnina, a utemeljio je i etnografski muzej. Fra Stjepan Pavić umjetnine je vrijedno počeo prikupljati prije pedeset godina, a u premijernom postavu u Galeriji "Šimun" predstavljena su 182 djela.

Ona nije franjevačka...

"Prilikom prvog predstavljanja zbirke umjetnina, 1983. u samostanu u Brčkom i prilikom otvorenja novog, znatno bogatijeg postava prije devet godina, rekao sam, a danas još više želim naglasiti da ovo nije franjevačka galerija u smislu nekog vlasničkog tutorstva, nego je ova galerija dar zemlji Bosni i Hercegovini i njezinim ljudima, dar koji želi pružiti malo ljepote, duha i nade da im duša ne usahne u beznađu gospodarske, društvene i političke pustoši u kojoj žive, i to ponajmanje vlastitom krivnjom. Ova galerija i drugi pothvati, kao što su knjižnica i etnografski muzej, želi biti ohrabrenje ovim ljudima da ostanu na svojim ognjištima", kazao je na otvorenju fra Stjepan Pavić. Rekao je i kako, kad o tome govori ljudima, često mu znaju reći: 'Lako je tebi, ti si fratar'. Nije, međutim, ni fratar lako danas", kazao je fra Stjepan, ako je to ikada bilo.

Djelić blaga Galerije "Šimun"

"Ima i lakšega života nego što je fratarski, ima i lakšega života od ovoga što je u Bosni. No, da netko ne pomisli kako se tužim, reći ću najglasnije što mogu: najljepše je, ali i najteže, biti fratar u Bosni. Potvrda i jednom i drugom jest ovo naše druženje u Dubravama, druženje s ljudima koji su ovdje, i izostanak onih kojih nema", kazao je fra Stjepan. Za zbirku umjetnina fra Stjepan je izgradio galerijsku zgradu, kojoj je autor arhitekt Ivan Prtenjak. Zgrada je inovativno djelo suvremene hrvatske arhitekture. Svi elementi grafičkog dizajna Galerije "Šimun" djelo su Mihajla Arsovske. Suradnici fra Stjepana Pavića u oblikovanju zbirke bili su povjesničari umjetnosti Željka Čorak i Tonko Maroević. Fra Stjepan je posebno istaknuo zasluge povjesničarke umjetnosti Željke Čorak koja je, istaknuo je fra Stjepan, nad postavom bdjela kao nad vlastitim porodom.

Procvat sakralne arhitekture

Na otvorenju je govorio i vikar Franjevačke provincije Bosne Srebrene fra Marijan Karaula. Otvorenje ove galerije nije nešto što je slučajno jer bosanski franjevci još od prvih stoljeća svoga djelovanja u Bosni

njeguju ono što je lijepo i duhovno, kada diljem svoje domovine grade crkve od kamena, u vapnenoj žbuci, i iznutra ih ukrašavaju freskama, nakitom i bogatom odjećom, kazao je fra Marijan. Današnja arheološka iskopavanja govore o bogatstvu tih crkava u ono vrijeme. Ljubav prema umjetnosti razvijali su bosanski franjevci i u kasnijim stoljećima, u austrougarsko vrijeme sakralna arhitektura doživjela je svoj procvat.

"Među vrhunske ljubitelje umjetnosti spada i fra Stjepan Pavić, koji je zasigurno bez premca najzaslužniji što smo se okupili ovdje, u ovoj izvanrednoj prigodi. Dobro je da imamo i dok imamo ovakvih entuzijasta. Hvala fra Stjepanu što će se od danas samostan Dubrave Galerijom 'Šimun' velikim slovima upisati na likovnu kartu Bosne i Hercegovine", istaknuo je fra Marijan Karaula.

O zbirci Galerije "Šimun" na otvorenju su govorili i povjesničari umjetnosti Željka Čorak i Tonko Maroević.

M. N.

Predstavljena knjiga Ivana Stražemanca „Povijest franjevačke provincije Bosne srebrenе“

Predstavljanje knjige Ivana Stražemanca pod nazivom „Povijest Franjevačke provincije Bosne Srebrenе“ održano je prvog lipnja u Amfiteatru KŠC „Sv. Franjo“ Tuzla. Predstavljanje su organizirali HKD „Napredak“ Glavna podružnica Tuzla i Arhiv Tuzlanskog kantona. Široj javnosti knjigu su predstavili prof. dr. Pavo Živković, prof. dr. Stjepan Sršan, mr. sc. Nikola Čiča i doc. dr. Izet Šabotić. Ovo značajno djelo Ivana Stražemanca s latinskog je

Bogata je ilustracijama, kartama i fotografijama što je sa sigurnošću približava „običnom“ čitatelju koji želi saznati nešto više o povijesti Franjevačke provincije Bosne Srebrenе.

Osim što je govorio na promociji profesor Pavo Živković napisao je i predgovor za ovo izdanje i u njemu između ostalog zabilježio: „Djelo nije samo povijest i uloga franjevac u Bosni, Slavoniji, Srijemu, Dalmaciji

da su franjevci uvijek ostali vjerni svojim načelima i prilagođavali se životu u svim uvjetima“, kazao je Čiča.

Prevoditelj i priređivač knjige prof. dr. Stjepan Sršan je rođen 7. travnja 1941. u Međugorju. Studiji teologije završava u Zagrebu 1965. godine, a 1978. godine završava studiji klasične filologije na Filozofskom fakultetu u Beogradu. Na Filozofskom fakultetu u Zagrebu doktorira iz društveno-humanističkih znanosti 1987. godine. Riječ je o autoru koji je za svoje radove i zalaganje za hrvatsku nacionalnu pisanu baštinu dobio više priznanja od lokalne do republičke razine. Ravnatelj je Državnog arhiva u Osijeku. Jedan od promotora bio je i doc. dr. Izet Šabotić, direktor Arhiva Tuzlanskog kantona. „Ova knjiga je posebno vrijedna za bosanskohercegovački historiografski prostor. Ove povijesne spoznaje pomažu da se bolje razumiju vjerske, ljudske i nacionalne veze života na ovom prostoru“, kazao je Šabotić i dodao da će ova knjiga sa sigurnošću pobuditi pažnju u povijesnim i znanstvenim krugovima.

Iako se i nad našim gradom kao i nad cijelom Europom nadvilo tmurno vrijeme, to nije spriječilo mnogobrojne posjetitelje da svojim prisustvom uveličaju predstavljanje knjige i saznaju nešto novo o dugoj franjevačkoj povijesti na ovim prostorima. Da bi svima ovo zanimljivo predstavljanje bilo još potpunije, sve prisutne sa svojim skladbama obradovao je zbor mladih pri Franjevačkom samostanu u Tuzli „Iuventus Salinarum“ pod ravnanjem Zlatka Špoljarevića. Za sve malo upućenije u povijest franjevačkog reda ime i značaj fra Matije Divkovića ne treba detaljno pojašnjavati pa je promocija bila lijepa prilika da čujemo i kratak recital o fra Matiji koji je prezentirao Ivica Kovačević. HKD „Napredak“ je sudjelovanjem u organizaciji predstavljanja ove knjige još jednom pokazalo kako ima istančan osjećaj što sve treba organizirati u našem gradu. Tako je i ova promocija pokazala da veliki broj naših sugrađana želi saznati nešto više o povijesti Franjevačke provincije Bosne Srebrenе.

Irena Madžarević

Detalji s predstavljanja

preveo i priredio prof. dr. Stjepan Sršan. Prije same promocije knjige potpisan je i protokol o suradnji između Arhiva Tuzlanskog kantona i Državnog arhiva u Osijeku. Deklaraciju su potpisali doc. dr. Izet Šabotić i prof. dr. Stjepan Sršan i u svome obraćanju prisutnima istaknuli da je suradnja između dva arhiva više nego dobra i da je ovo potpisivanje iskorak za još bolje međusobne odnose. Ova dva arhiva međusobno surađuju, zapravo to su dvije prijateljske ustanove isto kao što su i Osijek i Tuzla dva prijateljska grada. „Cilj povijesnog istraživanja je istina i samo istina. Treba uvijek i svugdje govoriti o povijesnoj pravdi, i to kao nezaobilaznoj komponenti povijesnog istraživanja“, kazao je uvaženi profesor Pavo Živković i dodao da su brojni razlozi koji su naveli velikog pregaoa i vrsnog poznavatelja povijesnih vrela profesora Sršana na ponovno objavljivanje djela Ivana Stražemanca. Jedan od tih je, svakako, nesporna vrijednost ovog djela koje je donedavno bilo gotovo nepoznato i nedostupno istraživačima i znatiželjnicima, a s obzirom da je riječ o drugom izdanju ovoga djela treba reći da je prvo izdanje objavljeno 1993. godine u izdanju Matice hrvatske – Latina et Graeca.

Prebogata je franjevačka povijest da bi se nabrala sva imena značajnih franjevac, ali jedan od njih je svakako i Ivan Stražemanac koji je živio i djelovao od 1678. do 1758. godine. Knjiga „Povijest Franjevačke provincije Bosne Srebrenе“ na prvo prelistavanje pokazuje da je riječ o zanimljivom, ali i značajnom djelu.

Veliki koncert vrhunskih solista u Tuzli

Hrvatsko kulturno društvo „Napredak“ Glavna podružnica Tuzla i Franjevački samostan svetih apostola Petra i Pavla u Tuzli bili su domaćini koncerta sakralnih i opernih arija.

Naime, u ponedjeljak, 28. lipnja navečer u dvorištu Franjevačkog samostana, a povodom blagdana svetih Petra i Pavla i obilježavanja dvadesete obljetnice obnove rada HKD „Napredak“ u Tuzli tri vrhunska solista iz Zagreba: Vedrana Šimić, sopran, Tvrtko Stipičić, tenor i Davor Radić, bariton, počastili su tuzlansku publiku koncertom klasične glazbe. Solisti su nastupili uz pratnju gudačkog kvarteta u sastavu Amila Jankovski, Lidija Gavran, Elina Gvozdić i Darko Nikolić i klavirsku pratnju Melih Kulukčije. Gudački kvartet izveo je brojna poznata djela i operne arije, a na koncu su kao „šećer na kraju“ zajedno izveli „Neka cijeli ovaj svijet“ iz Kabiljove *Jalta, Jalta*. Obradu skladbi za ovaj instrumentalni sastav načinio je dirigent Damir Bunoza.

Vedrana Šimić, rođena Tuzlanka, s posebnim je uživanjem pjevala u svom rodnom gradu. „Ponosna sam na svoj grad i ja sam znala da je ovdje divna publika“, rekla je jedna od najboljih sopranistica iz regije. Pjevala je naslovne uloge u mnogim operama, a posebice je zapažena njezina uloga Đule u Gotovčevjoj operi *Ero s onoga svijeta*. U višegodišnjoj suradnji sa Sarajevskom filharmonijom do sada je zabilježila veliki broj nastupa. Bila je i *Napretkova* stipendistica i nastupala je na nekoliko *Napretkovih* koncerata. Tuzlanska publika koja je tijekom koncerta stizala sa svih strana grada uživala je u izvedbama ovo troje solista. Tvrtko Stipičić i Davor Radić rekli su kako HKD „Napredak“ uvijek svojoj publici pruža ono najbolje i kako je čast sudjelovati na koncertima koje *Napredak* organizira.

Nikola Čiča predsjednik HKD „Napredak“ Tuzla kaže da je ovaj koncert uvod u još jedan veliki kulturni događaj, a to je Međunarodna likovna kolonija „Breške“ koja se održava po jedanaesti put. Gvardijan Franjevačkog samostana u Tuzli fra Zdravko Anđić podsjetio je da Samostan već duži niz godina pred blagdan svetih Petra i Pavla organizira nekoliko kulturnih događaja. „Tako smo uradili i ove godine i mislim da je ovo bio odličan početak proslave našeg patrona. Svake godine nastojimo da osim

vjerske pripreve i na kulturni način podignemo duhovnu razinu našega puka, da i gradu Tuzli dadnemo svoj doprinos u proslavi ovog velikog blagdana za nas“, kaže gardijan fra Zdravko.

Na kraju koncerta publika je počastila soliste velikim pljeskom i zahvalila *Napretku*, samostanu i solistima na ovom vrhunskom doprinosu za podizanje kulturne razine grada Tuzle.

M. N.

JEDANAESTI PUT NA BREŠKAMA

HKD „Napredak“ Glavna podružnica Tuzla je u periodu od 4. VII. do 10. VII. 2010. godine upriličilo jedanaestu po redu Međunarodnu likovnu koloniju „Breške“. U tjedan dana boravka i stvaranja na Breškama osamnaest umjetnika je iza sebe ostavilo više od osamdeset radova rađenih u različitim tehnikama slikanja, od ulja na platnu, preko akrila pa do akvarela te tri skulpture.

Generalni pokrovitelj XI. međunarodne likovne kolonije „Breške“ bio je zamjenik ministra sigurnosti BiH g. Mijo Krešić, a pokrovitelji su Vlada TK, Općina Tuzla, Franjevački samostan sv. Petra i Pavla u Tuzli te Župni ured Breške. Ova tradicionalna manifestacija HKD „Napredak“ iz Tuzle i ove je godine održana u okviru kulturne manifestacije „Ljeto u Tuzli“.

Kolonija „Breške“ svečano je otvorena u nedjelju 4. srpnja u Župnoj crkvi na Breškama. Brežacka je crkva u pravome smislu riječi ostala premalena za sve

znatiželjnike koji su se te večeri odlučili zaputiti na Breške. Koloniju je službeno otvorio g. Mijo Krešić, zamjenik ministra sigurnosti, a uz gospodina Krešića, sudionike, goste i ostalu publiku pozdravili su još i g. Nikola Čiča, predsjednik Napretkove tuzlanske Glavne podružnice, ispred pokrovitelja gđa Jasminka Mijatović, ministrica pravosuđa i uprave u Vladi TŽ, g. Jasmin Imamović, načelnik Općine Tuzla, fra Zdravko Anđić, tuzlanski gvardijan i na koncu fra Franjo Martinović, ujedno i domaćin na Breškama. Uz spomenu na Breškama su se te večeri našli i brojni drugi uglednici iz političkog, kulturnog i vjerskog života našega grada.

Prva dva radna dana umjetnici su proveli na Breškama. U veseloj i opuštenoj atmosferi uživalo se u ljepotama brežackoga kraja, ali se i jako vrijedno radilo. Za razliku od proteklih godina koje su uglavnom bile obilježene kišom, vrijeme je ove godine uglavnom poslužilo organizatore. Dnevne vrućine

ublažavao je hlad toliko spominjanih brežackih lipa, a poslijepodnevni pljuskovi su prva dva dana pokušali zakomplicirati život i organizatorima i umjetnicima. Nažalost upravo je pljusk u ponedjeljak pokvario planove o održavanju večeri izvornoga folklora u dvorištu župne crkve na Breškama, ali je zato ona upriličena sutradan u dvorani Osnovne škole na Breškama.

Naime, i ove godine u suradnji s Udrugom „Društvo Breščana“ tuzlanski je Napredak želio umjetnicima približiti naslijeđe ovoga kraja kroz program koji izvele izvorne folklorne skupine iz ovoga našega tuzlanskoga kraja, a sam folklor pratila je i izložba autohtonih nošnji i starina. I ova je večer osmišljena s ciljem kako bi stanovništvo s Brežaka još jedan dan bilo i živjelo uz Koloniju koja je sasvim sigurno jedan od najvećih i nježnijih događaja u godini za cijelo mjesto.

Nakon vremena provedenog na Breškama, umjetnici su treći dan, već po običaju, bili gosti jedne

Napretkove podružnice s prostora Tuzlanske županije. I ove godine je to bio Lukavac, točnije jezero Bistarac. Na Bistarcu su umjetnike dočekali vrijedni domaćini na čelu s predsjednikom podružnice g. Draganom Tomićem. Mir i ljepota Bistarca impresionirali su umjetnike i dali im poticaj i ideje za stvaranje.

Jednako oduševljeni ambijentom, umjetnici su bili i naredna dva dana koja su proveli slikajući i radeći u Kući „Plamena mira“ na Slanoj Banji. Dva dana provedena u Tuzli prigoda su da se umjetnicima pokažu i zanimljivosti našega grada pa su tako gosti imali priliku obići Franjevački samostan u Tuzli, Međunarodnu galeriju portreta, Katolički školski centar, kompleks Panonskih jezera i uže središte grada sa Solnim trgovom i Trgom Slobode.

Posljednji dan trajanja Kolonije, 10. srpnja, umjetnici su se ponovno vratili na Breške. U miru Brežaka mogli su dovršiti sve ono što je eventualno ostalo nedovršeno u proteklih pet dana, a navečer je upriličena svečanost zatvaranja Likovne kolonije „Breške“.

Radovi nastali na ovogodišnjoj Koloniji izloženi su u dvorištu crkve i izazvali su veliku pozornost publike koja je došla vidjeti plodove njihova sedmodnevnog boravka na Breškama. Jedanaestu po redu Međunarodnu likovnu koloniju „Breške“ službeno je zatvorila ministrica pravosuđa i uprave u Vladi TŽ Jasminka Mijatović. Svoj osvrst na Koloniju načinio je i g. Čiča, a ispred sudionika, obratila se Silva Radić – Markotić koja se u ime umjetnika zahvalila organizatorima i domaćinima na toplom prijemu koji im je bio priređen.

I ove su godine svečanost otvaranja i zatvaranja Kolonije svojom pjesmom pratili članovi Zbora „Juventus Salinarum“ kojim ravna g. Zlatko Špoljarević, a osobito veliku pozornost publike svojim glazbenim umijećem privukao je mladi, višestruko nagrađivani gitarist Emir Okanović.

Svima onima koji su propustili pogledati radove nastale na jedanaestoj Likovnoj koloniji „Breške“ zakazujemo novi susret koji je planiran za početak 2011. godine kada će svi radovi biti izloženi u Napretkovoj Galeriji „Kristian Kreković“ u Franjevačkom samostanu u Tuzli.

I. K.

Sudionici Kolonije:

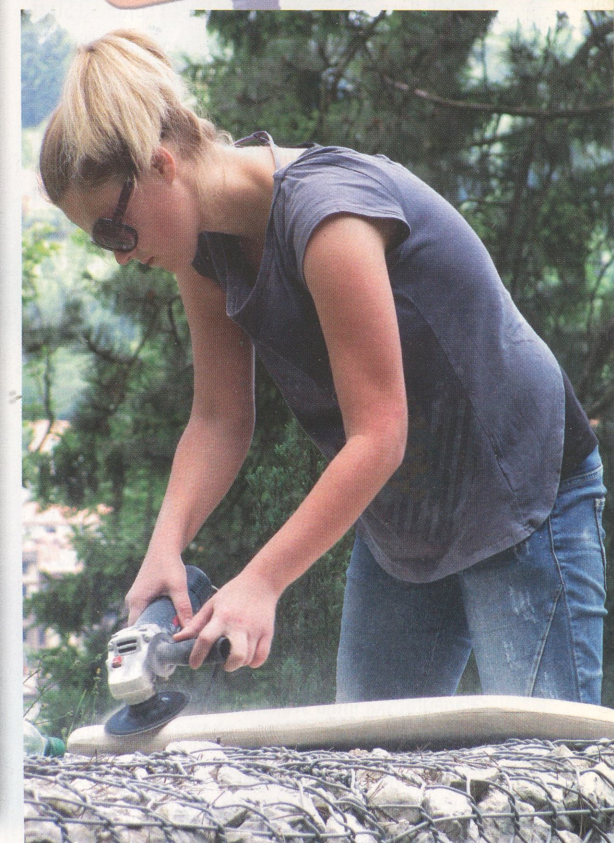
Kalman Bukosdi
Ilhana Čatić
Adrienn Farkas
Mateja Galić
Marijana Pažin Ivešić
Mladen Ivešić
Petra Jovanovska
Ema Jurić
Fuad Kasumović
Vinko Lamešić
Silva Radić – Markotić
Aleksandar Marković
Natalija Mijatov
Josip Mijić
Boris Pejić
Čazim Sarajlić
Jasmina Selig
Ana Ščekić

Pokrovitelji:

Vlada Tuzlanske županije
Općina Tuzla
Franjevački samostan Tuzla
Župni ured Breške

Sponzori:

g. Enes Mujić
gđa Jasminka Mijatović
HKD „Napredak“ Lukavac
Sarajevski kiseljak Tuzla
Motel „Orion“ Špinica – g. Mato Jurić
Luciana doo Lukavac – g. Josip Božić
Rivin doo Lukavac – g. Viktor Milić
Gusto e sapore Tuzla – gđa Antonija Divković
g. Zdenko Jokanović
g. Mijo Veselčić
Udruga „Društvo Breščana“
Zbor „Juventus Salinarum“

DRAŽEN GAGULIĆ NOVI PREDSJEDNIK PANEUROPSKE UNIJE BOSNE I HERCEGOVINE

Na Skupštini Paneuropske unije Bosne i Hercegovine, koja je održana 2. lipnja 2010. u Gradskoj upravi Grada Sarajeva, zastupnici su jednoglasno za novog predsjednika ove organizacije izabrali Dražena Gagulića, mladog i uspješnog magistra znanosti rođenog u Sarajevu 1973. godine.

Gagulić je Europske studije diplomirao u Parizu, gdje je i magistrirao na međunarodnim odnosima. Od 2002. godina angažiran je u Ministarstvu vanjskih poslova Bosne i Hercegovine, a bio je i diplomat u Stalnoj misiji Bosne i Hercegovine pri UN-u u Ženevi. Trenutno obnaša dužnost šefa kabineta ministra prometa i telekomunikacija Bosne i Hercegovine.

U svom obraćanju novoizabrani predsjednik kazao je kako će Paneuropska unija Bosne i Hercegovine, kao dio međunarodne Paneuropske unije, najstarije organizacije koja promiče europsko jedinstvo, još više raditi na promicanju europskih vrijednosti i standarda u Bosni i Hercegovini kako bi naša zemlja čim prije postala članicom Europske unije. „U ovom mandatu svakako će nam biti prioritet otvaranje podružnica diljem Bosne i Hercegovine, ali i intenziviranje rada na različitim projektima“, kazao je Gagulić.

Dosadašnji predsjednik prof. dr. Franjo Topić izabran je temeljem Statuta za počasnog predsjednika Paneuropske unije Bosne i Hercegovine, koju je uspješno vodio od 1995. godine. „Zahvaljujem svima s kojima sam surađivao u ovoj organizaciji svih ovih 15 godina. Paneuropska unija svakako može biti primjer svima ostalima jer na pravi način pokazujemo koliko nam je stalo do ove države i njezinih integracija te kako se zajedno možemo okupiti oko prave ideje“, kazao je Topić. Topić će i dalje biti od utjecaja i koristi Paneuropskoj uniji Bosne i Hercegovine budući je od prosinca 2009. i član Predsjedništva međunarodne Paneuropske unije.

Zastupnici su izabrali i ostale dužnosnike. Ugledni sveučilišni profesor iz Sarajeva prof. dr. Fahrudin Šebić ponovno je izabran za potpredsjednika, a novi potpredsjednik je i sveučilišni profesor iz Banja Luke prof. dr. Miodrag Živanović. Zastupnici su za glavnog tajnika ponovno izabrali Vanju Gavranu koji inače vodi Odjel za korporativne komunikacije Hrvatskih telekomunikacija Mostar, a i dugogodišnji je glavni tajnik HKD-a Napredak. U Predsjedništvo su također izabrani: sveučilišna profesorica iz Sarajeva i zastupnica u Zastupničkom domu Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine

prof. dr. Azra Hadžiahmetović; bivši predsjednik Vlade Bosne i Hercegovine, ugledni diplomat i bivši rektor Univerziteta u Sarajevu prof. dr. Hasan Muratović; mostarski sveučilišni profesor i bivši zamjenik ministra vanjske trgovine i ekonomskih odnosa Bosne i Hercegovine prof. dr. Željko Šuman; sveučilišna profesorica iz Banja Luke prof. dr. Jelena Božić; zamjenik ministra civilnih poslova Bosne i Hercegovine Senad Šepić; predsjednik HKD-a Napredak – Glavna podružnica Tuzla mr. sc. Nikola Čiča; bivši diplomat i ugledni gospodarstvenik Milorad Krunić; vrsni bosanskohercegovački pjesnik Hadžem Hajdarević i Irma Plavčić, dugogodišnji član Paneuropske unije i predsjednica Mladih ove organizacije.

U Nadzorni odbor izabrani su: bivši član Predsjedništva SFRJ-a, prvi potpredsjednik PEU BiH nakon osnivanja 1995. godine i ugledni gospodarstvenik Bogić Bogićević, jedan od osnivača Paneuropske unije Bosne i Hercegovine don Anto Jelić, bivši zamjenik gradonačelnice Grada Sarajeva dr. Josip Jurišić, sveučilišni profesor, diplomat i bivši sudac Ustavnog suda Federacije BiH prof. dr. Kasim Trnka i glasnogovornik Gradske uprave Grada Mostara Miroslav Landeka.

U Stegovni sud izabrani su: dugogodišnji član Predsjedništva Paneuropske unije BiH i voditeljica marketinga u Narodnom pozorištu u Sarajevu Meliha Čilimković, bivši generalni direktor BH Telecoma i savjetnik aktualnog direktora mr. sc. Hamdo Katca, sveučilišni profesor iz Sarajeva prof. dr. Hrvoje Milošević, sarajevski odvjetnik Samir Pipić i ekonomist Dario Šćitinski.

Zastupnici su također jednoglasno usvojili izvješća o radu kao i financijska izvješća za 2008. i 2009. sa zaključkom kako je jako puno napravljeno uz mali proračun.

Istodobno, na Skupštini je bilo riječi o nadolazećoj godišnjoj konferenciji Paneuropske unije Bosne i Hercegovine koja će od 24. do 26. 9. biti održana u Međugorju na temu *Jugoistočna Europa pred vratima Europske unije – Izazovi za Bosnu i Hercegovinu*. Kao i svake godine očekuje se dolazak velikog broja predstavnika iz javnog i političkog života Bosne i Hercegovine kao i predstavnika institucija Europske unije, diplomatskog zbora i paneuropskih organizacija.

Skupština je pozdravila i današnji sarajevski samit od kojeg se očekuju konkretni rezultati jer je stav Paneurope da se politička situacija u BiH ne može riješiti bez čvrstog upliva i utjecaja međunarodne zajednice.

Vanja Gavran

HRVATSKI FILM U SARAJEVU 2010.

Vođeni uspjehom u organizaciji „Dana bosansko-hercegovačkog filma u Zagrebu“ dvije godine za redom 2008. i 2009. godine isti autorski tim Đelo Hadžiselimović, Ismet Efendić, te osnažen Ivicom Propadalom (a ovaj trio ujedno je i osnivač Udruge za promicanje kulture i umjetnosti JA BIH...) po istom konceptu je uradio organizaciju manifestacije Ja bih... HRVATSKI FILM U SARAJEVU 2010.

Organizator manifestacije Ja bih... HRVATSKI FILM U SARAJEVU 2010. je HKD „Napredak“ Sarajevo, s predsjednikom prof. dr. Franjom Topićem. Kako ove godine HKD „Napredak“ slavi dvadeset godina od obnove rada to je ujedno i ova manifestacija bila doprinos proslavi obljetnice i poklon građanima Sarajeva.

U velikoj koncertnoj dvorani Bosanskog Kulturnog Centra Sarajevo od 21. – 26. lipnja 2010. upriličene su projekcije najboljih starijih i novijih filmova u dva termina dnevno u 17 i 20 sati, upotpunjene izborom dokumentarnih filmova i izborom najboljih ostvarenja Zagrebačke škole crtanih filmova.

Sve projekcije bile su besplatne za građanstvo Sarajeva. Selekciju hrvatskih filmova uradio je Đelo Hadžiselimović, urednik HRT-a, vizualni identitet i scenografiju završne svečanosti umjetnik i dizajner Ivica Propadalo, a voditelj i koordinator projekta bio je Ismet Efendić, predsjednik Udruge JA BIH...

Za vrijeme manifestacije gosti Sarajeva bili su redatelji i glumci prikazanih filmova (Krsti Papić, Vinko Brešan...), a na završnoj večeri sarajevskoj se publici u novoj postavi predstavila pop-rock grupa TEŠKA INDUSTRIJA i u koncertnoj izvedbi promovirala svoj najnoviji CD.

Pokrovitelj završne večeri bila je Hrvatska Turistička Zajednica, s direktorom gosp. Nikom Bulićem, koja je s promotivnim turističko-propagandnim filmom, te prigodnim domjenkom omogućila ugodno druženje organizatora i gostiju manifestacije.

Projekt Ja bih...HRVATSKI FILM U SARAJEVU 2010. pomogli su Grad Zagreb, Gradski Ured za obrazovanje, kulturu i šport i Grad Sarajevo i realiziran je sredstvima gradova Zagreba i Sarajeva. Glavni tajnik Vijeća za regionalnu suradnju RCC, gosp. Hido Biščević, je također podržao ovu kulturno-umjetničku suradnju dva grada.

Sve ukazuje da je pred nama jedna manifestacija kulture i prijateljstva dvaju gradova i dvije države, a sve na dobrobit građana Sarajeva.

Frano Milić

U Innsbrucku utemeljena Napretkova podružnica

U subotu 19. lipnja u austrijskom gradu Innsbrucku održana je utemeljiteljska skupština HKD „Napredak“ podružnica Innsbruck. Na izbornoj skupštini jednoglasno je za predsjednika podružnice izabran diplomirani teolog Ilija Bošnjak, rodom iz Viteza, a koji već više od 10 godina živi u Innsbrucku. Za prvog zamjenika predsjednika izabran je Josip Lucić, a za drugog Ivan Bilić. Rizničar je Slavko Jurić, Mara Rajić zamjenica rizničara, tajnik je Elizabeta Dragičević, a zamjenik tajnika Slavko Martinović. U Predsjedništvo su izabrani Zvonko Ćurak, Zlatko Vuleta, Slavica Martinović, Pero Marjanica, Martin Skarica i Nikica Rajić.

Na Skupštini je nazočio i članove novoutemeljene podružnice pozdravio i predsjednik Središnje uprave prof. dr. Franjo Topić koji je govorio o značaju Napretka. „Uvijek govorim pa sada i vama kažem, ništa nam ne treba ako nemamo ljude. Izato moramo prije svega ulagati u mlade. Zato vas i pozivam da osiguravate i dijelite stipendije. U svrhu podrške mladima Napredak osniva i Vrhbosansko sveučilište i to je trenutno jedan od naših najvećih projekata“, kazao je između ostalog Topić.

Velika je čast što je na Skupštini nazočio i zamjenik gradonačelnika Innsbrucka Franz Gruber. „Iznenaden sam Napretkom. Zbilja vam odajem veliko priznanje jer ste ozbiljna i velika organizacija. Uvjeren sam kako će suradnja grada Innsbrucka i Napretkove podružnice biti na iznimnoj razini i radujem joj se“, kazao je Gruber.

Voditelj Hrvatske katoličke misije Petar Babić također je sudjelovao u radu Skupštine. „Možda je trebalo i ranije utemeljiti podružnicu, ali sam sretan što ste danas ovdje i što pokrećete Napredak“, kazao je Babić zaključivši u svom govoru kako treba podržati svaku pozitivnu stvar, a osnivanje podružnice svakako je jedna od takvih stvari.

Osnivanju podružnice u Innsbrucku prethodila je svečana akademija povodom petnaeste obljetnice utemeljenja i rada Hrvatskog kulturnog društva „Napredak“ Glavna podružnica Beč održana u bečkome Kursalonu u petak 18. lipnja. O 15 godina vrlo uspješnog rada govorio je dugogodišnji predsjednik podružnice Filip Zlousić. „Teško je nabrojati sve ono što smo napravili u 15 godina, a napravljeno je zbilja jako

puno. Posebno ističem tečajeve njemačkog jezika za naše ljude u Austriji, ali i Ljetnu školu za studente iz BiH i Hrvatske. Svakako su značajne i tribine koje redovito organiziramo, a sve radi bolje informiranosti doseljenika“, rekao je između ostalog Zlousić. „Pored Ljetne škole naš je velik doprinos i stipendiranje studenata iz BiH preko našeg fonda Fra Ivan Franjo Jukić“, zaključio je Zlousić.

Predsjednici podružnica Innsbruck i Beč

Na akademiji u Beču su nazočili članovi Središnje uprave Napretka, predstavnici austrijskih vlasti sa svih razina, diplomatskog zbora, gospodarstvenici i dobročinitelji, a oba su događaja uz predsjednika Topića pohodili i predstavnici bečke, mostarske, grudske, zadarske i tuzlanske podružnice HKD „Napredak“.

NAPRETKOV KULTURNI CENTAR U ZAGREBU

Predsjednik Republike Hrvatske prof. dr. Ivo Josipović je u Zagrebu 30. lipnja 2010. svečano otvorio novouređene prostorije Napretkovog kulturnog centra smještenog u Napretkovom neboderu u središtu grada.

U nazočnosti najviših državnih dužnosnika, predsjednika hrvatskog Sabora Luke Bebića, izaslanika Vlade Republike Hrvatske prof. dr. Radovana Fuchsa, potpredsjednika Vlade dr. Slobodana Uzelca, apostolskog nuncija mons. Maria Roberta Cessaria, veleposlanika Bosne i Hercegovine Vladimira Raspudića, zamjenice gradonačelnika Grada Zagreba Jelene Pavičić Vukičević,

Bebić, Josipović i Topić

te predsjednika HKD Napredak prof. dr. Franje Topića i predsjednika Napretkove Glavne podružnice u Zagrebu dr. Mirana Martinca, kao i brojnih drugih dužnosnika iz kulturnog i političkog života, prikazan je kratki film o Napretku koji je na ilustrativan način istaknuo važnost Napretka u očuvanju kulturnog, političkog i nacionalnog identiteta Hrvata, ali i njegovu veliku ulogu u stvaranju ozračja međukulturnog i međunarodnog dijaloga i suživota.

Predsjednik Sabora Luka Bebić istaknuo je važnost Napretka i čestitao prof. dr. Franji Topiću na „20 godina neumornog rada“ istaknuvši da je „silna uloga Napretka“ u Bosni i Hercegovini i Hrvatskoj te je zaželio Napretku procvat i napredak te je izrazio uvjerenje kako će nove ustavne promjene u BiH donijeti jamstvo napretka i opstanak svakog Hrvata uz trajnu i sigurnu potporu hrvatskog naroda i cijele Republike Hrvatske.

Izražavajući posebnu čast, predsjednik Republike Hrvatske prof. dr. Ivo Josipović rekao je da je „cijeli Napredak od hrvatskog naroda i naroda u Bosni i Hercegovini zaslužio izvrsnu ocjenu i to ne samo zbog svojih kulturnih programa nego zbog svojeg rada koji je rezultirao da danas dvije zastave, zastava Republike Hrvatske i Bosne i Hercegovine stoje na istom mjestu, jedna uz drugu. Siguran sam da će Bosna i Hercegovina u dogleđno vrijeme biti model kako različiti ali srodni narodi mogu živjeti zajedno“, kazao je predsjednik zaželjevši da Napredak nastavi raditi što čini, a to je biti ambasadorom hrvatske kulture u Bosni i Hercegovini, Hrvatskoj i svijetu, ali i ambasador Bosne i Hercegovine jer, naglasio je, „svi smo odgovorni da sve zastave, vjere i kulture mogu biti jedna uz drugu.“

Vanja Gavran

LILANJE U DOKNJU

Blagdan svetog Ilije još je jednom u Doknju dočekivan tradicionalno, u dvorištu osnovne škole s bogatim sadržajem. Počelo je s duhovnom pripremom, slavljenjem svete Mise uoči u crkvi svetog Ilije. Misno je slavlje predvodio fra Marko Lovrić, župnik župe Šikara zajedno s Marinkom Mrkonjićem, župnikom župe Husino i domaćinom fra Franjom Martinovićem, župnikom župe Breške. Nakon svete mise vjernici su krenuli prema spomeniku palim braniteljima. Žup-

gometna utakmica između momčadi Doknja i Dijaspora. Utakmica je počela i već su se igrači ustrčali po igralištu. Istovremeno je veliko mnoštvo i dalje hodalo i okupljalo se u dvorištu. Među pukom se moglo vidjeti i pokojeg političara. Za vrijeme utakmice često se lopta našla među promatračima izvan igrališta. No, to nije omelo igrače da nastave svoje sportsko druženje. Nakon utakmice pozornica je postala središte događanja. Na daskama se pojavila skupina u

Trebalo je iz mjesta skočiti što dalje. Drugo je bilo bacanje kamena s ramena. Veliki je broj mladih imao želju nastupiti u ovoj vještini. Mladići su bacali kamen u pijesak. Kao i kod svih događanja, natjecatelji su bili okruženi znatiželjnim promatračima. Samo ih je vrpca dijelila jedne od drugih. Vještina koja je došla nakon bacanja kamena s ramena, bilo je povlačenje konopca. Tu se trebala pokazati i snaga i vještina. Opet je i ova tradicijska vještina bila zanimljiva mnogima. Pratili su koja će strana više povući konopac i osvojiti pobjedu. Vuklo se, kao i svake godine, na obje strane. Na kraju je samo jedna strana slavila. Zadnja tradicijska vještina u nizu, bilo je penjanje uz banderu. Kao pravu vještinu samo su je neki okusili. Nije bilo onakvog zanimanja kao kod drugih vještina. Za ovo je trebalo snage, vještine i znanja. Natjecatelji su kretali, verali se i uspijevali se popeti do vrha. Banderu nije ostala sama.

Po programu, nakon tradicijskih vještina čekalo nas je razgledavanje kulturne baštine našeg naroda. Izložba je bila smještena u školi. Vrijedne su ruke, još jedanput, sve pripremile, postavile i čekale da se sjetimo narodne baštine. Bilo je tu lutaka obučenih u narodnu nošnju. Nošnje su bile izrađene po uzoru na onu nošnju tuzlanskog kraja. Vedrina nas je dočekala na ulazu i tu smo zastali. Žene su, obučene u narodnu nošnju, bile kod izloženih predmeta. Dostojno su ih čuvale. Kada su se svi dijelovi programa završili, kolo se počelo širiti među ljudima. Ruke su se povezivale i plele krug uz zvuke prigodne pjesme. Tako se stvorilo zajedništvo ruku i ljudi. Nakon toga već su se počele dizati krijesnice i iskre, a djeca su počela paliti svoje baklje koje mi zovemo lilama. Na sve strane letjele su vatre i osvjetljavale polje, a odrasli su se vjerojatno sjećali svoga djetinjstva. Svi su bili sretni i radosni jer su djeca bila kao anđeli u noći osvijetljenoj lilama, a sveti Ilija prorok je sve gledao i bio veseo.

M. Bosankić

nik fra Franjo Martinović je predvodio molitvu ispred spomenika. Kao svake godine, udruga se položila cvijeće u čast poginulim braniteljima. Nakon susreta pred spomenikom brojno se mnoštvo već našlo u školskom dvorištu.

Uslijedili su susreti prijatelja i rodbine. U dvorištu je, već tradicionalno, bio postavljen šator, a uz školu je bila postavljena pozornica gdje se trebala održati smotra folklor, nastup kulturnih društava. Mnogi su svoj odmor pronašli pod šatorom i osvieženje nekim napitkom. Drugi su se još kretali pronalazeći onoga do sebe i rukujući se s njime. Čekala se revijalna no-

narodnim nošnjama. Nastupili su domaćini Kulturno-umjetničko društvo „Sveti Ilija“ Dokanj i gosti iz Žeravca. Izvodili su kola i igre iz raznih bosanskih krajeva. Bili su praćeni šargijom i violinom, našim starijim instrumentima.

Tada su se okupljeni približili pozornici i pratili pokrete i igranje kola. Možda su neki „na zemlji“ također igrali uz zvukove violine i šargije. Poslije smotre folklor program je najavljivao natjecanja u tradicijskim vještinama. U njih spada: povlačenje konopca, skok u dalj, bacanje kamena s ramena i penjanje uz banderu. Prvi je na redu bio skok u dalj.

ŽETVA 2010.

U subotu 10. srpnja 2010. godine u Etno dvorištu „Marojević“ vlasništvo Ive Marojevića iz Gornjih Hrgova održana je druga po redu tradicionalna žetva pšenice „Žetva 2010“ u organizaciji Udruge za ruralni razvoj „Sinija“ Srebrenik.

Manifestacija je održana uz pomoć općine Srebrenik i Ministarstva za okoliš i turizam Federacije Bosne i Hercegovine. Pored velikog broja ljubitelja starih narodnih običaja iz Gornjih Hrgova i okolnih mjesta manifestaciji je nazočio velik broj gostiju: Mijo Krešić zamjenik ministra sigurnosti u Vijeću ministara BiH, Jozo Bejić tajnik ministarstva za razvoj, poduzetništvo i obrt Federacije Bosne i Hercegovine, Jasminka Mijatović, ministrica pravosuđa i uprave u Vladi TŽ, Jakub Suljkanović ispred općine Srebrenik, Ivo Andrić – Lužanski zastupnik u Saboru Republike Hrvatske, Josip Juras generalni konzul RH u Tuzli, Mirko Bačić direktor Turističke zajednice grada Županje iz RH, Sabina Softić ispred Turističke zajednice TK, Sejad Herceg predsjednik Saveza Udruženja organskih proizvođača BiH, fra. Blažan Lipovac župnik iz Špičnice, predstavnici mjesnih zajednica Gornji Hrgovi i Špičnica Srednja i predstavnici sredstava javnog informiranja.

Na početku manifestacije predstavili su se članovi folklorne skupine i izvorne grupe Udruge „Društvo Breščana“ iz Brežaka kod Tuzle i učenici područne osnovne škole iz Gornjih Hrgova sa recitalom i igrokazom. Nakon toga nazočnima se obratio Nikola Veselić predsjednik udruge „Sinija“ Srebrenik i u svome govoru naglasio: „Najvažniji godišnji posao za seljaka bila je žetva i oduvijek je bilo puno posla i stoga joj se pridavao veliki značaj, ne samo jer se ubirao plod napornog rada već i zbog blagostanja koje je donosila rodna godina. Prikaz, kako se nekada ručno kosila pšenica i vršilo pomoću vršalice i vijare već tradicionalno organiziramo drugu godinu početkom srpnja mjeseca, sa svrhom očuvanja kulturne baštine i običaja ovog kraja te željom da otgnemo od zaborava starinski način žetve.“

Nazočnim su se još obratili Jakub Suljkanović ispred općine Srebrenik i Josip Juras generalni konzul RH u Tuzli. Manifestaciju je otvorila gospoda Jasminka Mijatović ministrica u vladi Tuzlanske županije. Prve otokose pšenice otkosili su gosti iz Turističke zajednice grada Županje, a nakon toga sa žetvom su nastavili članovi Udruge za ruralni razvoj „Sinija“.

N. V.

KŠC U TUZLI

U KŠC u Tuzli 15. lipnja 2010. upriličena je svečana dodjela diploma XIII. generaciji maturanata Opće gimnazije KŠC-a. Roditelj, profesori i mnogobrojni gosti prisustvovali su ovoj svečanosti. Nakon defilea kroz cenatr grada gdje su na Kapiji položili cvijeće svečana dodjela diploma obavljena je u amfiteatru KŠC-a. Nagrađeni su najuspješniji učenici, a nagrade je podijelio promicatelj Sustava katoličkih „Škola za Europu“ msgr. prof. dr. Pero Sudar.

Trinaesta generacija (2006. – 2010.) broji 80 učenika i osvojila je brojna priznanja i nagrade tijekom školovanja. Iako je matura bila eksternog tipa i veoma zahtjevna 51. maturant je bio odličan na maturi. Srednja ocjena na maturi 4,41. Profesorski zbor donio je odluku da se nagrade učenici koji su imali odličan uspjeh iz svih predmeta tijekom gimnazijskog školovanja i odlično vladanje PRIZNANJIMA: Ninu Avdić,

škole – osvajanje nagrada iz oblasti likovnog stvaralaštva kroz 4 godine nagrađeni su Maja Djedović, Nikola Lukač, Mario Mazić i Irena Pejić.

Za doprinos u izvanškolskim aktivnostima pohvaljeni su: Aleksandar Biladžija, Dražen Marković i Robert Petrović. Pohvale su dobili i učenici bez ijednog izostanka u protekloj školskoj godini: Irena Jokić, Oliver Pavljašević i Maja Vasić. Također je nagrađena profesora

Olivera Pavljaševića, Irenu Pejić, Kristinu Duspara, Ensara Hajdera, Anju Klis, Sandru Brajković, Danijelu Đurić i Jovanu Petković.

Priznanjima i novčanim nagradama Udruga prijatelja KŠC nagradila je najbolje učenike u izvannastavnim aktivnostima u promociji škole: Danijelu Đurić, Ensara Hajdera. Pohvalama za Prezentaciju

rica – razrednica čije je odjeljenje imalo najmanje izostanaka u protekloj godini: Sandra Jeleč-Blagojević.

Učenica Kristina Duspara ponijela je titulu učenika generacije za 2010. Nagradu i diplomu dodijelio joj je promicatelj Sustava katoličkih „Škola za Europu“ msgr. prof. dr. Pero Sudar.

Martin Antunović

NARODNO POZORIŠTE TUZLA

Nagrade koje donosi NP Tuzla vlastima ne znače ništa

Glumci Narodnog pozorišta Tuzla vratili su se s pozorišnih igara iz Jajca s brojnim nagradama. Predstava „Iza kulisa“ Narodnog pozorišta Tuzla koju je režirao Jovica Pavić dobila je Prvu nagradu publike grada Jajca za najbolju predstavu. Druga nagrada uslijedila je za najbolja glumačka ostvarenja i dobili su je Elvira Aljukić i Midhat Kušljugić. Treću nagradu dobila je glumica Ivana Perkunić za najbolju mladu glumicu. Midhat Kušljugić je rekao da su od samog početka znali da je „Iza kulisa“ vrhunska predstava. „*Svaki put kada smo ovu predstavu igrali ona je bila izuzetno dobro posjećena. To je prepoznala jajačka publika pa čak i povjerenstvo koje nije imalo niti jednu negativnu ocjenu, niti jednu jedinu zamjerku. Drago mi je što sam dobio nagradu za najbolju mušku ulogu. Mi u NP Tuzla smo jedna kvalitetna ekipa*“, kaže Midhat Kušljugić koji je na ovoj ulozi radio s velikim zadovoljstvom posebice zato jer je taj rad bio s redateljem Jovicom Pavićem. „*Mislim da je to jedan dobitna kombinacija Jovica Pavić i NP Tuzla. Mislimo da s njim trebamo još više raditi jer nam Jovica Pavić donosi nagrade*“, kaže Kušljugić.

Armin Čatić, v.d. direktor

Elvira Aljukić je sretna zbog nagrade posebice zato jer joj je ovo prva nagrada za najbolje glumačko ostvarenje. „*Sretna sam što sam imala priliku sudjelovati u jednom ovakvom projektu*“, rekla je kratko Elvira Aljukić.

Ansamb Narodnog pozorišta Tuzla funkcionira besprijekorno i važi za jedan od najboljih ansambala u BiH. „*Iza kulisa*“ je ponijela sjajne kritike u Jajcu. Stručnjaci smatraju da je glumački ansambl sjajan i da je scenografija također imala odličnu ulogu. „*Jovica Pavić je s nama posljednje tri godine i ovo mu je*

treća predstava koju s nama režira. Pokazalo se ponovno da je on sjajan redatelj, ali treba reći da je surađivao sa sjajnim glumcima“, rekao je Armin Čatić, v. d. direktora NP Tuzla.

Na kraju sezone Narodno pozorište Tuzla darovalo je ljubiteljima kazališne scene tri velike predstave i to „*Malograđansku svadbu*“, „*Iza kulisa*“ i „*Emigrante*“. Za jesen se već pripremaju nove predstave, tako da će do kraja godine Narodno pozorište Tuzla imati dvije premijere.

Također je naglašeno da se ova kulturna institucija već godinama nalazi pred brojnim problemima „*Imamo administrativnih problema. Ja sam v.d. direktor već dvije godine. Prije mene je bio Miljenko Ilkta-rević. Imamo privremeni Upravni odbor već pet godina i prijavit ćemo se za Guinnessa jer ćemo imati privremeni Upravni odbor i šestu godinu. Dobili smo novi privremeni Upravni odbor kojem je prošao rok. Dobili smo dopis od strane Ministarstva za obrazovanje, nauku, kulturu i sport TŽ u kojem piše da će taj privremeni Upravni odbor u dva mjeseca riješiti problem izbora*

imenovanja direktora. Natječaj su izašli 2007. godine i 2009. u travnju. Međutim, mi nismo dobili nikad odgovor je li poništen natječaj“, kazao je Čatić. „*Poručujem svima onima koji su doveli do ovakve situacije da ja neću biti više v.d. direktor niti ću se kandidirati za direktora Narodnog pozorišta Tuzla jer smatram da je sve to suludo. Ali, ipak tuzlansko pozorište neće pokleknuti i mi ćemo nastaviti raditi i funkcionirati*“, dodao je Čatić i naglasio da ukoliko se bude dalje opstrirao rad pozorišta da će uslijediti revolucionarni obračun.

M. N.

PREDSTAVA KOJA JE OTVORILA SVA KAZALIŠNA VRATA

Na daskama Narodnog pozorišta Tuzla igrano je 250 jubilarno izvođenje predstave *Državni lopov* Fadila Hadžića u režiji Tomislava Krstića. Glumci u predstavi su Milenko Ilkta-rević, Nenad Tomić i Rešad Baršić. Predstava *Državni lopov* je najizvođenija komedija koju je napisao Fadil Hadžić i ima najduži i najuspješniji scen-ski život, s obzirom da je u ovom obliku nastala još 1996. godine. Ova predstava prvi put je izvedena 1996. godine u Narodnom pozorištu Tuzla i od tada je dvije pune godine bila na njegovom repertoaru. „*Nas trojica entuzijasta koji volimo putovati i ugovarati predstave, mi koji volimo normalne ljude igrali smo u svim gradovima BiH. Igrali smo u Mostaru ovu predstavu čak u ono vrijeme kada se iz zapadnog dijela nije moglo prijeći u istočni. Moram naglasiti da smo igrali prvi predstavu u Srebrenici. Od tada su počeli i srebrenički dani i početak kulturnih manifestacija u Srebrenici*“, rekao je glumac Milenko Ilkta-rević. Tri glumca koji su već postali tandem ove kulture predstave rekli su da je veliki uspjeh i satisfakcija odigrati 250 predstava. No, na ovom se neće stati. Predstava *Državni lopov* već ima ugovorena brojna gostovanja i glumci vjeruju da će za nekoliko godina proslaviti i zlatno 500 izvođenje ove predstave.

Predstava *Državni lopov* je lagana komedija u koju su ubačeni elementi sadašnjosti i prošlosti među kojima su županijski sudovi, Daytonski sporazum, isključenje električne energije. Tematika upravo odgovara vremenu u kojem živimo i pitanjima kojima se bavimo, na jedan šaljiviji način. Ova predstava nema veze s politikom, ali na pojedinim mjestima dotiče se ekonomskih fondova i privatizacije. *Državni lopov* je priča o dvojici zatvorenika i zatvorskim čuvarima, koji se nađu u komičnoj situaciji. Naime, jedan od zatvorenika je „*državni*“ čovjek povlaštenog statusa ili tzv. državni lopov, dok je njegov kolega sitni varalica.

Ekipa predstave već 14 godina igra u istom sastavu. Treba reći da je ova predstava i prijeratnih godina bila na repertoaru NP Tuzla. Do 1987. godine ona je doživjela preko 120 izvođenja, a glumci su tada bili Salih Tumbić, Muharem Osmić i Tomislav Krstić. Glumac nenad Tomić s posebnim zadovoljstvom ističe činjenicu da je ova predstava kulturna u NP Tuzla jer je na njihovim daskama preko 20 godina. „*Pokušavale su naše kolege iz drugih gradova napraviti ovu predstavu, ali ona je uvijek doživjela samo desetak izvođenja i na tome se stalo. Znam kada je snimljen film „Državni lopov“ prije nekoliko godina, da je Fadil Hadžić također spomenuo da se ova predstava s repertoara NP Tuzla ne skida već dvadeset godina*“, kaže Tomić.

Glavni krivac za proslavu jubileja predstave je jedan ova tri glumca Rešad Baršić. On kaže da iako su već odigrane 254 predstave i da su igrane u Foči, oni ipak taj jubilej žele proslaviti s Tuzlacima na daskama svoje matične kuće.

M. N.

SVEČANO IMENOVAN NOVI REKTOR UNIVERZITETA U TUZLI PROF. DR. ENVER HALILOVIĆ

Student mora biti u središtu visokog obrazovanja

Univerzitet će se u ovom razdoblju koji predstoji razvijati u smislu jačanja njegove internacionalizacije, a to podrazumjeva jačanje svih segmenata rada odnosno uključanje u sve oblike rada karakteristične za euroatlanski svijet.

Univerzitet u Tuzli 14. srpnja je i zvanično je dobio novog rektora prof. dr. Envera Halilovića. Svečanom inauguracijom u Tuzli prof. dr. Džemo Tufekčić predao je dužnost svom kolegi poželjivši mu miran mandat, sposobnost i snagu da dostojno i dobro vodi Univerzitet u Tuzli. Opraštajući se od rektorskog mandata, prof. dr. Džemo Tufekčić je kazao da je u posljednjih sedam godina Univerzitet doživio naglu ekspanziju, da se udvostručio broj studenata, te da je otvoreno osam novih odsjeka. „*Govorilo se da smo lideri, ali*

Primopredaja dužnosti

sada kada je došlo vrijeme akreditacije kažu da imamo preko 5.000 studenata više, 134 nastavnika, 202 suradnika i 70.000 četvornih metara površine manje, ali fali nam i 10 milijuna KM proračunskih sredstava“, rekao je Tufekčić i dodao da se Menadžment Univerziteta odlučno bori protiv devijantnih pojava neprijemljenih akademskoj zajednici. „*Tu mislim na nedosljednost u izborima u suradnička nastavnička zvanja, kao i na procedure sticanja doktorata, nezakonite odnose sa drugim univerzitetima, diskriminaciju, diskreditaciju, korupciju i mnoge negativne pojave, ali je zato platio visoku cijenu*“, prisjetio se Tufekčić. Izrazio je svoje osobno povjerenje novom rektoru da ne treba imati razloga za bojazan. „*Te destruktivne snage su razobličene i poražene, ali nisu eliminirane. Ako se nastavite boriti protiv njih, sigurno ćete imati podršku akademske zajednice*“, rekao je u svom posljednjem rektorskom obraćanju prof. dr. Džemo Tufekčić.

Novi rektor Enver Halilović na početku svog mandata vidi dva prioriteta pravca rada u narednom, ali veoma kratkom razdoblju. „*To su priprema Univerziteta za akreditaciju i preuzimanje vojarne Husein kapetan Gradašćević. S ovim prvim želimo doći do priznatog kredibiliteta Univerziteta u Tuzli, a s ovim drugim želimo doći do adekvatnog prostora za rad i iz-*

vođenje nastave. Univerzitet će se razvijati u smislu jačanja njegove internacionalizacije, a to podrazumjeva jačanje svih segmenata rada odnosno uključanje u sve oblike rada karakteristične za euroatlanski svijet. To znači kompatibilnost studijskih programa, nastavnog osoblja, način studiranja, status i mjesto studenta, osiguranje učenja i rada mimo redovite nastave, dostupnost internetu te kulturni i sportski život i još neke druge stvari“, uvjeren je Enver Halilović.

Kvaliteta visokog obrazovanja može i mora biti na znatno višoj razini od one na kojoj je danas, smatra Halilović. „*Kada to kažem ne mislim samo na naš Univerzitet nego na sve univerzitete u BiH. Univerziteti moraju imati mnogo više sredstava na raspolaganju, mnogo više načina za vlastitom zaradom tih sredstava, za plasmanom svojih znanja i dostignuća u gospodarstvo, društvene djelatnosti, javne službe i tome slično. Nije kvalitetno dovoljna niti opremljenost učilima i nastavnim sredstvima kao i tehničko tehnološkim pomagalicama. U tom pogledu se mora dosta učiniti. Ono što je također potrebno jeste da moramo promijeniti sadržaj svijesti našega čovjeka pa i najvećeg dijela svijesti ljudi u akademskoj zajednici*“, smatra Halilović koji priželjkuje puno bolju i jasniju suradnju rektorata i studenata. „*Bologna pretpostavlja činjenicu u kojoj je student istinski, a ne demagoški u središtu visokog obrazovanja i rada Univerziteta. To znači da se sav rad prilagođava interesu studenata, ali to ne znači da se prilagođava u smislu ako studenti traže više ispitnih rokova da im se to osigura ili ako studenti traže bezuvjetni upis da im se to omogući. To nije to. Student u središtu visokog obrazovanja znači da se sav oblik rada prilagođava njemu, a prije svega tu mislim na redovitost izvođenja nastave, na brojnost grupa koje sudjeluju u izvođenju nastave*“, smatra Halilović. „*Ja sam siguran da ćemo promijeniti odnos studenta prema nastavi i Univerzitetu i da će studenti shvatiti da što više nauče i što više vještina steknu u svom obrazovanju bit će vrijedniji na tržištu i u društvu u kojem žive*“, dodao je na kraju.

Svečanu inauguraciju pratio je veliki broj ljudi iz javnog, političkog i kulturnog života grada Tuzle, Tuzlanske županije i BiH. Svi su mu poželjeli uspješan mandat kroz koji će Univerzitet u Tuzli postati po svojoj kvaliteti prepoznatljivo ime u akademskom društvu širom svijeta.

M. N.

PROMOVIRANO 11 NOVIH DOKTORA ZNANOSTI NA UNIVERZITETU U TUZLI

Novi znanstvenici uspješne budućnosti

Univerzitet u Tuzli kao prvi integrirani Univerzitet u BiH, bogatiji je za 11 novih doktora znanosti, što čini ukupno 420 doktora znanosti od 1997. godine.

Oni su jučer svečano primili najviše naučno zvanje. Goran Mirašćić novi doktorant danas je naglasio da na-

Rektor Tufekčić i dr. sc. Milena Nikolić

stavak bavljenja naukom znači ujedno i napredak društva u cjelini. „*Ovo je samo jedan korak naprijed. Svi se mi uglavnom nastavljamo baviti naukom, nastavljamo s istraživanjima. Ovo je jedan logičan slijed našeg rada*“, rekao je Goran Mirašćić, sadašnji savjetnik dopredsjednice Federacije BiH Spomenke Mičić. Mirašćić se uskoro vraća na Univerzitet u Tuzli gdje će obnašati funkciju profesora.

Ranije su doktori znanosti uživali položaj u društvu. Posljednjih godina ta se slika mijenjala, pa bez obzira na visoku cijenjenost, problemi ne zaobilaze ni same doktore. Dr. Milena Nikolić, profesorica na Univerzitetu u Tuzli kaže da se doktori znanosti danas na poslu cijene, ali da treba uzeti u obzir činjenicu da u BiH ima mnogo doktora koji su do te titule vrlo lako ili bez ikakvog relevantnog istraživačkog rada došli. „*Upravo činjenica da danas svatko stigne doktorirati doprinijela je tome da to nije status više kakav je nekad bio. Ja ipak imam sreću da radim na Univerzitetu gdje se prati akademsko napredovanje i status doktora je cijenjen kako na poslu tako i u društvu*“, kaže Nikolić.

Sličnog mišljenja je Fuad Pašić, doktor medicinskih znanosti. „*Vaše znanje koje usvojite nitko vam ne može oduzeti. To je vaša stalna konstanta i znanje je nešto što je najvažnije na svijetu*“, kazao je dr. Pašić.

Rektoru Univerziteta u Tuzli Džemu Tufekčiću ovo je posljednja generacija doktoranata. Pred svoj odlazak u mirovinu izrazio je nadu da će Univerzitet u Tuzli nastaviti biti integracija društva u BiH. „*Univerzitetu u Tuzli potrebna je veća i iskrenija podrška sa svih razina vlasti. Univerzitet je obrazovna institucija, mi radimo na osobnoj stabilizaciji, ali smo istodobno prinuđeni stvarati ambijent da naši studenti nađu zaposlenje nakon diplomiranja*“, rekao je rektor Tufekčić.

M. N.

TIŠINA KOJA PARA UŠI

Srebrenica, grad u kojem se dogodio najveći zločin nakon Drugog svjetskog rata, tokom cijele godine je pusta. Iako su mnogi prijeratni stanovnici obnovili kuće, u Srebrenicu dolaze uglavnom tijekom odmora, jer većinom kruh zarađuju u gradovima gdje su se nastanili nakon rata. Srebrenica oživi tek početkom srpnja kada u grad počnu stizati ljudi iz svih krajeva svijeta. Ove godine je obilježena 15. obljetnica stravičnog pokolja i zločina. Pokopana su 774 identificirana tijela ili njihovih ostataka iz masovnih grobnica. Ovim mjestom, osim 11. srpnja i tijekom predizbornih političkih kampanja vlada tišina koja para uši.

Početkom srpnja, Srebrenicu, svoj zavičaj posjete ljudi koji danas žive u brojnim gradovima BiH, nekadašnji stanovnici Srebrenice koji su se naselili u zemljama svijeta, a u taj gradić na istoku Bosne dođu i stranci, oni koji suosjećaju s bolom majki, brojne delegacije i svi oni koji žele da se poklone i odaju počast Srebreničanima stradalim u genocidu u srpnju 1995. godine.

O Srebrenici i njenim stradalnicima, Bošnjacima, napisane su broje knjige, snimljeno dvadesetak dokumentarnih filmova, a o broju novinarskih izvješća i komentara nemoguće je iznijeti statistički podatak. Ima književnika koji više pažnje posvećuju onome što je Srebrenica nekada bila.

Mirsad Mustafić, profesor književnosti i novinar

Tako je, **Mirsad Mustafić**, profesor književnosti i novinar promovirao svoju šestu knjigu pod naslovom *Bilo jednom na Crnom Guberu*. Djelo se sastoji od 20 priča zasnovanih na istinitim događajima i ljudima iz Srebrenice, piščevog zavičaja. „*Svaka od ovih priča nosi zavičajni krik i uspomenu na ljude koji su ovdje nekada živjeli, a danas ih nema među nama*“, rekao je autor na promociji koju je pratio značajan broj Srebreničana, iako promocija nije uvrštena u zvanični program 15. obljetnice. Prisjećaju se Srebreničani kako je nekada

Omladinski kamp

Kako ne bi bilo sve crno, tužno i ružno, kao što jeste pobrinuli su se i ove godine mladi. Priređen je V. međunarodni omladinski kamp Franco Bettoli „Srebrenica, put ka novoj Europi“ koji je trajao od 9. – 26. srpnja 2010. u Srebrenici, u organizaciji Međunarodnog foruma solidarnosti – Emmaus u suradnji sa Emmaus Europe. Ove godine radni kamp za mlade u Srebrenici okupio je više od 120 sudionika iz Francuske, Italije, Njemačke, Nizozemske, Španjolske, Rumunjske, Albanije, Poljske i Bosne i Hercegovine. Radni kamp se sastojao od aktivnosti koje imaju za cilj poboljšanje života stanovništva u Srebrenici: - izgradnja „Europskog centra za civilni servis - Franco Bettoli“ u Potočarima; - distribucija namještaja, posuda, obuće stanovništvu povratnicima u ruralna područja općine Srebrenice; - pomoć starijim kategorijama stanovništva (cijepanje drva, krčenje terena i sl. poljoprivredne aktivnosti branje kornišona, borovnice itd.).

Novinar Marinko Sekulić Kokeza

Novinar iz Srebrenice koji se nakon rata vratio u grad u kojem je, iako Sarajlija po rođenju, proveo većinu radnog i životnog vijeka, napisao je za portal Sarajevo-x.com tekst pod naslovom „*Nisu svi isti*“ i to gledajući kroz prizmu grada koji pred izbore već godinama mnogim političarima služi za potkusuri-

Tuzlanski fratar Martin Antunović, uz svećeničko službovanje u Tuzli i direktorovanje u Općoj gimnaziji Katoličkog školskog centra „Sveti Franjo“ Tuzla skrbi i o malobrojnoj skupini rimokatolika u Srebrenici. Svaki put kada od Tuzle do Srebrenice proputuje 110 kilometara pita se kako pomoći svojim vjernicima. Pita, ali ostaje bez odgovora. Presahli su izvori i donacije Caritasa, a o srebreničkim katolicima nitko drugi i ne vodi brigu. Njih nema ni u medijskim izvješćima iz ovog bosanskog gradića, stradalnika i nevoljnika. Tek usput, ove godine je zabilježeno kako je pokopan i Rudolf Hren, uz pripadajući mu vjersko-katolički obred koji je obavio fratar Antunović.

bilo ljeti hoditi ulicama svoga grada. Zastati, porazgovarati, ispitati se sa znancima, pa sjesti i popiti kavu, a onda uvečer se provesti u vrtu ispred Lovca ili na Guberu. Sjećaju se Srebreničani svojih sugrađana kojih više nema. Jedanaestog srpnja otići će u Potočare i ispratiti ih na posljednji počinak. Pridružiti će im se brojni, znani i neznani, govorit će političari, iz Sarajeva, Beograda, iz diplomatskih službi u Sarajevu, iz ...! Pridružiti, izgovoriti srceparajuće priče, vratiti se svojim svakodnevnim poslovima i lagodnim životima, a Srebrenice i Srebreničana će se sjetiti tek za godinu dana. Neki i prije, ali za vrijeme predizborne kampanje, jer su im dobro došli i glasači iz ove napaćene, zapuštene i zaboravljene čaršije.

vanje i „buđenje nacionalne svijesti“, te objasnio zbog čega je bitno da svi izađu na predstojeće opće izbore u BiH.

Srebrenica je već godinama svojevrsan barometar svih političkih, predizbornih i drugih dešavanja u BiH. Mjestom raznih eksperimenata Srebrenica je postala još pred samu erupciju ratnog ludila na prostoru bivše nam zajedničke države. Tko se još sjeća napisa, mahom u beogradskoj štampi o navodnim pritiscima zbog kojih se srebrenički Srbi iseljavaju preko Drine? Sijanja sjemena međunarodne mržnje i straha od drugih, iz usta raznih govornika na predizbornim skupovima, uoči prvih višepartijskih izbora, baš u ovom gradu? Ti i drugačiji eksperimenti

⇒ nad narodom kulminirali su tijekom ratnih, a na drugačije načine i ovih poratnih godina.

Izumu li se eksperimenti tijekom rata svi drugi bi se mogli svrstati pod zajednički imenitelj, homogenizacije i utjerivanja naroda u nacionalno-etničke torove koji su osnovni temelj svih struktura vlasti u ovoj nesretnoj zemlji evo već gotovo dva desetljeća.

Ne treba nikakva mudrost ni pamet da se uvidi da Srebrenicom i Srebreničanima nakon rata manipuliraju vlasti obaju entiteta, ali i međunarodni faktori. Svako iz svojih interesa i namjera. Međunarodni faktori Srebrenicu moraju imati pod čvrstom kontrolom, jer se boje da bi mnogo njihovog prljavog veša „posijanog“ ovdje moglo odnekud iznenada isplivati. Srebrenica je i ponajveća praonica novca na Balkanu, posebno zbog nikad ni približno izbrojenih iznosa pomoći koja je stigla u ovaj grad ili na njegovo ime.

Za vlasti iz Banje Luke Srebrenica je još uvijek enklava pod kontrolom Bošnjaka čiji stvarni napredak i prosperitet baš zbog toga ne žele ili samo deklarativno podržavaju. Preostali Srbi za njih su samo moneta političkih potkusurivanja ili kolateralna šteta. Vlastima iz Sarajeva Srebrenica treba najprije kao poligon za promociju odašiljanja poruka, vlastitom narodu u cilju održavanja na vlasti. Stalno podsjećanje na genocid u Srebrenici, manipuliranje žrtvama i ljudskom nesrećom, sa druge strane im je najmoćnije sredstvo za učvršćivanje već dobro stvorene crno-bijele slike o zločincima i žrtvama kao i odlično sredstvo pritiska za dobivanje različitih političkih ustupaka.

Srebreničani, naročito prijeratno gradsko stanovništvo rasuto po BiH i dijaspori diljem svijeta, uglavnom ne izlaze na izbore i tako ne sudjeluju značajnije u raspodjeli vlasti u Srebrenici. Kao da su se prešutno pomirili da njihovim gradom i državom vladaju, kako kažu „stranci i seljaci“.

Oni koji su nas do rata doveli, rat vodili i poslije daytonskog primirja rat nastavili, samo bez pucanja, perfidnijim sredstvima poput politike, oni i dalje ratuju, krađu, profitiraju i bogate se. Posljedice trpimo mi građani, narod, birači i glasači što im samo za to i trebamo, da za njih glasamo do u beskonačnost, jer oni niti misle sjahati niti se mogu zadovoljiti kolikogod da ukradu i opljačkaju sirotinju, raju. Po oprobano receptu počne, kako to zapadnjaci kažu, „zapaljiva retorika“ ili u našim jezicima lijepo rečeno uvrede, laži, klevete i drugi načini plašenja jednih drugima, tipa „ukinut ćemo vam entitet“, „mi ćemo se referendumom izdvojiti“. I tome slično...

A narod k'o narod, pred novinarima, uglavnom, svi hoće „promjene nabolje“ jer „nikada nije bilo gore“, ali čim zamaknu iza glasačkog paravana već godinama, kao hipnotizirani, ponovo i opet glasuju za iste. Za iste one koji nas već godinama pljačkaju, lažu, sramote i koji su nas doveli do prosjačkog štapa. Koliko li će nam trebati da shvatimo da ni od ukidanja entiteta ni od referendumskog izdvajanja i sličnih laži i pustih želja nema ništa. Sve je to šuplja, što bi narod kazao. Da su mogli davno bi ti, što im još uvijek vjerujemo, svoje prijetnje ostvarili. Ali to nije moguće i neće ni biti.

N. J. Ivanović

Raduje nas jačanje dobrosusjedskih odnosa

Povodom 25. lipnja – Dana državnosti Republike Hrvatske, Konzulat Republike Hrvatske u Tuzli upriličio je svečani prijem. U Kristalnoj dvorani Hotela Tuzla okupio se znatan broj uglednika iz javnog, političkog, kulturnog i vjerskog života, predstavnici međunarodnih organizacija i diplomatskog kora.

Obraćajući se nazočnima na početku svečanosti, generalni konzul RH u Tuzli, mr. Josip Juras podsjetio je na razdoblje kada je Hrvatska postala samostalna država. Naime, 25. lipnja 1991. godine Sabor Republike Hrvatske je donio Ustavnu odluku o samostalnosti i suverenosti RH proglašavajući RH samostalnom i neovisnom državom. Odluci je prethodio Referendum na kome se za takvo uređenje opredijelilo više od 94 posto hrvatskih građana. „Hrvatski Sabor je na temelju rezultata Referenduma donio povijesne odluke: Deklaraciju o uspostavi suverene i samostalne RH, Ustavnu odluku o samostalnosti i suverenosti RH, Ustavni zakon o izmjenama i dopunama Zakona za provedbu Ustava RH, izmjene Ustava o pravima nacionalnih manjina i niz drugih odredaba i uredbi te je de jure i de facto Hrvatska s tim danom postala suverena i samostalna država“, podsjetio je Juras. Nedugo kasnije, Hrvatska je postala i međunarodno priznata samostalna država. Dana 15. siječnja 1992. godine zastava RH se zavijorila pred zgradom Ujedinjenih naroda u New Yorku te sada obostrano se može reći da je Hrvatska punoljetna i po jednoj i po drugoj pravnoj regulativi. „Dogodile su se ogromne stvari. Ostvarilo se ono o čemu su naši djedovi i pradedovi stoljećima sanjali, a to je da je stvorena samostalna i suverena Hrvatska država koja u preambuli svog Ustava kao značajnu podlogu ima antifaziizam“, kazao je Juras.

Razvoj u svim pogledima

Hrvatska je u proteklih godinama na svim poljima napravila jako puno, no Juras ispred svega ističe jačanje i uspostavu dobrih dobrosusjedskih odnosa sa

svim zemljama u okruženju, posebice sa zemljama iz sustava bivše Jugoslavije. „Zbilja se napravilo jako puno po pitanju infrastrukture. Hrvatska je išarana autoprometnicama. I, planovi su veliki, a za mnoge od njih vezuje se i BiH posebno kada je u pitanju izgradnja mostova, koridora 5C, itd. No, ono što čovjeka u ovom trenutku veseli, osobito nas u diplomatsko-konzularnim predstavništvima, jesu dobrosusjedski odnosi“, kazao je Juras te podsjetio na dan prije u Splitu održanu sjednicu Vlade Republike Hrvatske i BiH na kojoj su doneseni ključni sporazumi. Glede suradnje i dobrosusjedskih odnosa Juras je podsjetio i na podatak da je Hrvatska nedavno poklonila Bosni i Hercegovini prijevod pravne stečevine Europske unije što je vrlo značajno za brži put BiH k EU.

Briga o Hrvatima i hrvatskim državljanima

U povodu obilježavanja Dana državnosti Republike Hrvatske, Juras je spomenuo i brigu o Hrvatima i hrvatskim državljanima kako onima koji žive u Hrvatskoj, tako i onima izvan njezinih granica. „Hrvatska je ovih dana donijela novi Ustav na koji je bilo različitih reakcija vezanih za broj zastupnika i druge tehničke stvari, ali ja uvijek ističem da je temeljna pravica svakog Hrvata, svakog hrvatskog državljanina bez obzira gdje se rodio i gdje se nalazi, domovnica i putovnica. Sve ono drugo, stvar je dogovora i mogućnosti dviju država“, kazao je Juras. Smatra da je dosadašnja suradnja i odnos dviju država na zadovoljavajućoj razini, ali da kao i sve drugo, uvijek može biti bolje. „Smatram da današnja izvršna vlast na čelu s premijerkom Jadrankom Kosor čini jako puno. Često boravi na prostoru BiH, a to se sve čini s ciljem dogovora i suradnje. Ja sam uvjeren da Hrvatska dobrosusjedске odnose ne uspostavlja samo zbog Hrvata koji žive u BiH, nego i zbog drugih interesa obiju država i svih njihovih naroda poput poslovnih, gospodarskih, turističkih, kulturnih, sportskih i drugih.“

A. S. Č.

Generalni konzul Juras, konzulica Ševčik i gosti

Je li, zaista, pučanstvo uvijek u pravu?

Nakon sastanka s **Ivom Josipovićem**, predsjednikom Republike Hrvatske **Milorad Dodik**, premijer Republike Srpske (RS) pozvao je sve izbjegle Hrvate iz RS-a da se vrate u svoje domove, jer će im "njegova" Vlada jamčiti sigurnost i miran život.

Ostaje nejasno tko će im jamčiti zaposlenja, odnosno novce za živote?

"Kakav je položaj Hrvata u BiH, svjedoči činjenica da hrvatskog predsjednika moramo primati u crkvi, a ne u institucijama državne vlasti", kazao je **Božo Ljubić**, predsjednik HDZ-a 1990. BiH.. Narod koji je sačekao **Ivu Josipovića**, predsjednika Republike Hrvatske, na ulicama Der-vente, podržava ovaj posjet RS-u, ali mnogi od njih su mišljenja da je i ovo samo još jedna parada nakon koje će situacija biti nepromijenjena.

Po običaju i nepisanom pravilu, pučanstvo je, kao i uvijek, u pravu. Osim što su izbora opredjeljenja upitna?!

Premijer RS-a i predsjednik SNSD-a **Milorad Dodik** će se na sljedećim općim izborima, u listopadu ove godine, kandidirati za predsjednika Republike Srpske. Možda je ta informacija za mnoge iznenađenje, međutim, po nekom mogućem scenariju nove raspodjele političke moći i odnosa u RS-u, nakon općih izbora, to izgleda posve razumno i logična odluka trenutno najmoćnijega političara i stvarnoga gospodara u RS-u.

Moguće je da se na izborima 2014. godine Dodik kandidira za člana Predsjedništva BiH, pa postane i neprikosnoveni vladar cijele, kakve takve, države BiH.

Mustafa Mujezinović, premijer Federacije BiH tvrdi: "I mi u Vladi bismo trebali protestirati zbog smanjenja primanja, ali smo mi spremni na žrtvovanje."

Kolike su premijerske i ministarske plaće, ni upola manje ne bi se približile minimalnim mirovinama, niti prosječnim zaradama. Znači, žrtvovanje je nikakvo.

Kako definirati političke partije danas? Možda, kao interesne skupine, jer im takav opis ne samo najviše odgovara, već se u njegovu ispravnost svi možemo lako uvjeriti.

To znači kako nam višepartijski politički sustav nije daleko odmakao od jednopartijskog socijalističko-komunističkog. Na protiv! Po mnogo čemu je gori. Iznevjerena očekivanja, samo su jedan od aktualnih višestranačkih dosega.

"Kada se ispostavi da neki predsjednik ima ljubavnicu, onda to bude više medijski propraćeno nego kad taj šef države potpiše povijesni dokument od značaja za sve građane", glasila je jedna nedavna medijska tvrdnja.

Ništa čudno. Većina osoba više voli zavirivati u tuđe krevete, nego slušati javne političke govore.

"Stari ljudi uglavnom rasedaju o prošlosti; njima budućnost ne donosi ništa pouzdano osim bolesti i smrti. Najbolje je starim ljudima da se sjećaju prošlosti, bijaše tako lijepo u tim danima, kada se svašta moglo, a dogodovštine sa ženama bijahu tako uzbudljive", napisao je u jednoj svoj kolumni lucidni Sarajlija **Sead FETAHAGIĆ**.

Poslije čitanja ove poruke postaje puno jasnija poštpalica "stara dobra vremena". Nije to bilo do tog nekog dobrog vremena, nego do mladosti.

Dževdeta Mujović, glasanogovornica SDA u Tuzli, predlaže na Facebooku (FB-u): "Vi ste, prije svega, ponosni na to što ste ljudsko biće, jer vidite koliko prednosti imamo u odnosu na sve ostale oblike života, ali ste i veliki ljubitelji ljudi uopće, i vjerujete da je svaki čovjek poput knjige koju vrijedi pročitati. Idealan psiholog za vas je Abraham Maslov, u čijim djelima možete pronaći ohrabrujuće i vrlo uvjerljive zaključke o ljudskoj prirodi."

Rado bih poslušao mlada(h)nu kolegicu, ali me strah da ne spoznam kako sam veća budaletina, nego što znam i priznajem da jesam.

Tuzlanski žurnalista **Dino Kalesić**, na FB-u, tvrdi: "Pa ni trešnje nisu više kao što su bile....!"

Zašto i po čemu nisu nije jasno, ali bi Dini trebalo i moralo biti jasno kako ni on nije isti, kao prošle godine u vrijeme trešanja. Stariji je za čitavu godinu, a generalno je lošije nego jučer, a bolje nego sutra. Vrijeme ga, kao i sve osobe, nemilosrdno melje i gazi.

Hrvatski i srbijanski ministri obrane - **Branko Vukelić** i **Dragan Šutanovac**, potpisali su u Zagrebu bilateralni sporazum o vojnoj suradnji ocijenivši da je to korak naprijed u normalizaciji odnosa između Hrvatske i Srbije i stabilizaciji cijele regije.

Nameće se i pitanje protiv koga se udružuju srpsko-hrvatski vojni vrhovi ili za čije potrebe. Najvjerojatnije, za angažiranje u NATO snagama i na arapsko-naftnim američkim ratištima.

Veleposlanica SAD u Beogradu, **Mary Warlick**, izjavila je kako će podržati sve američke firme koje budu željele da investiraju u Srbiju.

To joj i nije neka teškoća ili rizik, jer neće ulagati vlastite novce.

Predsjedatelj Predsjedništva Bosne i Hercegovine **Haris Silajdžić**, nedavno je izjavio, a brojni mas-mediji prenijeli: "Nikad nisam bio za unitarnu BiH!" Ali, vjerojatno, nije ni protiv. Dapače!

Kinezi preporučuju: **Ljetujte u Mostaru!** Grad na Neretvi našao se na još jednom popisu najboljih svjetskih odredišta. Naime, kineska novinska agencija Xinhua, u članku pod nazivom "19 europskih gradova koje vrijedi posjetiti ovog ljeta", svrstala je Mostar rame uz rame s Rimom, Pragom, Venecijom, Istanbulom i Parizom.

Još samo da kineske parajlije poslušaju preporuku novinske agencije pa da, u simboličnom broju, u odnosu na broj kineskih stanovnika, navale u Mostar i onako usput skoknu do Gospe u Međugorje, to bi bio turistički uspjeh nad uspjesima, a i mogući spas Federacije BiH od financijskog bankrota i nemilosrdnog davljenja od strane Međunarodnog monetarnog fonda.

Tuzlanski novinar **Đuro Škondrić**, prepričao je na Facebooku (FB-u): Da vam ispričam jedan istinit događaj sa jednog predizbornog skupa u okolini Tuzle. Viče onaj kandidat sa pozornice: "Napravit ćemo vam novu školu, asfaltirati put kroz selo, otvoriti novu ambulantu, napraviti most...!"

Jedan iz mase vikne: "Ama mi nemamo rijeke, što će nam most?"

Onaj kandidat odgovori: "Napravit ćemo vam rijeku, to je najmanji problem."

Ova đurina vragolija neodoljivo asociira na jedan drugi politički skup i jedno drugo vrijeme, kada je političar okupljenim podanicima i poslušnicima obećao da će im oni, vlastodršci, praviti i djecu, jer se iz mase čuo komentar kako im ne treba škola, jer nemaju djece.

Izvjesci **Josip Ivanović**, poručuje na Facebooku: "Tko te jednom prevari, varat će te opet... tko te jednom slaže, lagat će te uvijek... tko te jednom izgubi, tražit će te zauvijek...!"

Hoće, hoće, ali ako smo osoba koja po bilo čemu natprosječno vrijedi. U suprotnom lako se može dogoditi da mi tražimo onoga tko nas je izgubio, zaboravio i/ili u neki sporedni kutak zaturio.

"Međugorje nije važno samo vjerski nego sociološki, geografski, gospodarski i ako milijuni ljudi dolaze dolje, znači da Međugorje samo po sebi zaslužuje posebnu pažnju", izjavio je **dr. Franjo Topić**, član vatikanske Međunarodne istražne komisije za Međugorje.

Svaki komentar je suvišan.

Ured za reviziju institucija BiH i ove je godine pokazao javnosti da se u 62 državne institucije rasipa državni novac, a da se prilikom toga i ne pokušava prikriti kršenje zakona.

Za ovakve osobe i njihova ponašanja u narodu odavna postoji izreka "stražnjicama se ne boje, a obraz nemaju", a može se dodati i ona don obrazi.

Krivo (o)gledao: Nikola J. IVANOVIĆ

Podsjećam... Vrijeme je za promjene

Još četiri mjeseca ostala su do novih općih izbora za koje analitičari kažu da će biti velika prekretnica, ali i ispit za javnost. Kada se analizira stanje u zemlji, gotovo da se o njemu ne može govoriti uopće s jedne pozitivne strane. Posebice danas - tri mjeseca do izbora i manje od dva mjeseca do velikog predizbornog mjeseca.

Građani BiH žive u vremenu gdje ne postoji politička odgovornost i gdje se ne čini ništa da gospodarstvo, kultura i općenito društveni sustav napreduju. Predstavnici političkih vlasti ne čine ništa da se politički i socijalni ambijent u zemlji poboljša. Činjenica je da građani BiH polako dotiču dno i zato bi se jedne takve apatije koja traje već čitavo desetljeće bilo potrebno što prije osloboditi. Ne treba smetnuti s uma da je na stotine tisuća građana bez posla, da velik broj građana živi na rubu egzistencije, da jedan dio građana koji su uz politiku mogu sebi osigurati lagan život dok se većina građana boji sutrašnjeg dana. Zato građani BiH trebaju prestati očekivati nešto od izbora ili predstavnika političke moći. Izbori trebaju iskoristiti kao legitimno sredstvo da se u zemlji nešto promijeni. Jer živjeti od '95. godine na ovamo u nekom miru pokazuje da aktualne vlasti koje se i ne mijenjaju ili ako se u političkom smislu mijenjaju ne mijenjaju ideologiju i nisu ništa učinile da građani BiH mogu mirno, sigurno i lagodno živjeti. Čak dvije trećine stanovnika BiH ove godine neće otići na godišnji odmor. Zemlja tone, tvornice se gase, a sve je manje mogućnosti za zaposlenje u državnim ustanovama.

Upravo su izbori ti da građani pokušaju nešto promijeniti. Građani političke strukture trebaju mijenjati sve do onog trenutka dok na vlast ne dođu političari koji će se isključivo baviti općim interesom građana. Danas takva slika izgleda potpuno drukčije pa se političari bave politikom samo radi svog osobnog interesa, kako bi riješili svoj materijalni status. Kada opći interes bude podređen osobnom interesu, što je kod nas situacija, od takvih političara mi ne možemo ništa dobro očekivati. Demokratski izbori mogu biti na snazi onda kada se budu poštivala određena demokratska pravila u provođenju izbora. Još uvijek građani nisu izrazili svoju osobnu političku volju, već je ona uvijek bila nametnuta od strane određenih političkih stranaka. Zato i mi snosimo jedan dio odgovornosti za situaciju u kojoj se nalazimo. Jer, non-stop toleriramo apsolutnu političku neodgovornost mnogih politi-

čara u BiH koji su uzeli sebi za pravo da u četiri godine svog mandata dvije godine ništa ne rade, jer je kod nas postala praksa da se u izbornoj godini ništa ne radi već samo vodi predizborna kampanja. Građani moraju znati prepoznati u programima političkih stranaka iskrenost. Trebaju vidjeti hoće li se baviti socijalnim i ekonomskim pitanjima. Građani na sreću sve više shvaćaju da za ljudsku egzistenciju i život nije samo važno biti Bošnjak, Srbin ili Hrvat već normalna ljudska bića koja za ostanak i miran život trebaju jednako i isto. I, da kao ljudska bića imamo svoje potrebe i da zbog svojih potreba da bolje živimo glasujemo za one koji će nas na iskren način uvjeriti da će nešto uraditi. Iako smo umorni od prljavih predizbornih kampanja, one su nažalost već krenule. Vjerojatno će one biti još strašnije pa će brojni građani ponovno biti vraćani u prošlost do te mjere da će biti uvjereni da će se nedavna surova prošlost možda i ponoviti. Građani BiH trebaju shvatiti da u ovoj zemlji ratova više neće biti i da ne smiju dozvoliti da ih političari straše na takav način.

Bude li se uspravani Bosanci i Hercegovci? Jesu li shvatili da se teško živi i u Sarajevu i u Tuzli i Mostaru i Banjaluci i da upravo to treba biti njihovo razmišljanje sutra nakon izbora. Vrlo teška situacija za građane BiH trajat će sve do kad ova zemlja

bude imala Ustav koji favorizira samo nacionalna prava. To stvara ambijent zatvorenih institucija i zatvorene zemlje. Zato se u potpunosti ne može govoriti o prosperitetu u zemlji. Ankete za sada pokazuju da su građani spremni za promjene i da ljudi to i očekuju. U desetom mjesecu vidjet će se što je to bolje za građane i što smatraju boljim. Građani BiH koji imaju biračko pravo imaju vlastiti identitet. Nekada i jedan glas može odlučiti o sudbini naredne četiri godine. Te četiri godine mogu biti uvod u promjene za narednih pedeset godina. Izbori nisu samo glas ovom ili onom, izbori su prilika za sve nas. Naročito u ovakvoj situaciji kada mi moramo doprinijeti da se određeni vrijednosni sustavi u državi promijene na način da će čovjek imati daleko više dostojanstva koje je nažalost izgubljeno. Zato treba imati na umu da ti isti političari koji su oduzeli dostojanstvo građanima ove zemlje ga ne mogu vratiti. To sada mogu jedino neke nove snage koje će ponuditi bolji život. Ovakvi kakvi sada jesmo, nismo dobro došli ni u Europu, jer i što bi državljanin BiH koji i nema statusa tražio u EU. Građaninu BiH treba demokraciji i daleko pravedniji status.

Maja Nikolić

auto-moto-centar Viba 035 396 002

SX4 4X4 25.700 KM

do registracije

bilo kuda, može svuda

Štokavski književni jezik XVIII. stoljeća u Dalmaciji i Slavoniji

Osamnaesto je stoljeće od velikog značaja u procesu veće kohezije odjelitih pokrajinskih književnosti. Ono je, naročito u drugoj polovici, prekretnica u usmjeravanju i proširivanju općega štokavskoga književnog jezika. Tada se, doduše, još ne pojavljuju one akcijske sile koje su karakteristične u XIX. st. u vrijeme ilirizma, ali se na sve većem području oblikuje osnova književnog jezika, što će ga prihvatiti ilirci.

Književna štokavica u Dalmaciji u XVIII.st.

"(...) kako koje Taliju prohode,
učine se oni Talijaši
ter govore: 'Mi nijesmo naši.'
Kose briju, a peruke diju,
kalpak svijui, a klobuke vijui (...)
Pogrdiše zemlju Dalmaciju
i hrvacku drugu provinciju."

Cvit razgovora, Filip Grabovac

To povezivanje hrvatskih književnih fenomena u XVIII. st. svakako je i povijesno uvjetovano. Naime, nakon tragičnih događaja u XVI. i XVII. st., što ih je Vitezović okrstio "dvama stoljećima tužne Hrvatske", nastalo je oslobođanje hrvatskih krajeva od turske okupacije. Ipak, u zamjenu za to Mleci su ulazili duboko u novooслобоđene krajeve. U jezičnom pogledu ti su krajevi pripadali pretežno štokavcima ikavcima. Taj njihov govor postaje osnova novome jeziku književnosti. Razlog tomu je jasan, pisci koji se uskoro pojavljuju na tom području, primjerice Filip Grabovac i Andrija Kačić Miošić, ne pišu više toliko samo obrazovanom življu, kako je to bio slučaj s većinom djela dubrovačke književnosti, nego se oni obraćaju i seljacima i neobrazovanom puku.

Tako se Grabovac (1697./8. – 1749.) svojom knjigom *Cvit razgovora naroda i jezika ilirčkoga aliti rva-*

ckoga (1747.) izravno obraća selu i seljacima jezikom koji je nov u tadašnjoj hrvatskoj književnosti. Upravo je kolokvijalan u svojoj osnovi i osnovna mu je strukturna značajka da se udaljuje od baroknih sintaktičkih konstrukcija kao u Kavanjina, Gundulića i drugih te se pravi veliki korak u približavanju današnjem standardnom jeziku. Grabovac je nacionalni pjesnik koji jasno pokazuje da je ilirički jezik bolje nazivati hrvatskim, a živeći kao kapelan kod dalmatinskih četa u mletačkoj službi po mletačkim gradovima, gleda s boli u duši kako se oficiri odnarođuju i navikavaju i na tuđe običaje i na tuđi jezik. To je lijepo uočljivo u gornjim stihovima. S druge strane, najotvoreniji je Grabovac u pjesmi *Od naravi i čudi rvacke*, shvativši duboko tragediju neslobodnog naroda:

"Kad kralj oće da kog srve,
tad rvate meće prve,
a dobitak kad se dili,
tad pitaju: 'Gdi ste bili?'
Vino nose, vodu piju;
zašto krvcu prolivaju?
To goleme jesu stvari,
al na njima jest grih stari."

Pišući tako narodu bliskim stihovima on, kao jedan od začetnika moderne narodne misli u Hrvata, zajedno s Kačićem vjesnik novoga vremena u povijesti hrvatskoga književnog jezika, svoje je uvjerenje platio tamnicom i smrću.

Andrija Kačić Miošić (1704. – 1760.) još u većoj mjeri znači afirmaciju štokavštine u hrvatskoj knjizi. Njegov *Razgovor ugodni naroda slovinskoga* (1756.) pravi je narodni brevijar. Nijedna knjiga nije mogla izvršiti toliki utjecaj na duhovni život, estetsku konstituciju i jezični razvoj naroda, kao što je to slučaj s Kačićevim popularnim djelom. S obzirom na upravo golemu popularnost Kačićeva djela *Razgovor ugodni* mogao bi se uvrstiti u red onih knjiga koje, kao Lutherova *Biblija*, znače prekretnicu u jezičnim i duhovnim shvaćanjima jednoga naroda.

U Kačića osim stihova ima i uzorne proze, npr. uvod u prvo izdanje *Razgovora* pod naslovom *Bratu štociu*, u kojem na samom početku govori o bogatstvu i značaju usmene književnosti u nas: "Po naravi je čovika svakoga svoj narod faliti, uzdizati i uzveličavati, i zato vide se mnoge knjige na svitlost iznesene, u kojim se štiju kralji, duke, markeži, knezovi, gospoda, vitezovi, junaci i njiova junaštva. Ma narod slovinski vazda je bio, kako se vidi, u tome malo pomljiv, jer se malo stvari štije i nahodi od stari kralja, bana, gospode i događaja, koji su se događali u našim stranam. I da se posve ne izgube od stari vitezova uspomene, Gosp. Bog dao je našemu narodu taku pamet naravnu, da ono, što drugi narodi uzdrže u knjigam, oni uzdrže u pameti pivajući po sobetim, dernecim i po svim mistim, kuda putuju, pisme svoji kralja, bana, vitezova i vrsni

junaka, koje premda nisu posve istinite, ništa ne manje ima svaka dobar temelj od isine."

Književna štokavica u Slavoniji u XVIII. st.

Spomenuvši Slavoniju treba istaknuti da ona ni u XVI. ni u XVII. st. nije imala nikakve književnosti jer je bila pod turskom okupacijom. Karlovačkim mirom godine 1699. konačno su ti krajevi oslobođeni pa se odmah javljaju praktična vjerska djela na hrvatskom jeziku, pisana štokavski. Nije trebalo proći ni nekoliko desetljeća da se ustali već i književni izraz. Bio je to očito znak da su Slavonci poznavali književna ostvarenja i književni jezik

drugih hrvatskih područja i leksikografska djela koja nisu bila neznatna. Ta veza slavonskih pisaca s piscima ostalih krajeva tako je jaka da možemo reći kako se hrvatska književnost nakon oslobođenja Slavonije od Turaka jednostavno prelila na novo područje. Kačićev *Razgovor ugodni* zdušno su prihvatili ne samo franjevci u svim našim pokrajinama nego i mnogi drugi. Emerik Pavić čak je i izravno nasljedovao to djelo. O tom svjedoči i njegova knjiga *Nadodanje glavni događaja Razgovoru ugodni naroda slovinskoga*.

Slavonski pisci uzimali su u jezik, dakako, narodnu osnovu, ali su imali uzore i u već izgrađenom pjesničkom jeziku iz drugih krajeva. Poznato je da se Antun Kanižlić, koji je već 1754. izdao svoje *Obilato mliko duhovno*, u svojim kasnijim djelima ugledao na dubrovačke pisce. Sam upozorava čitatelja u *Kamenu pravom smutnje velike* da ne misli da su u njegovu djelu pojedine riječi novotvorine ili da su izmišljene, nego da se nalaže u različitim ilirskim knjigama. Treba samo otvoriti njegovu *Svetu Rožaliju* i uvjeriti se u taj već razvijeni jezik:

"Rožalija svima od roda svojega
zdravlje, koje ima od dara Božjega,
a najprvo tebi s čakom, draga mati,
željnim (kako ne bi?) za me, gdi sam, znati.
Ne pitajte gdi sam! To dajem na znanje:
s puta zašla nisam, slidim Božje zvanje."

Važno je ovdje istaći da se jezična upotreba širi i razgranava na različita područja i u druge funkcionalne stilove, van književnoga, što doprinosi stabilizaciji štokavskoga književnog izričaja.

Alen Matošević

ALOJZIJE STEPINAC – ČOVJEK VJERE

Kardinal Franjo Kuharić je za Stepinca kazao: „Njemu je Bog – živi Bog – bila najprisutnija Stvarnost koju je ljubio! Zato je ljubio i Crkvu Božju! Zato je ljubio i čovjeka – sliku Božju! To je u njemu bila jedna ljubav i jedno uvjerenje."

U Drugom svjetskom ratu

Vrhovi Katoličke crkve bili su nezadovoljni položajem Crkve u Kraljevini Jugoslaviji. Ustavna načela o ravnopravnosti vjera često su bila izigravana u korist Srpske pravoslavne crkve. Beogradske vlasti su s velikim nepovjerenjem gledale osobito na Crkvu u Hrvatskoj. Katolički tisak otvoreno je iskazivao nezadovoljstvo postojećim položajem Crkve i sve se izraziti vezivao uz hrvatski nacionalni pokret, a postupno izražavao i sve veću naklonost politici potpune hrvatske nezavisnosti. Nakon proglašenja NDH Stepinac je posjetio vrh tadašnje vlasti. Crkva je redovno kontaktirala s onima koji stvarno imaju vlast na određenom području radi svoje pastoralne misije i zaštite vjernika. Vrh Katoličke crkve u Hrvatskoj pozdravio je pojavu nove države, kako to nepobitno proizlazi iz poslanice nadbiskupa Stepinca, objavljene potkraj travnja 1941. Obraćajući se tom poslanicom katoličkim svećenicima u NDH, Stepinac im je uputio poziv na „uzvišeni rad oko čuvanja i unapređenja“ hrvatske države. U nastavku nadbiskup kaže: „Mi vjerujemo i očekujemo da će Crkva u uskrsnoj Državi Hrvatskoj moći u punoj slobodi naviještati neoborive principe vječne Istine i Pravde."

Crkva i sam Stepinac su vjerovali da će nova država biti pravedno uspostavljena zajednica Hrvata i drugih naroda. U nastavku okružnice od 28. travnja 1941. godine napisane za svećenstvo, Stepinac nastavlja: „No, vjerna Bogu i Crkvi naša će Hrvatska, ne samo ispuniti svoju dužnost prema unapređivanju nadnaravnih dobara hrvatskog naroda, nego će tako postaviti i najčvršće temelje i zdravog razvitka zemaljskih narodnih vrednota i svoje državne slobode i čvrstoće. Crkva, koja već dvije tisuće godina gleda previranja u historiji čovječanstva, vjekovni je svjedok, kako "regnum de gente in gentem transfertur propter iniustitias et iniurias et contumelias et diversos solos" – kako kraljevstva prelaze s jednog naroda na drugi zbog nepravde i nepravde i sramoćenja i raznih prijevara. Moram stoga smatrati svojom najvećom dužnošću, da u ovim sudbonosnim časovima u povijesti hrvatskog naroda dubokim pogledom u vječnost produhovimo čitavo naše narodno biće. Moramo svuda upozoravati i učiti, da sveti zanos i plemenito oduševljenje u izgradnji zemlje, mlade Hrvatske Države budu nadahnuti strahom Božjim i ljubavlju za Božji zakon i Božje zapovijedi, jer će samo na Božjem zakonu, a ne na lažnim načelima ovoga svijeta država Hrvatska moći biti izgrađena na čvrstom temelju. Dao dobri Bog da tako bude. A da tako bude pozivam vas, časna braćo sveće-

nici, da ne prestanete poticati povjerene vam vjernike na molitvu, ali još više da sami kod oltara Božjega podižete ruke k Ocu zvijezda od kojega silazi svaki dobar dar i svaki savršeni poklon! Da narod hrvatski bude narod Božji, odan Kristu i Crkvi njegovoj sagrađenoj na pećini Petrovoj! Crkva Božja nikad se nije gubila u frazama, ali nikad nije također zatajila u onom ustrajnom radu, na kojemu se stvaraju temelji sretne budućnosti pojedinaca, naroda i države. Pokažite to časna braćo, i sada ispunite svoju dužnost prema mladoj Državi Hrvatskoj!"

Sav život nadbiskupa Stepinca bijaše evanđeoski. Živio je u revolucionarno vrijeme. Protivno katolicizmu, nacionalsocijalizam je u Njemačkoj išao za tim da sačuva njemački narod, a komunizam je propagirao boljševizam. Za Stepinca su glavna aktualna pitanja koja je trebao riješiti bila sljedeća: Najprije, ako je prirodno ljubiti narod, od kojega je potekao, katolik može i mora ljubiti svoj narod i svoju domovinu. Katolicizam ne poništava prirodni zakon, nego ga usavršuje i oplemenjuje. Sam je Krist najprije propovijedao svom židovskom narodu. U Magnificatu se vidi kako je Majka Božja pokazivala duhovnu ljubav prema svome narodu. Katolička vjera učila je stalno hrvatski narod poštenju i čestitosti. Kroz vjekove je taj narod, uz cijenu mnogih žrtava, odbijao invazije. Sad se našao pred novim izazovima: ustaštvom i komunizmom. Nadbiskup Alojzije Stepinac je nastojao očuvati kršćansko naslijeđe u hrvatskom, ali i u drugim narodima na našim prostorima. Za Stepinca je svako događanje u tom vremenu imalo zahvaliti svoje pojavljivanje volji Božjoj.

Stepinčevo djelovanje

Na prvom je mjestu, Stepinac bio svom dušom za slobodan i neovisan državni život hrvatskog naroda, za slobodnu i nezavisnu državu Hrvatsku, budući da je to jednostavno htio i za to se slobodno izjasnio sav hrvatski narod i budući da hrvatski narod na to ima

Bogom dano pravo. To je Stepinac jasno izražavao svim svojim držanjem za vrijeme rata i napokon izričito potvrdio svemu svijetu pred narodnim „komunističkim“ sudom. Stepinac je žalio da je NDH uspostavljena uz pomoć ondašnjih totalitarnih režima i što je hrvatska država osnovana u ime ustava koje predstavljalo tek manji broj ljudi. Stepinac se prema ovom i ovakvom režimu držao sustegnuto držeći se pritom crkvenih propisa te je prema načelima vjere providao, prije svega, vječno spasenje povjerenih mu duša, a nije propuštao izaći u susret ni potrebnima iz drugih vjera i naroda koliko je to bilo u njegovoj moći. U većini svojih susreta s osobama iz političkog života Stepinac je nastojao postići pothvate u spašavanju ljudi i u postizanju očuvanja razvoja kršćanskog života u hrvatskom narodu. U svjetlu tih načela imade se gledati nadbiskupov posjet 12. travnja 1941. godine Pavelićevu generalu Kvaterniku da mu izrazi dobre želje prigodom obnove slobodne Hrvatske. Nadbiskup Stepinac se, po osnutku Nezavisne Države Hrvatske, našao pred takvom pojavom koja je od njega tražila izvanrednu razboritost združenu sa strpljivošću, jakošću duha i ljubavlju. U vrtlogu ratnih događaja Alojzije Stepinac je bio duboke vjere i kao takav nastojao je živjeti po vjerskim načelima još od svoje mladosti, a pogotovo je bio na to upućen otkako je bio uzdignut na dostojanstvo duhovnog pastira doista velikog stada. Njegovo biskupovanje palo je u prijelomno doba svijeta oko njega u kojem je djelovao. Nije mu izbjegla ni jedna pojava u ratu, jer je na Gregorijani i u Rimu naučio kako svećenik treba živjeti sa stvarnim čovjekom, da ga shvati, ali jednako tako kad ustreba, da ga urazumi. Tko danas čita propovijedi i govore kardinala Stepinca, treba se u duhu prenijeti u sredinu u kojoj je on živio. Osobno je živio sav u evanđeoskom ozračju i svjetlu Božje objave, kako su je primjenjivali u životu pape Pio XI. i Pio XII.

M. Bosankić

SJEĆANJE

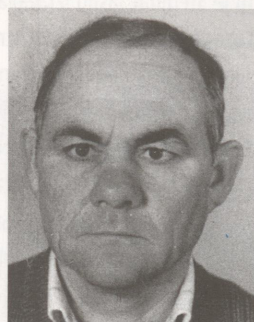
JURAJ NOVOSEL
23. 8. 2008. – 23. 8. 2010. **MIRA NOVOSEL**
24. 7. 1994. – 24. 7. 2010.

Prazninu i bol bez vas vrijeme ne može izbrisati.
Hvala vam za godine našeg zajedničkog života.

POČIVAJTE U MIRU BOŽJEM!
Sin Damir, snaha Zikreta i unuke: Jasna i Vedrana.

SJEĆANJE

Dana 28. 08. 2010. godine navršit će se točno 10. godina od smrti našeg dragog i nikad prežaljenog

PEJE (IVE) JOSIPOVIĆA
28. 08. 2000. – 28. 08. 2010.

Hvala ti za sve što si učinio za nas.
Počivaj u miru Božjemu!

*Tvoji najmiliji:
supruga Tomka, sin Zdravko, kćeri Valerija i Ružica, snaha i zetovi,
unučad Ljiljana, Biljana, Klaudija, Alen i Ivan*

SJEĆANJE

Dana, 7. srpnja 2010. godine navršilo se deset godina od smrti našega dragog supruga, oca i djeda

MIRKA PETROVIĆA

S tugom, neizmjernom ljubavlju i velikim poštovanjem uvijek ćemo te se sjećati jer ne postoji zaborav, nego sjećanje i ljubav.

*TVOJI: supruga Ljuba, sinovi Petar i Miroslav,
snahe Milka i Marica, unučad: Nevena, Sanja, Kristina i Mirko.*

SJEĆANJE

JAKOB Braco KRIŽAN
22. 8. 2007. – 22. 8. 2010.

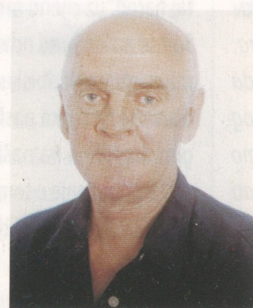
Za sve ono što si učinio za naš grad, naša hrvatska društva i našu zajednicu vječno smo ti zahvalni

POČIVAO U MIRU BOŽJEM!

HKD „Napredak“ Glavna podružnica Tuzla

SJEĆANJE

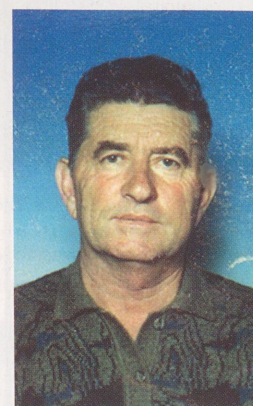
ZDENKO CERİĆ - CERA
2006. – 2010.

Vrijeme prolazi i svjedoči koliko dugo smo uskraćeni za tvoju ljubav koju si nam nesebično darivao

TVOJI NAJMILIJ

SJEĆANJE

GRGO PETROVIĆ
25. 6. 2002. – 25. 6. 2010.

Tvoj dragi i plemeniti lik pun dobrote ostat će zauvijek u nama.

Neka te prate naše misli i ljubav.

Počivaj u miru Božjem.

TVOJI NAJMILJI.

SJEĆANJE

DALIBOR – DADO ŠIMIĆ
28. 6. 2008. – 28. 6. 2010.

Vrijeme prolazi, ali sjećanje na tvoju dobrotu i plemenitost zauvijek ostaje u našim srcima.

TVOJA OBITELJ

*Posebnu zahvalnost dugujemo
svećenicima Marinku Mrkonjiću, Jozi Batiniću,
Miroslavu Karatoviću i dekanu Peri Iljkić.*

SJEĆANJE

Dana, 20. srpnja 2010. godine navršile su se dvije bolne godine od smrti našega dragog, voljenog i plemenitog supruga, oca i djeda

MARTINA PERIČEVIĆA
20. 7. 2008. – 20. 7. 2010.

Dragi i nikad zaboravljeni, rana u našim srcima je duboka i bolna, a ljubav prema tebi vječna. Uspomena na tebe ostat će u nama sve dok živimo.

Počivao u miru Božjem.

*TVOJI: supruga Marija, sin Ranko, kći Ranka,
snaha Amela, zet Miro
i unuci Vedran i Omar.*

SJEĆANJE

Dana, 30. srpnja 2010. godine navršilo se sedam bolnih godina kako je na tragičan način izgubila svoj mladi život naša voljena

IRENA (ANDRIJA) KAPETANOVIĆ

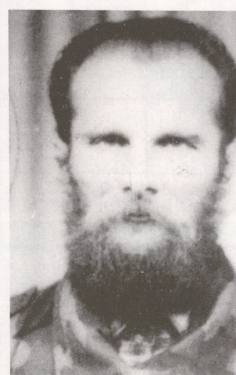
Najteže je pokušati nešto reći... Tuga i bol će trajati koliko god i naši životi. Na najtužniji dan života ostavila si nas bez posljednjeg ZBOGOM.

Uvijek ćeš živjeti s nama, jer te neizmerno volimo.

Počivala u miru Božjem.

Tugujući roditelji i brat s obitelji.

SJEĆANJE

ANTO (JOZO) TOMIĆ
5. 7. 1993. – 5. 7. 2010.

S ljubavlju i poštovanjem.

Počivao u miru Božjem.

Supruga Eva i sin Nikola.

SJEĆANJE

Dana, 7. 7. 2010. godine navršava se sedam godina od kada nas je napustila naša draga

ANA MARINOVIĆ

Tvoja dobra djela i dalje svjedoče o tvom postojanju. Uvijek ćeš biti dio naših najljepših uspomena.

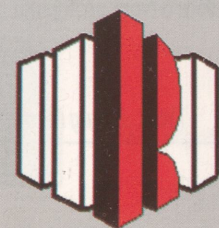
TVOJI: suprug Marko i kćeri Jozefina i Janja.

glasnikova skandinavka

AUTOR: ROBERT STRAUS	KANIBA- LIZAM	LIUBAVNA POEZIJA	MUŠKO IME, TOMISLAV	SVEČANA ZANOSNA PJESMA	ZNAK ZA ELEMENT URAN	KRAT. ZA "TELEVIZIJA"	VRSTA ALGE, MO- RSKA SALATA	SLOVENSKI SPISATELJ FRANJO	HALUCI- NOGENO SREDSTVO	GRAD I JEZERO U FINSKOJ	KISELINA (LAT.)	UPITNA RIJEČKA	KRAT. ZA "AMPER"	STARA MJERA ZA VINO I ULJE	JURIŠATI, IZVRŠITI NAPADAJ	SMRTNOST, POMOR	NEPRO- FESIONA- LIZAM
"TUZLANSKA KULturna MANIFE- STACIJA"										DRŽAVA U S.A.D.-u.							
RATARSKI PRIHOD													DIO MOLE- KULE				
NADSTOJNIK KUĆE													IZVRŠITI ANALIZU				
KARIKA- TURIST REISINGER													ŠARENA PAPIGA BEDUINSKI KNEZ				
"ŽIVOTNO ISKUSTVO"																"TEMPO"	
PRIVREDNO UREĐENJE DRUŠTVA																	
RIJETKA SKUPOCJE- NA STVAR																	
AUTO OZNAKA ZA ŠVEDSKU																	
SUNČEVA ZRAKA																	
TRGOVAC VINOM																	
OBLIK ŽENSKIH NOGU																	
OŠTAR NAGLASAK																	
GINEKOLOŠKI INSTRUMENTI																	
DRŽALO ZA PISAČE PERO																	
PROIZVO- ĐAČ PIVA																	
KRAT. ZA "EAST"																	
NAGNUTI, OKOMITI																	
ORGAN SLUHA																	
ČOVJEK KOJI SE BAVI LOVOM																	
PETI VOKAL																	
NOTA SO- LIMIZACIJE																	
SRDAČ- NOST, OTVORENOST																	

TRADICIJA I KVALITET U GRADITELJSTVU

RADNIK

GRAĐEVINARSTVO I GRAĐEVINSKA INDUSTRIJA D.D.

48260 KRIŽEVCI, KRALJA TOMISLAVA 45
Tel. (048) 279-300, Fax. (048) 279-333

www.radnik.hr e-mail: radnik@kc.htnet.hr

NOVI CITROËN C3
VISIODRIVE

99 g CO₂/km
3,8 l/100 km*

CITROËN preporučuje TOTAL

*Preporučeni model: novi Citroën C3 Exclusive HDi 90 FAP 99 g sa dizelom za citu metalik boju. Obavezno upotrebljavati staklo Zenith. Prikazana goriva potrošnja modela - konverzija u litre 3. litra/100km. Izgled CO₂ 99g/km. Slika je simbolična. **Cijena varijanta za novi Citroën C3 Attraction 1.4i. Andragem.

AVANGARDNI PRISTUP DIZAJNU I POIMANJU AUTOMOBILA

U susret proljeću i novom CITROËN C3! Posjetite prodajni salon Citroëna u Tuzli i upoznajte se sa novim CITROËN C3!
Novi CITROËN C3 već za 19.900 KM**

CRÉATIVE TECHNOLOGIE

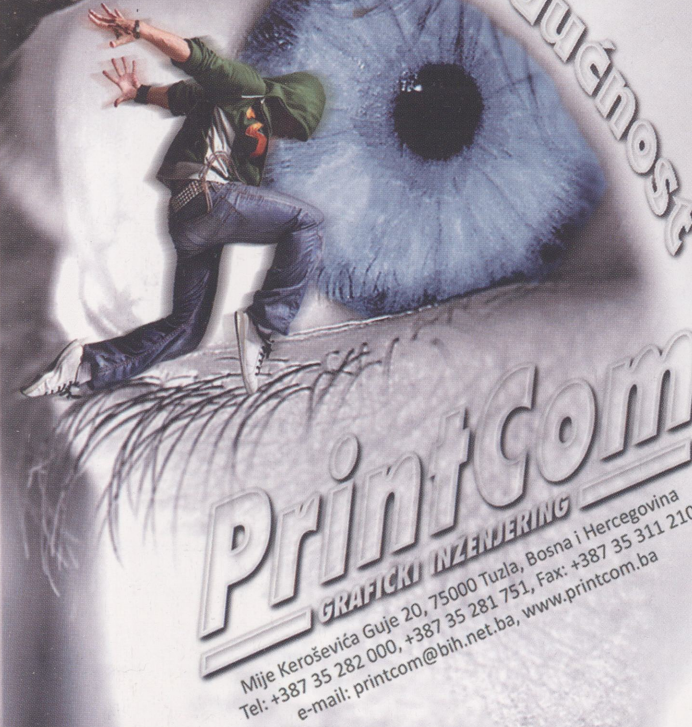

Pavić-Komerc d.o.o Tuzla- Ljepunice, tel: 035/384-291

Kompletna paleta
grafickih proizvoda

Pogled u budućnost

Mije Keroševića Guje 20, 75000 Tuzla, Bosna i Hercegovina
Tel: +387 35 282.000, +387 35 281.751, Fax: +387 35 311.210
e-mail: printcom@bih.net.ba, www.printcom.ba

JP RADIO TELEVIZIJA
TUZLANSKOG KANTONA

MOTEL ORION ORMANICA SREBRENİK
TEL. 035 650-035 061 143-337 VI. Mato Jurić

VAŠ AUTOSERVIS SENKOVIĆ

...još jedan plus za Škodu!

Postanite pozitivni uz Škoda pakete!

Da ne povjeruješ...

Fabiaplus

16.450 KM

1.2 HTP sa 51 kW i 170 KS. 5 vrata, servo upravljač, centralno manualno zaključavanje, četiri felge 14" ... plus zračni jastuci vozača i suvozača plus klima uređaj plus bočne ukrasne lajane plus podnožno vozačovo sjedište po visini...

a tek... Octavia F

25.000 KM

1.4 MPI Amadeo 59 kW / 80 KS

29.710 KM

1.9 TDI Amadeo 77 kW / 105 KS

sa klima uređajem, el. podizačima prozora naprijed, podiznim računarom, hladnjem prednja ispred suvozača, 15" felgama... plus radio CD/MP3 player plus alarm sa nadzorom putničkog prostora plus centralno daljinsko zaključavanje plus parking senzori nazad...

...ovo može samo Škoda!!!

Paketi i izdaci se odnose na sve modele i tipove opreme. Više informacija kod Vašeg ovlaštenog Škoda partnera.

www.skoda.ba

Tilova 108, 76 290 Odžak; Prodaja vozila: Antonija Jurić,
Tel.: 031 761 552, 762 718, email: antonija@assenkovic.com

Magistralni put bb, Lukavac, BiH
Tel: 035 553-673, 553-386
Fax: 038 553-673
rivin@bih.net.ba

RIVIN d.o.o.
Trgovina, transport i usluge

HOLDINA

TRGOVINA NAFTNIM DERIVATIMA

ŠIROKA MREŽA MALOPRODAJNIH OBJEKATA

- Kvalitetno gorivo svih vrsta
- Bogat izbor robe široke potrošnje

VELEPRODAJA SKLADIŠTE PODLUGOVI

- Dnevna isporuka naftnih derivata bez ograničenja u količinama
- Dostava loživog ulja na Vašu adresu

Azize Šaćirbegović 4b, 71 000 Sarajevo
tel.: 033 276 430 Fax: 033 658 616

Poštovani osiguranici života!

Croatia osiguranje je iz dobiti 2008. godine izvršilo pripis dodatnih osiguranih svota čime su uvećane Vaše osnovne osigurane svote. O sigurnosti i isplativosti ovog vida osiguranja najbolje govore podaci o isplaćenim osiguranim svotama, uvećanim za pripisanu do-

bit. Naime, samo u 2008. godini, Croatia osiguranje je po obvezama iz polica osiguranja života isplatilo preko 18 milijuna KM. Uspješno poslovanje Croatia osiguranja d.d., najstarijeg osiguravatelja u Regiji jamstvo je sigurne dobiti osiguranika. Sve informacije o Vašoj polici,

kao i drugim oblicima osobnih osiguranja možete dobiti u Sektoru za razvoj i prodaju životnih osiguranja ili na telefon 039 839 176. Zahvaljujemo se na ukazanom povjerenju!

Direktor,
Mladen Markotić

Croatia osiguranje d.d., Nikole Kordića bb, 88320 Ljubuški • www.croatiaosiguranje.ba

ISSN 1840-1260

